

AMERIKAS

FÖRENTA STATER.

SKILDRADE

AF

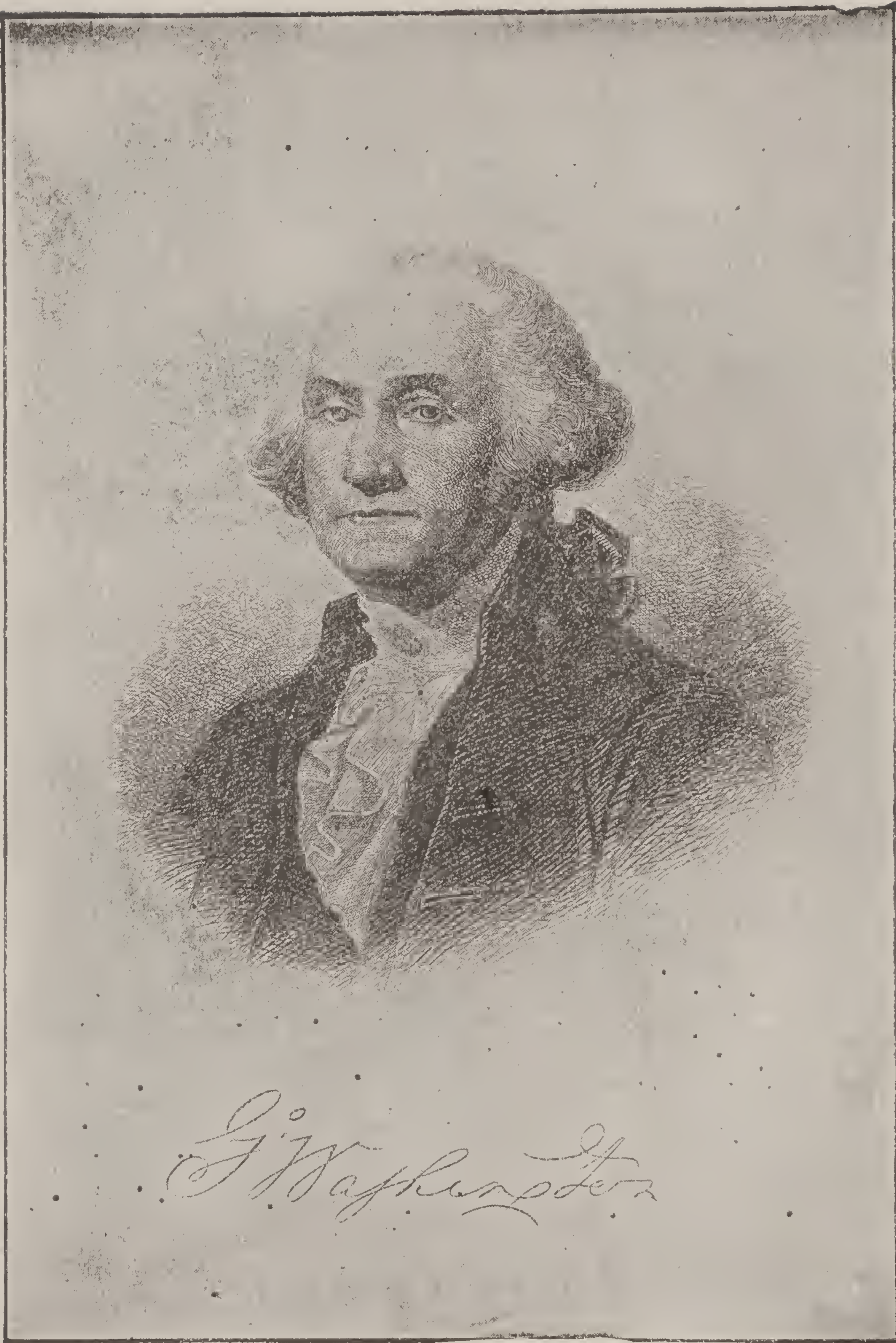
KONNI ZILLIACUS.

G. A. GRÖNLUNDS BOKTRYCKERI,
23 State str.
NEW YORK.
1893.

Christopher Columbus.

George Washington.

Förord.

I år fira Nord-Amerikas Förenta Stater fyrahundraårsminnet af den amerikanska kontinentens upptäckt, i år om någonsin är det skäl att såväl kasta en blick tillbaka öfver dessa fyrahundra års historia som att taga en öfverblick öfver de resultat i kultur det amerikanska folket under denna tid uppnått. Det är en sådan skildring följande sidor afse att lämna — för så vidt en dylik öfverhufvudtaget är möjlig. Inom ett så oerhördt vidsträckt område som den nordamerikanska republikens, där lefnadssätt och seder äro så olika som de måste vara det på grund af den stora skilnaden i klimat och lifsvilkor, träffar man på så många egendomliga drag, så många skilda klasser och typer och så många olikartade naturförhållanden, hvilka självfallet också betinga andra olikheter, att ett helt människolif knapt vore nog för att studera det hela i alla dess mångfaldiga skiftningar — och ett annat als icke för mycket för att gifva en fullt åskådlig och detaljtrogen bild af det sedda. Ett sådant värk är det icke afsikten att här söka åstadkomma, endast att gifva en öfversikt af den unga, jätteväldiga republikens utveckling på olika områden jämte en samling bilder från olika delar däraf, skildringar af sådant författaren själf sett och upplefvat under många och långvariga resor i olika trakter, där han uppehållit sig länge nog för att tilltro sig att hysa en åsikt och uttala ett omdöme.

För trettio år sedan talade man i Förenta Staterna blott om norden och södern såsom republikens olika delar och därtill lade man såsom något halft sagolikt den stora, vilda och föga kända västern och alt ännu lefver föreställningen, att denna indelning fortfarande gäller, kvar hos en hel del folk. Men under de år, som förflutit sedan secessionskriget har en del af den dåvarande västern trädt fram i första ledet och afsöndrat sig till ett väl särskildt helt, hvilket på goda grunder kunde benämnas Nord Amerikas centrum och i själfva värket är dess hjärta. Så oerhördt hastig har denna de centrala staternas utveckling varit att redan nu befolkningscentrum i Unionen ligger inom denna del däraf och på samma gång äfven största delen af nationalrikedomen. Fabrikerna i de östra staterna kunna förlora i värde och grufvorna ute i västern sina, men de tusenmila prärierna och de bördiga floddalarna i centralstaterna stiga i värde för hvarje år, med hvarje tunland, som lägges under plog och med hvarje tusental, hvarmed befolkningen ökas. De hundratal miljoner, som Californias, Montanas, Colorados och de andra bärgstaternas guld- och silfvergrufvor frambrakt, krympa samman till en obetydlighet i jämförelse med de tusental miljoner odlingen af jorden afkastat, och af dessa tusental miljoner alstras största delen i de centrala staterna, de, hvilkas hufvudstad utgöres af världsutställningsstaden Chicago. Icke ens i Amerika självt hade man gjort värkligen klart för sig huru långt detta centrum redan hunnit i materiell utveckling och därför drog man smått medlidsamt på munnen då Chicago på fullt allvar gjorde anspråk på att få Columbiutställningen förlagd till Michigansjöns stränder. Men så mycket större blef också öfverraskningen då staden trädde fram med en så gedigen guldrustning att den redan i första anloppet i grund slog sin medtäflarinna, själfva Amerikas metropolis, New York.

Det var som hade man med ens fått ögonen öpna och vidöpna ännu därtill, för det faktum att landets centrum icke mera ville spela rollen endast af rikedomskälla för spekulanterna, järnvägskungarna och industribaronerna i östern utan äfven gjorde anspråk på en ställning såsom betydande faktor för egen del. Dessa centrala stater kunna därför så att säga begynna en ny tidräkning från världsutställningsåret, ty den frigörelse från de östra staternas kvasi-förmynderskap, som tog sig uttryck i och genom utställningens förläggande till Chicago, i strid med den östra metropolens önskan och trots dess mäktiga inflytande, kommer otvifvelaktigt äfven att bära frukt för framtiden. Den tid

är oåterkalleligen förbi, då centralstaternas förbindelser med den öfriga världen måste uppehållas genom New York, och det synliga tecknet därpå är det nationernas möte, som i år eger rum i centerns hufvudstad, den unga miljonstaden vid Michigan.

Det snabba hopandet af rikedomar i de centrala staterna och det däraf härflytande begäret att i alla afseenden stå på egna fötter, hafva naturligtvis betingat en utveckling, som i många stycken är olik den i östern. En knappast femtioårig kultur kan självfallet icke te sig lika som en seklergammal, isynnerhet om denna senare varit förnuftig nog att taga ändå äldre föredömen till mönster, i stället för att af ungdomlig skrytsamhet söka ställa upp nya normer och stifta nya lagar. Och alldeles färska rikedomar kunna icke hos sina egare ingjuta förädlad smak och värklig, förfinad förmåga att njuta af rikedomens goda lika hastigt som lusten därtill, utan måste orsaka mångahanda företeelser af lindrigast sagdt egendomligt socialt slag. Alt detta gör att lifvet i de nya, hastigt rika vordna staterna i den del af Unionen, som ännu för några år sedan benämdes västern, företer så många i ögonen fallande olikheter mot detsamma i de östra, kuststaterna, att förhållandena i dessa nya trakter måste skildras såsom en helhet för sig.

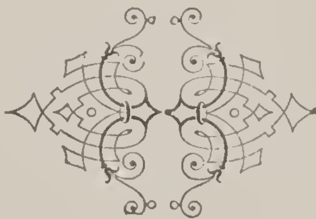
Till desssa två stora delar — östern och centern — komma de gamla sydstaterna, de vilda trakterna i den alt ännu glest befolkade och torftigt odlade västern och slutligen staterna vid Stilla Oceanen, det rika California, det bördiga Oregon och framtidsstaten Washington. De tre sistnämda höra i så många afseenden tillsamman och skilja sig åter i många andra så skarpt från hela den öfriga Unionen att de fordra sin skilda afdelning lika väl som staterna närmast öster om dem, de enda som numera göra skäl för benämningen „den vilda västern". Och sydstaterna slutligen, där rasskilnaden alt ännu värkar så mycket att hvita och färgade icke ens kunna förmå sig att åka i samma järnvägs- och spårvagnar, där före secessionskriget den herskande kastens lefnadssätt tillät en utveckling af förfinad kultur, sådan man i de öfriga delarna af Unionen aldrig ens drömde om, och där efter kriget alla förhållanden blifvit så omöjligt intrasslade att man först på den alra senaste tiden begynt hoppas att någonsin kunna få dem värkligt ordnade igen, dessa sydstater kunna icke afhandlas i sammanhang med någon af de andra delarna såvida läsaren skall få ens hälst tillnärmelsevis riktig föreställning om deras egendomligheter.

För tat rätt förstå det närvarande är någon kunskap om det

förflutna nödvändig, därför har inledningvis en öfverblick öfver Förenta Staternas historia meddelats såväl som en del data ur de enskilda staternas föregående utveckling. Och för att rätt kunna fatta väldigheten af den ncrdamerikanska republikens tillgångar och utsikter för framtiden äro en del uppgifter af statistisk natur af nöden, om de ock af en eller annan läsare kunna betraktas såsom ett ledsamt inkräktande på läsvärdheten. I mångt och mycket befarar författaren att hans intryck af förhållandena i Nordamerika komma att stöta dem för hufvudet, hvilka fotat sina åsikter om den stora republiken på vanliga turistskildringar därifrån, eller hvilka själfva under mera eller mindre kortvariga resor tagit en öfverblick öfver saker och ting. På sådant sätt når man en föreställning vanligen blott om de ljusaste och bästa sidorna af alla förhållanden, men hos den som under åratal lefvat i ett främmende land och därunder kommer i beröring med olika klasser af dess befolkning, blir i de flesta fall uppfattningen en annan. Bildens såväl dagrar som skuggor bli bättre fördelade och man riskerar mindre att se endast i ljust eller endast i mörkt — såvida man öfverhufvudtaget als eger förmåga att se och att bedöma det sedda.

Chicago i januari 1893.

K. Z.

Montezuma, atzekernas monark.

Atztekiska fornlämningar.

1, 2, 3, 4, 7. Skulpturer i sten. 5, 6, tempelruiner, 8. Atztekiskt mynt.

I.

Öfverblick af Förenta Staternas historia.

1. Den nya världens upptäkt. 2. Kolonisationstiden. 3. Revolutionen och dess orsaker. 4. Tiden intill inbördeskriget: 5. Inbördeskriget. 6. Tiden efter inbördeskriget.

1. Den nya världens upptäkt.

lt, som med visshet är kändt af Amerikas historia inbegripes under de fyra århundraden, som förflutit sedan Columbus landsteg på den västindiska ön Guanahani, det öfriga är höljdt i tidens dunkel, hvilket i den nya världen är så tätt och djupt att väl knappast någonsin en glimt af ljus kommer att genomtränga det och belysa de antaganden vetenskapen gjort rörande den amerikanska kontinentens förtid. Man vet att Incas i Sydamerika nått en hög grad af kultur och bildat ett mäktigt rike, hvars civilisation i många stycken var öfverlägsen den i det dåvarande s. k. civiliserade Europa, men de spanska eröfrarne förstörde i grund det konstrikt hopfogade Incariket och vårdade sig icke om att taga vara på folkets traditioner därom, så att numera mycket litet är kändt om det mäktiga samhällets organisation. I Mexiko mötte Cortez Atztekernas väl disciplinerade härsmakt och lärde känna ett folk, som förmått upprätta en i hvarje enskildhet med de europeiska fullt jämför-

lig, ordnad statsbygnad, men de mexikanska krigarne måste vika för spaniorernas öfverlägsna beväpning och mera vetenskapliga krigskonst och „barbarernas", hedningarnas, kultur ansåg man det vara ett Gudi behagligt värk att tillintetgöra. Däraf finnas häller icke många spår kvar och historien har mycket litet att förmäla om atztekerväldet, om dess rika städer och egendomliga, idoga och välmående folk.

Alra värst är det dock i Nordamerika, där inte ens namnet numera är kändt af det förhistoriska folk, som lämnat spår af sin kultur strödda litet hvarstädes öfver hela den nordamerikanska kontinenten. Europa härjades och brändes ju en gång af Gother, Vandaler och Hunner, som förstörde en stor del af de civilisationens minnesmärken, hvilka under föregående århundraden rests, men de lyckades dock icke förstöra alt under sina tåg mot

Förhistoriska grafhögar, nära Little Rock, Arkansas.

den civiliserade västern, icke nog för att omöjliggöra vetenskapens arbete att foga länk till länk, blad till blad i Europas utvecklingshistoria. I Nordamerika däremot har indianen, som där spelat den ödeläggande barbarens roll, så fullständigt utfört sitt värf att icke ens såsom en dunkel saga någon upplysning om det folk, som före honom bebodde landet, trängt ned till oss. Från mexikanska bukten ända upp till stränderna af Superiorsjön har man funnit spår af dessa Nordamerikas förhistoriska innebyggare: väldiga, af stenar och jord ofta med mycken skicklighet uppförda grafhögar, i hvilkas inre man funnit skeletten af dem, till hvilkas ärade minne högarna rests, och jämte skeletten, vapen, prydnader af koppar, brons och silfver, stenredskap samt — egendomligast af alt — persiska och romerska myntstycken. Det på såväl själfva grafhögarna som på de i desamma funna före-

målen nedlagda arbetet bevisar tydligt nog att indianernas föregångare i Nordamerika stått på en långt högre kulturståndpunkt än dessa och däraf torde man kunna sluta att de gått under i kampen mot de fysiskt starkare, mera krigiska rödskinnen. Men hvarifrån de kommit och på hvilket sätt de stått i förbindelse med folken i den gamla världen, därom vet man intet.

Ett antagande är att från Asien väderdrifna kustfartyg därifrån medfört de första innevånare Amerika egt, ett annat att det näs, som fordom sannolikt förenade Asien och Amerika, men sedermera genom någon naturrevolution sänktes i djupet och lämnade plats för Behrings sund, tjänat såsom väg för invandrare. Och ett tredje försök att förklara förekomsten af europeiska och asiatiska mynt i förhistoriska amerikanska grafvar, utgöres af en hänvisning till den mytiska kontinenten Atlantis, hvarom redan den grekiske lärde Herodotos talar, den stora, af en mörkhyad folkras befolkade ön, som låg någonstädes mellan Afrikas västra och Sydamerikas östra kust och sedan enligt sagan sjönk i oceanens djup.

Grafhög föreställande en orm, i Ohio.

Någon tillförlitlig utredning af dessa spörsmål kommer vetenskapen troligen aldrig att kunna förebringa, om man ock kan vänta högst intressanta resultat af de forskningar, hvilka som bäst pågå bland minnesmärkena af de förhistorika folken, och därför kan Amerikas historia icke sägas begynna tidigare än med världsdelens upptäckt af Columbus. Ty hvarken berättelserna om nordmännens färder till „Vinland“ eller om de ändå tidigare företagna, mera eller mindre sagolika, resorna till landet väster om oceanen ega någon synnerlig betydelse annat än såsom antydningar om den stora upptäckt, som var att göra. Inom några få år försvunno ända till spåren af nordmännens kolonier och småningom till och med alla traditioner om dem, ehuru det visst är möjligt att Columbus hört något om dessa och att detta i någon mån bidragit till hans beslut att företaga sin vågsamma resa.

Att han icke hade ens den ringaste föreställning om tillvaran af en ny världsdel är kändt och var det endast för att om möjligt finna en ny sjöled till Indien som Columbus förmådde Spaniens

herrskare att utrusta en upptäcktsexpedition. I Europa hade medeltidens oro och ständiga krig efterträdts af en period af relativt lugn, hvarunder handel och näringar, konst och vetenskap begynte lefva upp igen, medan den alt ännu fortlefvande starka äfventyrslustan gaf sig luft i djärfva resor till aflägsna, okända länder. De återkomna resenärerna hade underbara ting att förtälja om de sagolika rikedomarna i Indien, i Kina och i Japan, köpmän, föga mindre djärfva än resenärerna själfva, följde dessa i spåren och utvecklade småningom en altmera storartad handel med Orienten och denna handel tog sin väg med karavaner öfver Asiens fastland till kusten af Röda hafvet, med fartyg öfver detta, sedan med kameler till Nilen och längs denna till Medelhafvet och Italien, som då förmedlade så godt som all handel med österlanden. Men denna väg var oerhördt lång och mödosam, hvarför också alt som längs densamma hemtades till Europa blef oskäligt dyrt. Finnandet af en sjöled till Indien och den öfriga, ännu mera aflägsna, Östern blef därför en af tidens viktigaste frågor, hvilken tog det första steget mot sin lösning i och genom vetenskapens utredning om att jorden var ett klot, icke en platt skifva såsom man förut förestält sig. Däraf följde självfallet att en resa rundtom jordklotet var möjlig och bland dem, som med entusiasm omfattade den nya sanningen med alla dess konsekvenser, var också genuesaren Christoforo Colombo, hvars efter äfventyr och utmärkelse törstande sinne fyldes af en brännande åtrå att företaga en resa västerut öfver oceanen för att sålunda nå Asiens ostkust.

All Columbi entusiasm förmådde dock till en början icke öfvertyga någon om utförbarheten af hans plan och själf saknade han medel att utrusta en expedition af sådan omfattning. Aderton år måste han gifva sig till tåls innan drottning Isabella af Spanien, sedan han förgäfves anhållit om understöd på flera andra håll, lät förmå sig att ställa till hans förfogande tre små fartyg, Santa Maria, Pinta och Nina, af hvilka endast det förstnämda var däckadt. Den 3:dje Augusti 1492 afseglade Columbus med dessa på väg mot det okända, och först efter mera än två månader, hvarunder inga motgångar förmådde nedslå hans fasta tillförsikt, eller hanske rättare hans fanatiska hopp, anlände resenärerna till den nya världens yttersta utpost, den lilla, västindiska ön Guanahani, den de under stormande jubel togo i besittning för Spaniens räkning. Tyvärr hafva dock anteckningarna om denna ös läge — såvida nämligen sådana någonsin blefvo gjorda — gått förlorade, så att numera olika åsikter äro rådande om

hvilken af de otaliga őarna i den västindiska arkipelagen det var, som főrst upptäcktes. Columbus antog naturligtvis att han nått en ő utanfőr Asiens ostkust, ja, var så őfvertygad därom att han då han något senare landade på Cuba, sände en budbärare till en hőfding i det inre af őn, under főrmodan att denne var konungen af Tartariet, hvarom han hőrt talas — och Hayti antog han vara det af kung Salomon omtalade landet Ophir!

Főrst under en senare resa kom Columbus fram till Amerikas fastland, men ända till sin dőd i glőmska och fattigdom főrblef han i őfvertygelsen att han nått Asien, en őfvertygelse, som delades af hela hans samtid ända tills Balboa år 1513 őfver land trängde fram till Stilla Hafskusten och sålunda ådagalade att det var en ny världsdel, som upptäckts, icke blott en okänd del af en gammal. Men detta oaktadt főrbigick man vid benämnandet af denna värlsdel den värklige upptäckaren och gaf densamma namn efter en annan italiensk resande, Amerigo Vespuccio, hvilken offentliggjorde de főrsta skildringarna af den nya världen och dess folk, skildringar, genom hvilka han i så hőg grad ådrog sig den lärda världens uppmärksamhet att en tysk vetenskapsman, som med stort intresse läst hans skrifter, főreslog namnet „America“ főr de nyupptäkta länderna, ett namn, som inom kort vann almänt burskap.

Columbi framgångar sporrade upptäkts- och äfventyrslusten hos Europas folk till det yttersta så att under de főljande årtiondena alt talrikare skaror af resande och äfventyrare strőmmade till Amerika, om hvilket alt mera underbara saker och ting kommo till världens kunskap. Ponce de Leon drog år 1812 ut főr att finna den eviga ungdomens källa, hvilken enligt sägnerna skulle vara belägen i ett af de nyupptäkta länderna, och landade i Florida, så kalladt emedan han landsteg där på påskdagen — på spanska „Pascua Florida“. Főljande år trängde Balboa med ett fåtaligt főlje af djärfva äfventyrare genom urskogarna på näset vid Darien, sőderom Panama, och såg Stilla Hafvet utbreda sin majestätiska yta så långt blicken nådde, ovedersägligt bevisande att Amerika var en själfständig kontinent. Cortez kämpade sin väg fram till Montezumas rike och rőfvade atztekerkonungens omätliga skatter, medan Pizarro i Peru stőrtade Incas gamla välde och sände hem till Spanien skeppslast på skeppslast af guld och silfver. Det blef en almän täflan om att főrst hinna fram till någon okänd trakt af den nya världen, hvilken antogs ega många länder lika sagolikt rika som de, därifrån spaniorerna hemtade sina skatter.

En venetianare, Jean Cabot, undersökte en del af Nordamerikas kuster, men Henrik VIII af England, i hvars tjänst Cabot var anstäld, fäste så liten uppmärksamhet vid såväl hans som hans sons, Sebastian Cabots, resor och upptäckter i samma trakter, att ingenting till en början blef tillgjordt för att försäkra England om en del af den nya världsdelen. Spanjoren de Soto genomtågade under förloppet af några år hela det område, som nu upptas af staterna Georgia, Alabama och Mississippi, tills han själf fann sin graf i Mississippiflodens böljor, och florentinaren Verazzani, i tjänst hos kung Frans I af Frankrike, undersökte kusterna af de nuvarande Nord Carolina och New Jersey samt besökte under denna resa äfven den plats, där New York sedermera uppstod. Han benämde denna del af Nordamerika „Nya Frankrike“ och gjorde anspråk därpå för sin konungs räkning, medan längre norrut Cartier upptäckte St. Lawrencefloden och seglade längs denna så långt inåt landet som till det nuvarande Montreal samt tog landet i besittning på Frankrikes vägnar. Dessa upptäkter ingåfvo den berömde franske amiralen Coligny tanken att i Amerika upprätta ett stort franskt kolonialvälde, där de i hemlandet förföljda hugenotterna kunde finna en tillflykt och några expeditioner i sådant syfte utsändes äfven till de nya länderna, men sedan Coligny mördats förföll planen. En af dessa expeditioner anlade St. Augustine i Florida, Nordamerikas äldsta stad, men stridigheter med spaniorerna, hvilka gjorde anspråk på eganderätten till denna del af landet, omintetgjorde de franska kolonisationsplanerna i dessa trakter.

Amiral Coligny.

Engelsmännen å sin sida gjorde också upprepade försök att vinna fast fot i Nordamerika. Frobisher seglade under drottning Elisabeths regering in i Baffins bay och proklamerade hela landets besittningstagande för Englands räkning, medan senare den berömde Francis Drake seglade rundt Kap Horn och längs Amerikas västkust så långt norrut som till det nuvarande Oregon. Och i Virginia, så kalladt till jungfrudrottningens af England ära, sökte sir Walter Raleigh grunda en koloni, hvilken dock snart gick under, äfven den. Inga andra än spaniorerna, Ame-

rikas första upptäckare, lyckades under de första etthundra åren därefter fatta fast fot norrom Mexiko och äfven de egde blott tvänne svaga hållpunkter i de obetydliga städerna St. Augustine och Santa Fé, i det nuvarande Colorado. Man hade ännu icke i Europa lärt sig inse att också andra delar af den nya världen än de länder, där ädla metaller kunde vinnas, voro värda att taga vara på och därför gjordes, sedan den första upptäktsfebern småningom lagt sig, endast oregelbundna och svaga försök att tillgodogöra sig äfven andra de nyupptäckta ländernas rikedomar. Först under förra hälften af sextonhundratalet begynte man, i följd af några lyckade handelsresor till Nordamerika, få ögonen öpna för storleken af landets resurser och för dess därpå beroende betydelse såsom kolonisationsfält.

2. Kolonisationstiden.

Från England gjordes det första alvarliga försöket i större skala att kolonisera Nordamerika, under James I, hvilken meddelade privilegier på handeln i nya världen samt på kolonisationen däraf åt tvänne s. k. kompanier, hvaraf det ena erhöll den södra hälften af alt land från Kap Fear till Passamaquoddyviken, det andra den norra hälften däraf, och till förekommande af alla stridigheter mellan de båda kompanierna och deras kolonister förklarades en etthundra engelska mil lång sträcka mellan deras områden för neutralt territorium. Söder om de engelska besittningarna, hvilka tillsammantagna benämdes Virginia, låg det spanska området Florida och norrut Nya Frankrike.

År 1807 ankrade en flotta, bestående af tre fartyg, i Chesapeake-bukten, i närheten hvaraf de första med dessa fartyg öfverförda kolonisterna kort därpå anlade den första staden i Virginia, den de enligt tidens sed sin konung till ära nämde Jamestown. En af dessa kolonister, John Smith vid namn, uppsvingade sig sedermera till styresman för hela kolonin och visste genom sin sällsynta kraft och skicklighet leda densamma genom alla motgångar och faror fram till välstånd och oberoende af hjälp utifrån. Den rika jordmånen och det milda klimatet satte nybyggarne i stånd att framgångsrikt upptaga kampen för tillvaran i det nya landet, isynnerhet då de i odlingen och exporten

till Europa af tobak snart funno en rikt gifvande inkomstkälla, hvilken i dag som är utgör den viktigaste i dessa trakter. Ryktet om kolonins framgång lockade andra invandrare från Europa så att det lilla samhället stadigt gick framåt, trots de blodiga indiankrigen, hvilka till en tid hotade att stäcka all fredlig utveckling, ända tills de — omkring år 1825 — fördes till ett segerrikt slut genom indianernas fullständiga fördrifvande från hela den nejd kolonisterna tagit i besittning. Redan några år tidigare hade ett holländskt fartyg hemtat ett antal af tjugu negrer till kolonin och sålt desamma till jordbrukarne, hvilka funno detta slags arbetare så billiga att inom kort handeln med slafvar blef en almän affär och negerslafveriet utbredde sig öfver hela södra delen af Nordamerika. Slafhållandet blef en ytterligare rikedomskälla för innebyggarne i Virginia, hvilket därefter utveklade sig så raskt att kolonin redan år 1888 egde en befolkning af femtiotusen själar samt utförde till England en sådan mängd tobak att allenast skatten till regeringen för denna artikel uppgick till etthundratrettiofemtusen pund sterling, ty för alt hvad de själfva alstrade och exporterade lika väl som för alt hvad de importerade från Europa måste kolonisterna erlägga skatt.

Längre norrut koloniserades landet till en början hufvudsakligast af religiösa sekterister från Europa, hvilka i den nya världen sökte och funno tillfälle att fritt dyrka sin gud såsom de själfva ville, utan inblandning af myndigheter och maktlystna prelater. Maryland, så benämdt till minne af drottning Henrietta Maria, bebygdes först af katoliker, sedan George Calvert, lord Baltimore, fått förläningsbref på en landsträcka norrom Potomacfloden och proklamerat fullständig tros- och religionsfrihet i den nya kolonin, den första plats i världen där trosfriheten blifvit upphöjd till lag. Kolonin hade den största möjliga framgång från första dagen af sin tillvara, men inom icke altför lång tid hade så många anhängare af andra religionsläror strömmat dit att katolikerna funno sig i minoriteten och till och med en tid ledo förföljelse för sin tros skull. År 1715 proklamerades dock religionsfriheten ånyo och därefter fortfor kolonin att utveckla sig lika kraftigt som förut ända till revolutionskriget.

Ännu längre norrut, i Massachusetts, grundades den första kolonin af de världsbekanta „pilgrimerna“, hvilka flytt undan religionsförföljelserna i England. Under oerhörda svårigheter, under svält och umbäranden af värsta slag, arbetade de sig framåt och lyckades fatta fast fot på Amerikas jord samt småningom där bilda ett samhälle, hvars betydelse för landets och dess fria

republikanska institutioners utveckling icke kan skattas főr hőgt. Ända till år 1692 főrblef denna pilgrimernas koloni omkring den af dem bygda staden Plymouth oberoende af alla de őfriga, men detta år sammanslogs den med det stora samhälle, som af engelska puritaner upprättats vid Massachusetts-bukten. År 1628 hade deras koloni grundlagts på en plats, den de kallade Salem, under helt annorlunda lyckliga anspicier än de fattiga och utblottade pilgrimernas nybygge. I England egde puritanerna mäktiga och inflytelserika vänner, af regeringen hade de erhållit rättighet att upptaga en betydlig landsträcka och medel hade de tillräckligt főr att főrse sig med boskap, hästar, redskap och alt annat nődigt főr sitt nybyggarelif. Stora skaror af deras trosfőrvandter strőmmade snart till från England och brakte kolonin inom få år till ovanlig blomstring, trots de főrbittrade strider dess innebyggare till en bőrjan måste utkämpa mot rődskinnen. Och blomstringen inskränkte sig icke allenast till de materiella sidorna af lifvet. Många bildade män, präster, som stodo på hőjden af tidens lärdom, krigare, väl egnade att leda főrsvaret mot det nya fosterlandets vilda innevånare, kőpmän och handtvärkare af hőg yrkesställning, personer med ett ord, hvilka redan i Europa intagit poster framom den stora massan, slőto sig till puritanernas utvandring och gjorde att deras hufvudstad i Amerika, Boston, genast intog en framskjuten ställning på bildningens område, en ställning, den staden alt intill vår tid vetat bibehålla.

Staten New-York bebygdes főrst af holländare, hvilka år 1613 bygde de főrsta hyddorna på Manhattan őn, hvilken tretton år senare af kolonins főrsta guvernőr, Peter Minuits, formligen kőptes af dess indianska egare. Főremål főr långvariga stridigheter mellan holländare och engelsmän, blef New-York főrst år 1674 slutligen afträdt till England, men trots oroligheterna gingo staden och trakten däromkring framåt med alt raskare steg. Inom icke altfőr lång tid blef New-York Nord-Amerikas vigtigaste handelsstad, en rang, den főga någonsin någon annan stad i landet kommer att kunna gőra metropolen vid Hudsonflodens mynning stridig.

Utrymmet nekar oss att i detalj redogőra főr gången af Nord-Amerikas vidare kolonisering, hvilken, sedan en gång európér bildat hela samhällen i många olika trakter längs kusten, fortgick med alt snabbare steg och lade under sig allt vidare sträckor af det inre landet. Endast en af de tidigaste kolonierna vilja vi ännu berőra, den som af svenska utvandrare redan år 1638 upprättades vid Delawarefloden.

Genom köp förvärfvade de svenska kolonisterna, hvilka med fartygen „Kalmar Nyckel“ och „Fogel Grip“ gjort en sex månaders resa till nya verlden, en betydlig landsträcka på vänstra stranden af Delawarefloden, en sträcka, som omfattade nästan hela den nuvarande staten Delaware. Nybyggarne upprättade genast ett litet fäste, hvilket de efter sin drottning kallade Fort Christina, medan kolonin själf nämdes Nya Sverige, och därefter vidtog omedelbart arbetet att uppodla den fruktbara näjden. Framgång följde kolonin i alla dess företag så att redan om några år dess materiella välstånd var säkerstäldt. Men detta väkte bitter afund hos holländarne i New-York. De ville icke tåla ett raskt uppblomstrande samhälle af annan nationalitet i sitt omedelbara granskap och sökte därför på olika sätt skrämma de svenska nybyggarne och förmå dem att draga hädan igen. Då inga skrämskott emellertid hade åsyftad värkan angreps Nya Sverige år 1655 med vapenmakt. Holländarne voro fyra till fem gånger manstarkare, troligen betydligt bätre beväpnade och hade därjämte fördelen af att icke vara väntade af dem de anföllo med krig. Eröfringen af Nya Sverige blef dem jämförelsevis lätt, men någon långvarig fröjd af sin eröfring hade de inte, ty redan nio år därefter tvangs Holland att afträda alla sina besittningar i Nord-Amerika till England.

Endast sjutton år egde Nya Sverige bestånd såsom en själfständig koloni, men långt efteråt bibehöllo dess innevånare sin nationalitet och sitt språk, och ännu längre framåt i tiden sträckte sig värkningarna af den samhällsanda, som rådde bland dem. Då William Penn, den berömda grundläggaren af staten Pennsylvania, år 1682 landsteg i Amerika emottogs han först af svenskarne vid Delawarefloden och deras välodlade fält, välbygda hus och synbara almänna välstånd gjorde ett sådant intryck på honom att han i ett bref om förhållandena i nya världen icke finner något som hälst att anmärka om dem, utan tvärtom i allo framhåller dem såsom mönster. Den rättvisa och hederliga politik svenskarne i Nya Sverige konsekvent följt gentemot indianerna, en politik hvilken de varit de förste att införa, hade gjort att inga stridigheter med rödskinnen uppstått och mera än troligt är att detta i sin mån bidrog till Penns beslut att altid och under alla omständigheter bemöta indianerna rättvist och välvilligt. Det är han som fått hela äran af att ha brutit med de åsikter, hvilka gjort att nybyggare förut genom vinningslystnad och hårdhet drefvo rödskinnen till blodsutgjutelse och grymheter

af otaliga slag, men mycket antagligt är, såsom sagdt, att han lärde sin vishet i denna del af våra förfäder i Nya Sverige.

År 1698 bygde dessa första svenska kolonister i Amerika en prydlig stenkyrka, på en plats där staden Wilmington sedermera uppstått, och ännu i dag visas denna „Old Swedes church“ såsom ett af de vackraste minnesmärkena från landets kolonisationstid. Kyrkobygnaden var emellertid det sista större företaget af de svenska kolonisterna såsom helhet. Sammansmältningen med den alt talrikare vordna kontingenten af engelska talande nybyggare, som slagit sig ned i trakten, hade redan länge pågått och småningom uppgick den svenska befolkningen fullständigt i den almänt amerikanska. Inom några få generationer var deras språk glömdt och alt utom minnet af Nya Sverige utplånadt, men ännu i dag lefva ättlingarna af dessa första svenskar i Amerika kvar och mera än en man, hvars namn är berömdt i Förenta Staternas häfder härstammar i rätt nedstigande led från kolonisterna i Nya Sverige.

Kväkaren William Penn hafva vi redan i förbigående omnämt. Han var den förste, som grundlade en koloni i det inre landet och tack vare den vishet hvarmed han lade grunden för denna koloni blef Pennsylvania snart en af de viktigaste och snabbast framåtskridande staterna i Nord-Amerika, något som dock äfven till en del berodde på de ofantligt stora naturliga rikedomarna i det land, hvilket Penn, följande sina föregångares vid Delawarefloden exempel, på hederligt sätt köpte af indianerna, dess rättmätiga egare. De löften han gaf dem höll han obrottsligt, i all beröring med rödskinnen iakttogo han och hans följeslagare den största vänlighet och välvilja mot dem och sålunda lyckades kväkarnybyggarne i Pennsylvania undgå alla indiankrigens fasor. Medan striden rasade öfveralt längs Pennsylvanias gränser, utgöts aldrig en droppe kväkarblod och förgjordes aldrig något af deras nybyggen. Kväkarnes inflytande som samhällselement var under Förenta Staternas tidigare historia och långt in i den nyare tiden mycket stort och bidrog i hög grad till framkallandet af den enkelhet i seder, den sanna frisinthet och den jämlikhetskänsla, hvilka dess värre numera altmera hålla på att försvinna.

Ostörd af yttre strider fortgick Nord-Amerikas kolonisation emellertid ingalunda. Under det engelsmännen i främsta rummet och jämte dem andra europeiska nationer, bebygde trakterna närmast kusten och därifrån trängde inåt landet, hade fransmännen från Canada, hvilket de tagit i besittning, småningom avancerat

sőderut längs de stora sjőarna samt längs Ohio och Mississippi-floderna. Och i motsats mot den indianpolitik, som főljdes af nybyggarne längs kusten och som bestod i undanträngandet af de rőde från alla de trakter, där hvita slogo sig ned, gjorde fransmännen indianerna till sina vänner, lefde tillsammans med dem, gifte sig med deras kvinnor, deltogo i deras nőjen och tidsfőrdrif och vunno sålunda varma anhängare och trogna bundsfőrvandter i rődskinnen. Och tiden då dessas hjälp behőfdes infőll snart nog, ty redan főrrän sjuttonhundratalet ingick hade de från hafskusten mot väster trängande engelsmännen sammanstőtt med fransoserna i näjderna längs Ohio-floden, där de senare fattat fast fot och upprättat en rad fästen, samt gjorde

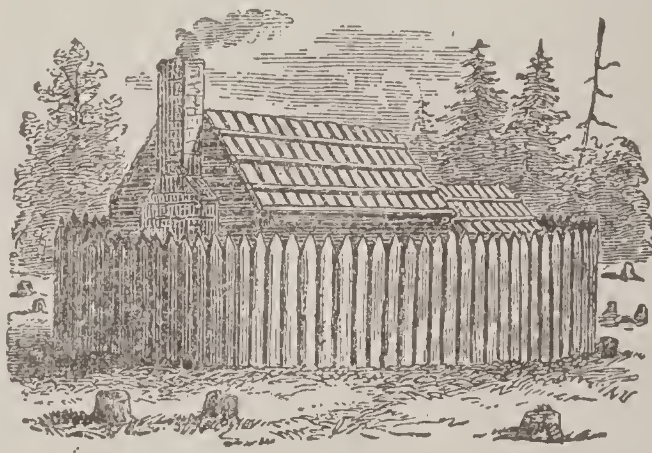
Nybygge under kolonisationstiden.

anspråk på alt land västerom Alleghanybergen såsom hőrande till Nya Frankrike. År 1689 brőt striden ut och den räckte med få afbrott ända till 1763, då ändtligen Englands besittningsrätt till hela det område, hvarom striden rőrt sig, blef slutligt erkänd.

Kolonisterna i de längst mot väster framskjutna nybyggena ledo värst af kriget, i hvilket indianerna så godt som utan undantag stälde sig på fransmännens sida, mőrdande, brännande och plundrande hvarhälst de fingo tillfälle därtill. Farmarne kőrde sin plog med geväret i handen; familjerna samlades till gudstjenst på sőn- och helgdagar under eskort af beväpnade män, hvilka icke ett őgonblick vågade ställa vapnen ifrån sig;

bakom hvarje trädstam i skogen lurade försåt och ingen enda natt kunde nybyggarne vara säkra om att icke väckas af rödskinnens krigsrop och se sina hus gå upp i lågor, sina kära mördas och skändas.

I synnerhet den första tiden af kolonialkrigen utmärkte sig för de ohyggliga grymheter, som begingos af indianerna, hvilka öfverföllo icke ellenast enstaka nybyggen utan förstörde hela byar, brände ned fästen och slaktade så män, kvinnor som barn. De engelska trupperna slogos gång på gång af fransmännen och deras bundsförvandter, hvilka ända till midten af sjuttonhundratalet i hufvudsak lyckades mot alt intrång försvara linjen Quebec —New Orleans, längs hvilken Frankrikes utskickade upprättat ända till sextio befästade „forts", såsom gränsfästena kallades. Men tiden för den afgörande kampen om besittningsrätten till den stora västern hade då inträdt. Nybyggarne hade med sina odlingar trängt fram ända till Ohio, där de funno de franska pelshandlarne i sina befästade blockhus ovilliga att tillåta dem ett steg längre åt väster. Det var icke mera England allena, som hade intresse af att undantränga fransmännen, numera hade frågan blifvit af brännande vikt för kolonierna själfva. De insågo redan till fullo att västern måste hållas öppen för deras vidare utveckling och derför voro de mera än villiga att gå man ur huset för att bekämpa den gemensamma fienden.

Befästadt blockhus.

En paus i de långvariga krigen mellan England och Frankrike hade inträdt efter freden i Aix-la-Chapelle år 1748 och denna mellantid af fred använde de engelska kolonisterna bland annat till undersökningar af landet väster om Allegheny-bergen. En liten post inrättades vid Monongahela-floden och landtmätare genomkorsade trakterna västerut ända till Ohio. Det var ett intrång, som fransmännen icke ville tåla. De drefvo landtmätarne tillbaka öfver gränsen och förstörde blockhusfästet vid Mouongahela, trots det att fred rådde mellan de två nationerna. Guvernören i Virginia äskade en förklaring af den franska befälhafvaren i fort Boeuf och sände såsom sitt ombud en ung man, hvilken trots sin unga ålder af endast tjuguett år redan lyckats fästa den allmänna uppmärksamheten vid sina framstående egen-

skaper. Det var George Washington, som då för första gången hedrades med ett uppdrag af vikt för hela det engelska Nord-Amerika.

Den franske kommendanten var höflig, men fullkomligt bestämd i sitt beslut att för Frankrikes räkning behålla alt land, som af dess djärfva upptäcktsresande och missionärer först undersökts och underlagts dess besittning. Washington kunde intet annat göra än vända om och meddela dem som sändt honom, fransmännens föga uppmuntrande svar och därmed var kriget åter börjadt.

Följande vår skickades ett regemente Virginiatrupper under befäl af öfverste Frye att taga i besittning trakten kring sammanflödet af Allegheny och Monongahela-floderna och till hans närmaste man i befälet utsågs George Washington, hvilken under sin oerhördt svåra resa till samma trakter under den föregående vintern visat sig besitta alla de egenskaper, som fordrades af en befälhafvare i ett gränskrig. Fransmännen hade emellertid redan hunnit bygga ett fäste, det de kallade Fort Du Quesne, på den punkt där den engelska posten skulle upprättas, och hade dit sammandragit en betydande truppstyrka. Öfverste Frye angrep, men slogs tillbaka med stor förlust samt stupade själf, och hans efterträdare i befälet, Washington, måste efter ett tappert försvar bakom i hast uppkastade befästningar, kapitulera med sina trupper.

Benjamin Franklin.

Nederlaget endast ökade stridslusten hos de engelska kolonisterna, hvilka tydligare än någonsin insågo att den slutliga, afgörande kampen stod för dörren. Ett första uttryck af gemensamhet i intressen gaf sig denna insikt om nödvändigheten att en för alla och alla för en upptaga striden, genom sammankallandet af representanter för alla de olika kolonierna till möte i Albany. Åt Benjamin Franklin, hvars namn redan blifvit bekant såväl väster som öster om Atlanten genom hans snillrika skrifter i olika frågor, uppdrogs att uppställa en plan för en konfederation af kolonierna — det första uppslaget till Nord-Amerikas Förenta Stater. Förslaget om bildande af en sådan konfederation förföll för tillfället, men huru nära Franklin träffade medelvägen mellan monarkens och folkets

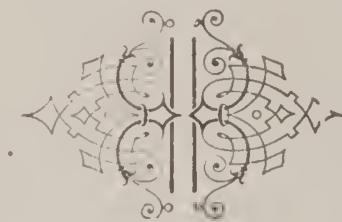
rättigheter framgår däraf att regenten vägrade stadfäsat konfederationen emedan den gaf för mycken makt åt folket och folkets representanter förkastade den emedan regeringens rättigheter blifvit altför rundligt tillmätta. De stridiga intressena kunde helt enkelt icke förenas, icke ens genom en Benjamin Franklins talang.

Sammanhörigheten emellan kolonierna hade emellertid fått ett bestämdt uttryck och då följande år kriget mot fransmännen upptogs på nytt följde en betydlig styrka kolonialtrupper den af general Braddock anförda engelska reguliera armén. George Washington fungerade såsom Braddocks adjutant och sparade ingalunda på varningar mot det öfvermodiga förakt de reguliära trupperna, så befäl som manskap, ådagalade gent mot fransmännen och deras vilda allierade. Men alla varningar uttalades för döfva öron. General Braddock tågade fram med flygande fanor och klingande spel som om bakhåll, förräderi och vildmarksförsåt als icke existerade. Det förutsedda resultatet uteblef icke heller. Tio mil från Fort Du Quesne råkade armén i ett bakhåll och slaktades af indianerna så godt som till sista man. Endast kolonialtrupperna under Washington räddade sig genom sin bekantskap med krigföringssättet i vildmarkerna. De betäckte spilrornas af armén återtåg och Washingtons namn flög igen från mun till mun genom hvarenda by och stad i Nord-Amerika.

Ända till år 1758 fördes kriget under oupphörliga motgångar för kolonierna och de engelska vapnen, men då tog William Pitt såsom premierminister af England sakernas ledning om hand. En armé om femtiotusen man, hvaraf mera än hälften manskap från kolonierna, ställdes upp och skickades i fält så snart årstiden tillät. Fransmännen hade icke erhållit några förstärkningar och kunde därför icke i längden försvara sig mot öfvermakten. Fort Du Quesne föll och erhöll, då engelska flaggan första gången svajade öfver dess murar, namnet Pittsburg; andra franska fästen intogos kort därpå och äran af det lyckliga fälttåget tillerkändes almänt Washington, som anfört koloniernas trupper. Året därefter intog general Wolfe Quebec, som tappert försvarades af den beprőfvade franska generalen Montcalm, och 1860 föll slutligen Montreal i engelsmännens händer. Tre år senare slöts freden i Paris, hvarigenom Frankrike till England afträdde alla sina besittningar intill Mississippifloden och till Spanien landet väster om denna, i gengäld hvarför sistnämda land öfverlämnade äfven Florida åt England.

Men därmed voro Englands besittningar ingalunda tryggade.

Indianerna i västern hade svårt att försona sig med den nya regeringen, hvilken förfor långt hårdare mot dem än förut den franska, och stälde därför till det ena upproret efter det andra, hvarunder inflytelserika höfdingar förenade många af de spridda stammarna till värkliga förbund, hvilka med alla den indianska krigföringens grymheter hemsökte koloniernas gränsmarker. Under åtskilliga år ännu voro kolonisterna tvungna att kämpa för hus och hem och därunder öfvades de altmera i vapnens bruk så att då den sista stora striden för frihet och oberoende bröt ut, hvarenda man var redo att rycka ut och befälhafvare funnos, som framgångsrikt kunde upptaga kampen mot Englands segervana trupper. De långvariga striderna mot en gemensam fiende hade slutligt tillknutit bandet mellan kolonierna och skapat en nationalitetskänsla, hvilken flammade upp i full låga i och genom revolutionen mot England.

3. Revolutionen och dess orsaker.

De engelska koloniernas i nya världen utveckling hade under den tid som förflutit under de i det föregående beskrifna oroligheterna småningom inslagit en riktning, hvilken förr eller senare med nödvändighet måste leda till ett lösryckande från moderlandet. De alra flesta af kolonisterna hade lämnat hemland, vänner och hela sin samhällsställning för att undgå tidens intolerans i religiöst hänseende eller regeringarnas förtryck af politiska motståndare. Det var frihet de i främsta rummet sökt på Amerikas jord och det fria samhällsskick de skapat voro de ingalunda hågade att uppgifva. Enhvar koloni hade inrättat sig på lämpligaste möjliga sätt, skötte i början helt och hållet själfständigt sina egna angelägenheter och var knappast underkastad någon annan än den patriarkaliska styrelsen af sina äldste. Nybyggena voro sammanförda i grupper längs hafskusten och de större floderna, med endast här och där längre västerut framskjutna utposter. Förbindelserna mellan de olika kolonierna inbördes likasom emellan dem och moderlandet voro långsamma och obekväma, hvilket i sin mån bidrog till den trygga själfständighet, som utmärkte handhafvandet af deras angelägenheter. Lefnadssättet var ytterst enkelt, behofven få och den Heliga Skrift noga taget den enda skrifna lag, hvarefter man rättade sig. Jordens produkter voro i allmänhet tillräckliga för kolonisternas alla behof, och kläder samt allehanda husgeråds-

artiklar tillvärkades hemma, medan byteshandeln utgjorde så godt som den enda handelsform man använde, emedan kontanta penningar knappast förekommo. Under den tidigare hälften af sextonhundratalet begagnades i flera af kolonierna kulor i stället för penningar och endast Massachusetts präglade eget mynt, hvilket ådrog dess innevånare konungens höga missnöje för det de „ingripit i hans prerogativ“.

Massachusetts mynt s. k. „Pine-tree shilling“.

Vid domstolarna skipades rättvisa af de äldste i församlingen och straffen stötte ofta nog mera på husaga än på kriminell rättvisa. En svärjare dömdes t. ex. bland puritanerna att stå utanför kyrkdörren med tungan instucken i en klufven käpp, för gröfre förseelser sattes man i „stocken“ och ondsinta hustrur försågos med munkafvel och ställdes utanför sina dörrar, menigheten till åtlöje, sig själfva till straff och androm till varnagel. För underlåtenhet att regelbundet besöka kyrkan straffades de tröge med böter, för det svåra brottet att skjuta fågel på en söndag kunde man bli offentligen pryglad o. s. v.

Lika primitiva voro förhållandena i alla andra afseenden. Husen bestodo till en början af endast låga stockhyddor, ofta innehållande blott ett enda stort rum, men i de aflägsnare trakterna, altid försedda med en hög palissad rundtom, till skydd mot indianerna. Kyrkorna, i hvilka män, kvinnor och barn hade sina strängt åtskilda platser, voro vanligen anspråkslösa blockhus äfven de, endast genom formen i någon mån skiljande sig från boningshusen. I samlad trupp tågade hela kolonin dit hvarje sabbatsmorgon, männen beväpnade ända till tänderna och kvinnorna ängsligt spanande efter en skymt af de fruktade rödskinnen eller lyssnande efter deras krigsrop.

Den första kyrkan i Connecticut.

Men på samma gång sörjde man redan tidigt för det uppväxande släktets undervisning. Skolor inrättades öfveralt där sig göra lät och tredskande kommuner bötfäldes ifall de icke med

tillbörligt nit sörjde för skolväsendets utveckling. Alla lefde i tarflighet, alla uppfostrades på samma sätt och alla lärdes att skatta friheten såsom sitt högsta goda.

Senare, då koloniernas välstånd tilltog och man i moderlandet begynte få ögonen öpna för deras stora kommersiella värde, började man också altmera blanda sig i deras angelägenheter. Den tilltagande förmögenheten födde nya behof och anspråk hos kolonisterna, hvilka i utbyte mot sitt öfverskott af jordbruksprodukter begynte införa allehanda artiklar, som förut ansetts såsom den största lyx. Såväl export som import belades med skatter och för att tvinga kolonierna att köpa alt hvad de behöfde i England motarbetade man på alla sätt uppkomsten af några slags fabriker i Amerika. Kolonierna förbjödos t. ex. att exportera järn till England, den ena kolonins handtvärkare tillätos icke utföra några af sina tillvärkningar till den andra, exporten af säd, tobak och andra produkter belades med utförseltull och sjöfarten hindrades så att amerikanska fartyg endast tillätos uppehålla trafiken mellan de olika hamnarna i eget land, medan all samfärdsel med den öfriga världen förmedlades af engelska skepp.

Så länge krigen mot fransmännen och indianerna pågingo hade man icke tid att altför mycket egna sin uppmärksamhet åt dessa angelägenheter, ehuru äfven då yttringar af missnöje tidt och ofta förekommo. Men sedan fredliga förhållanden åter inträdt blef oppositionen mot det förtryck England sökte utöfva snart alt högljuddare. De enkla seder som rådt och i det stora hela ännu rådde, det arbetsamma lifvet och de långvariga krigen hade fostrat en ras, som i härdighet, mod och uthållighet sökte sin like. Kampen mot den gemensamma fienden hade mera än något annat lärt kolonisterna att betrakta sig såsom bröder af samma stora familj, det lågande frihetsbegäret hade de så att säga insupit med modersmjölken och därför besjälades de snart alla utan undantag, i norr och i söder, ute vid hafskusten och längst borta i skogsnybygderna af samma lifliga hat mot England, den gemensamma förtryckaren och hotaren af deras frihet.

Olikheter i koloniernas oafhängighetstillstånd rådde visst, men det värkade ingen skilnad. Massachusetts, Rhode Island och Connecticut styrdes af sina egna regeringar, bekräftade af Englands monarker, Maryland och Pennsylvania berodde i sista hand af de personer, åt hvilka de gifvits i förläning, och Georgia, Virginia, New Hampshire, New York, New Jersey samt North och South Carolina voro kronokolonier, som styrdes af regeringens ombud, men alla voro de eniga i sitt motstånd mot Eng-

lands förtryck, hvilket utmynnade i yrkandet att det engelska parlamentet egde bestämma tullar och upptaga skatter utan hörande af kolonierna själfva, och därför reste sig alla som en man då lystringsordet ändtligen ljöd.

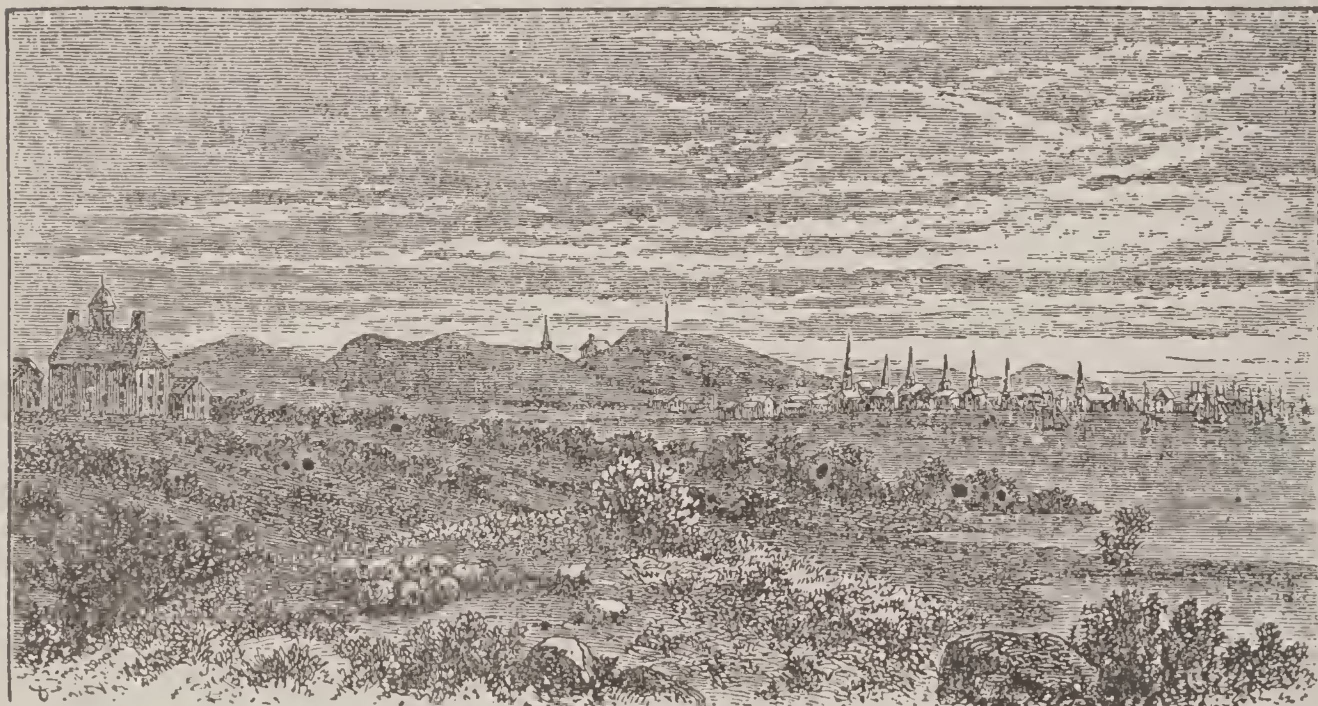
Missnöjet mot de engelska tullarna hade redan länge jäst bland kolonisterna, hvilka drefvo lurendräjeri i sådan skala att endast en bråkdel af alla importerade varor betalade tull, men sin höjd nådde det då Kung Georg III beslöt att låta kolonierna betala en del af de dryga skulder moderlandet åsamkat sig i och för de långvariga krigen. Han påbjöd ytterligare tullar och utfärdade en förordning om att tulltjenstemännen egde rätt att utan vidare genomsöka hvarje hus där de misstänkte att smugladt gods förvarades. Det var att gjuta olja på elden, ty om möjligt i ännu högre grad än engelsmännen själfva voro kolonisterna genomträngda af åsikten om hemmets helighet och oantastlighet. Förordningen möttes af en så häftig opposition att den i sjelfva värket förblef en död bokstaf.

År 1764 förklarade det engelska parlamentet högtidligen det vara sin oförgripliga rättighet att beskatta kolonierna utan deras hörande, hvilket föranledde protester från de flesta bland dem, men utan resultat. Och året därefter utfärdades den såkallade stämpellagen, hvilken stadgade att intet dokument var lagligen giltigt utan att detsamma belades med en regeringsstämpel samt bestämde att hvarje tidning och hvarje bok likaledes skulle förses med sådan stämpel och att för hvar annons skulle betalas i skatt två skilling. Icke nöjd härmed bemyndigade konungen med parlamentets goda minne sina ministrar att ifall af behof utan vidare sända trupper öfver till Amerika för att kväsa oppositionslustan hos de motspänstiga och till den s. k. upprorsakten fogades en ny paragraf, som bestämde att kolonisterna själfva skulle förse dessa trupper med kvarter och kost.

Det var hardt nära att revolutionen redan då skulle slagit ut i öppen låga. Virginias representantförsamling hade en session då de förhatliga åtgärderna offentliggjordes, och en ung medlem af huset, advokaten Patrik Henry, sprang genast upp, begärde ordet och höll ett glödande andragande mot denna despotism, yttrande bland annat: „Cæsar fann sin Brutus, Karl I sin Cromvell och George III“ — han afbröts af några lojalt sinnade kolleger med ropet „högförräderi“, men väntade tills ropen tystnat och tillade sedan: — „kan taga lärdom af dessa exempel. Om detta är högförräderi, så gör hvad ni kan däraf“. Hans ord väckte genljud i hela landet, där man öfveralt sammanslöt sig till före-

ningar, hvilkas medlemmar högt och heligt svuro att aldrig underkasta sig de godtyckliga åtgärderna. På några orter afsade man sig bruket af thé hälre än att betala skatt till England därför, på andra förbjöd man lossningen af fartyg, som medförde sändningar af stämpelmärken, och allestädes visade man med all önskvärd tydlighet att man icke ämnade foga sig efter det engelska parlamentets och konungens vilja.

Benjamin Franklin, som befann sig på en resa i England, dit han skickats såsom ombud för Pennsylvania, inkallades inför engelska underhuset för att gifva en skildring af tillståndet i kolonierna och hans bestämda, af klokhet och rättvisa genomandade ord lyckades bibringa vederbörande öfvertygelsen att stämpelförordningen aldrig skulle kunna införas i kolonierna

Boston kort före revolutionskriget.

annat än med vapenmakt, hvarför densamma återkallades. Underrättelsen om denna seger mottogs med största jubel i Amerika, men glädjen tog snart ett snöpligt slut, ty parlamentet skyndade sig att utfärda en ytterligare förklaring om sin beskattningsrätt och att i praktiken bevisa den genom åsättandet af nya tullar och pålagor.

Motståndet organiserades på nytt, starkare än någonsin förut i medvetandet om den framgång man nyss förut åtminstone i en punkt vunnit. Besluten att icke köpa några olagligt beskattade varor lefde upp ånyo och Massachusetts representanthus sände en uppmaning till de öfriga kolonierna att sammansluta sig till ett gemensamt förbund för att vinna upprättelse för lidna oför-

rätter. Parlamentet yrkade genast att representanterna skulle återkalla denna åtgärd, men de vägrade så godt som enhälligt.

Boston ansågs vara härden főr oppositionen och därfőr ditsändes två regementen trupper under befäl af general Gage, som en sőndagsmorgon under dånande musik och i full fältrustning såsom i fiendeland intågade i staden. Dess innevånare vägrade att gifva trupperna kvarter och då togo dessa stadshuset i besittning samt slogo läger i tält därutanfőr, uppställande kanoner i gathőrnen och utposterande skildtvakter, medan samtidigt hamnen fyldes med krigsfartyg. Stadsborna svarade med att ingenting sälja åt soldaterna och őfvertalade farmarne i omnäjden att gőra lika, hvilket naturligtvis ytterligare őkade főrbittringen. Den 5:te Mars 1770 brőt misstämningen ut i őppen konflikt, hvarvid åtskilliga personer sårades och tre dődades. Ordningen återstäldes endast med svårighet och őfveralt i landet őkades hatet mot England genom berättelsen om „massakern i Boston".

I North Carolina hade de kungliga embetsmännen főrskingrat de almänna medlen och sőkte genom ofőrsynta utprässningar aftvinga folket ytterligare skatter. En kår af s. k. regulatorer bildades då af den till főrtviflan drifna befolkningen, som őppet uttalade sin afsikt att med våld skaffa sig den rätt de icke kunde erhålla på laglig väg. Den 16:de Maj 1771 tågade guvernőr Tryon emot regulatorerna, slog dem i grund och lämnade trehundra af dem dőda på valplatsen vid Alamance creek. Året därpå stőtte en engelsk tullskonert på grund under jakt efter ett lurendräjarfartyg och főljande natt brände Providence-bor upp densamma.

Faneuil Hall i Boston.

Regeringen i England blef alt oroligare őfver koloniernas envisa motstånd och sőkte blidka dem genom allehanda palliativ — åtgärder, hvilka dock icke värkade något. Så t. ex. träffades med det Ostindiska kompaniet en őfverenskommelse, till főljd hvaraf amerikanarne, ehuru de betalade tull főr sitt thé, erhőllo detsamma till billigare pris än Englands innevånare. Men det endast őkade főrbittringen hos kolonisterna, hvilka icke gjorde motstånd allenast főr penningars skull utan stredo főr en sak, hvilken főr dem var en lifsprincip, főr rättigheten till själfstyrelse och själfbeskattning.

Fartyg, som anlände med thélaster, skickades tillbaka till England från både New York och Philadelphia, och då de engelska myndigheterna i Boston vägrade att låta ett dylikt fartyg segla tillbaka utan att ha lossat sin last, sammankallades ett almänt möte af medborgare till Faneuil Hall, där tal höllos af stadens mest framstående medborgare och ett enhälligt beslut fattades att under inga omständigheter tillåta ilandsättandet af thélasten, och samma afton, den 16:de December 1773, begaf sig en hop män, förklädda till indianer, ombord på théfartyget samt vräkte hela dess last af trehundrafyratiotvå kistor i hafvet.

Detta var för mycket för den engelska regeringen. General Gage utnämdes till guvernör i Massachusetts och fick befallning att genomföra en hop tvångslagar, hvilka i själfva verket upphäfde de privilegier kolonin förut åtnjutit. Bostons hamn blef stängd för fartyg, hvarigenom naturligtvis mycken nöd och elände orsakades bland stadens innevånare, men utan att dess motstånd därför bröts. Från alla håll sändes hjälp i olika form till staden; köpmännen i grannstäderna Marblehead och Salem erbjödo Bostonboarne sina varudockor; matvaror, säd och kontanter skickades ända från Georgia, och i så godt som hvarenda stat uttalade man offentligt sin medkänsla med Boston, förklarande att dess sak var hela landets.

Slutligen beslöt man sig för att gemensamt organisera motståndet mot det engelska förtrycket och sände för detta ändamål representanter till en koloniernas gemensamma kongress i Philadelphia. Den 5:te September 1774 sammanträdde denna den första amerikanska kongressen i en byggnad, som kallades Carpenters Hall. Kongressen, sammansatt af femtiofem representanter, för alla kolonier utom Georgia, resolverade bland annat: att ingen åtlydnad af de senaste parlamentsförordningarna ålåg amerikanska medborgare, att hela landet skulle understöda Massachusetts i dess kamp för frihetens heliga sak, att en samfäld protest skulle aflåtas mot underhållandet af stående trupper i kolonierna utan folkets bifall samt slutligen att alla förbindelser med England tillsvidare skulle afbrytas.

Ryktet om kongressens beslut gick som en löpeld genom landet och öfveralt upprättades regementen af frivilliga, som flitigt öfvade sig i vapnens bruk, färdiga att närsomhelst upptaga striden. Man väntade blott på den slutliga anledningen och man behöfde inte vänta länge.

De första skotten i frihetskriget föllo vid Lexington. General Gage i Boston hade erhållit underrättelse om att de uppstudsiga

patrioterna höllo på att samla ammunition och munförråd i den lilla staden Concord och beslöt att konfiskera hvad där fans. Åttahundra man reguliära trupper sändes för detta ändamål ut sent på natten den 18:de April och anlände i första daggryningen till byn Lexington, men underrättelsen om det tillernade anfallet på Concord hade hunnit före dem så att en hop beväpnad milis fått tid att samlas i Lexington. Utan att gifva de fåtaliga landtmännen tid ens att besinna sig gåfvo trupperna eld, med det resultat att sju amerikanare föllo och de öfriga, för svaga att upptaga striden, skingrade sig, medan engelsmännen tågade vidare till Concord, där alla förråd, som icke kunde tagas med, förstördes, under stort jubel öfver den första segern öfver „rebellerna". Jublet kom emellertid något för tidigt, ty medan förstörelseverket i Concord pågick, hade underrättelsen om nedskjutandet af männen i Lexington med otrolig snabbhet spridt sig kring bygden och från alla håll strömmade folket till för att hämnas. Hvarje pojke, stor nog att handtera ett gevär, hvarje gubbe, som ännu icke förlorat alla krafter, stälde sig i ledet tils hela näjden svärmade af patrioter, brinnande af lust att mäta sig med förtryckarne. Engelsmännens återtåg blef en snöplig flykt och endast de förstärkningar, som i största hast skickats ut från Boston, hade de att tacka för att de undgingo fångenskap hvarenda man.

Underrättelsen om denna första drabbning gick som en elektrisk stöt genom landet. I hvarje koloni sammankallades en kongress, som bemyndigade säkerhetskomitéer att kalla trupperna under vapen, att skaffa penningar och att i allmänhet vidtaga alla nödiga mått och steg för krigföringen. I Connecticut lyckades Ethan Allen genom en djärf kupp taga Fort Ticonderaga utan att aflossa ett skott och Crown Point, ett annat engelskt fäste, gaf sig utan strid åt öfverste Wamer, som då kom öfver rika förråd af vapen, ammunition och andra förråd samt, viktigare än alt annat, kanoner.

Under intrycket af dessa framgångar beslöt den andra kontinentala kongressen, hvilken den 10:de Maj sammanträdde i Philadelphia, att ställa upp en armé om tjugutusen man samt att utfärda tre miljoner dollars i sedelmynt. George Washington utnämdes till öfverbefälhafvare och vid hans sida stäldes de förnämsta bland de officerare, som utmärkt sig under krigen mot fransmännen och indianerna. Men därför uppgaf man ingalunda hoppet om en slutlig försoning med England. Samtidigt med besluten om krigsförberedelserna uppsattes och undertecknades

en petition till konungen jämte en adress till det engelska folket, båda framhållande Amerikas önskan att fortlefva under engelsk öfverhöghet, blott kolonisternas rätt till själfbeskattning och själfstyrelse i andra afseenden blefve erkänd.

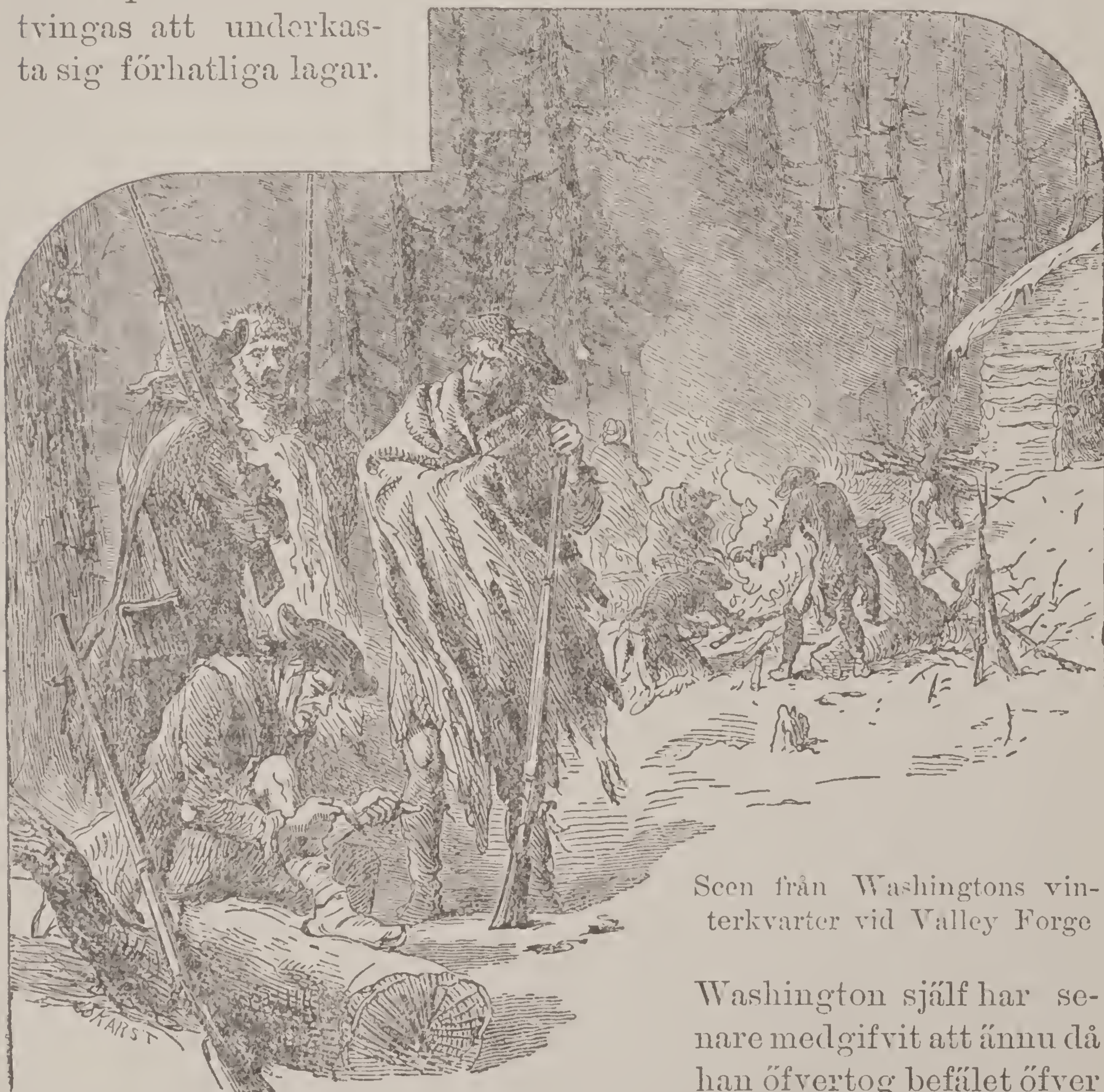
General Gage i Boston hade emellertid erhållit betydande förstärkningar och beslöt att drifva undan de amerikanska trupper, som samlat sig i omnäjden. Bataljen vid Bunker Hill egde rum och engelsmännen segrade, visst efter en blodig dags kamp, men förlorade mera än dubbelt så mycket manskap som amerikanarne, utan att därför lyckas drifva dem bort från trakten. Tvärtom samlades alt större skaror af milis till patrioternas läger, fulla af tillförsikt och hopp, ty slaget vid Bunker Hill hade bevisat att den oöfvade, dåligt beväpnade och als icke krigsvana milisen godt kunde upptaga striden mot Englands segervana veteraner från många fälttåg.

Den 3:dje Juli tog Washington befälet öfver armén, hvilken i själfva värket dock var en armé endast till namnet. En stor del af officerarne voro fullständigt odugliga, manskapet var ovant vid disciplin och knotade öfver dess hårdhet, medan andra, som gripit till vapen i den första uppbrusningen af fosterlandskärlek, önskade vända tillbaka till sina öfvergifna farmer; beväpningen bestod till hufvudsaklig del af de gevär enhvar fört med sig hemifrån och — värst af alt — tillgången på krut var så ringa att endast nio patroner per man kunde utdelas. Men lyckligtvis voro engelsmännen så modfälda öfver sina förluster i de första bataljerna att de icke ens riskerade försöka ett utfall, utan lämnade Washington tid att utföra det väldiga reorganiseringsarbete, som behöfdes för att försätta armén i stridsdugligt skick.

Längre söderut, i Virginia, hade krigslågan äfven flammat upp. Guvernören där, Dunmore, hade lagt beslag på magasinet i Williamsburg med den ammunition detsamma innehöll, men tvingades af patrioterna att betala för det han tagit och därefter hade han dragit sig tillbaka ombord på ett krigsfartyg. Men på själfva nyårsdagen år 1776 landsatte han ånyo manskap och lät bränna upp Norfolk, Virginias rikaste och förnämsta stad, hvarefter han seglade bort med sina trupper. Om engelsmännen farit varliga fram i södern, där regeringen hade ett starkt anhang, så hade troligen revolutionens spridning söderut blifvit uppehållen, kanske tillochmed helt och hållet förekommen, men genom Dunmores handlingssätt retades det stora flertalet af befolkningen i södern till lika starkt hat mot England som själfva de frihetsälskande puritanerna i norden ådagalagt, så att snart

nog endast bland de förmögnare klasserna någon lojalitet mot den kungliga regeringen fans kvar.

Kongressen i Philadelphia gjorde härunder så godt som intet för att befrämja frihetens sak. En andra petition afläts till konungen för att om möjligt på fredlig väg lösa svårigheterna och få det gamla, goda förhållandet återställdt, ty ingen talade ännu på allvar om slutligt lösryckande af kolonierna från moderlandet, endast om att visa kung Georg att amerikanarne icke med våld och vapenmakt kunde tvingas att underkasta sig förhatliga lagar.

Scen från Washingtons vinterkvarter vid Valley Forge

Washington själf har senare medgifvit att ännu då han öfvertog befälet öfver armén afskydde han tanken på koloniernas oafhängighet, och öfverallt i landet begynte de modlösa tala om att uppgifva kampen och återvända till plikterna mot regeringen. Under sådana förhållanden var det naturligt nog att kongressen vaklade och icke kunde taga något afgörande steg. Canada vägrade att sluta sig till de öfriga kolonierna och ett försök att tvinga detsamma in i konfederationen genom att ditsända en

armé, rönte visst i början några framgångar, men slutades med att hela nordarmén den sista December 1775 blef så totalt upprifven under stormningen af Quebec att endast spilror däraf någonsin vände tillbaka.

Året 1776 ingick sålunda under de dystraste möjliga utsikter för kolonierna. Hela landet var otåligt öfver Washingtons ovärksamhet utanför Boston och han vågade icke försvara sig genom att offentliggöra sanningsenliga uppgifter om ställningen. Under sex månaders tid hade han aldrig en enda gång tillräckligt krut för att leverera en batalj, krigskassan var tömd till den sista pappersdollarn, tvåtusen af soldaterna saknade gevär, medan de gevär som funnos saknade bajonetter, och till råga på eländet utgick den tid, för hvilken trupperna tagit värfning, hvarför en stor del lemnade armén och nytt folk måste värfvas samt sedan excerceras och öfvas i bruket af vapen — alt detta utanför en stad, som under tiden belägrades samt i åsynen af en i alla afseenden öfverlägsen fiende. Washington kunde under sådana förhållanden klarligen icke gå anfallsvis tillväga utan måste bida sin tid, men hans värksamhet led intet afbräck, arbetet pågick oförtröttadt och planerna voro färdiga för den dag då armén skulle bli redo att utföra dem.

Den 4:de Mars sent på aftonen öpnades plötsligt eld ur alla den amerikanska arméns kanoner på Boston; under skydd af mörkret och den villervalla, som uppstod, besattes Dorchester kullarna, hvilka beherskade staden och hamnen, och under nattens lopp uppkastades förskansningar, hvilkas hufvuddel utgjordes af i balar pressadt hö. Då morgonen grydde varsnade engelsmännen till sin häpnad ett väl bestyckadt och bemannadt fäste hvars kanoner helt och hållet omöjliggjorde alt vidare försvar af staden. Stormning af värken innebar den enda möjliga räddningen, men ett utbrytande häftigt oväder gjorde en omedelbar attack omöjlig och innan ovädret var förbi hade amerikanarne så utvidgat och förstärkt sina förskansningar att den engelska befälhafvaren icke mera riskerade försöka intaga dem genom stormning. Intet annat återstod än att utrymma staden, ty den flottan kommenderande amiralen vägrade bestämdt att längre ligga kvar under de amerikanska kanonerna. Utan förlust af en enda man, endast genom outtröttligt tålamod och öfverlägsen manövrering hade Washington drifvit bort den engelska hären och befriat det sedan elfva månader af fienden innehafda Boston. Alla smädelser mot den lycklige generalen förstummades för ögonblicket och frihetens sak syntes räddad.

Men England hade ännu icke på långt när uppgifvit kampen. I Nord Carolina gjorde guvernör Martin ett försök att med hjälp af regeringens anhängare kväsa dem som biträdt de upproriska koloniernas sak, men hans trupper blefvo slagna i grund och han själf tvingad att söka sin tillflykt ombord på ett krigsskepp. Den från Boston utdrifna armén gjorde ett landstigningsförsök i Syd Carolina, men blef utanför Charleston tillbakaslagen med stor förlust och flottan så illa åtgången att den måste draga sig undan till New Yorks väl skyddade hamn.

Engelsk legoknekt under revolutionskriget.

Koloniernas utsikter hade betydligt förändrats genom dessa framgångar på samma gång som elvar begynte alt tydligare inse att någon återförening med England icke mera var tänkbar. Litet hvarstädes diskuterades möjligheten af fullständig oafhängighet, pamfletter och skrifter af olika slag, yrkande på slutlig frigörelse från moderlandet, sågo dagen och i det nya ljus de senaste framgångarna spridt öfver möjligheten att föra krigettill ett segerrikt slut, syntes självständighetsplanerna icke mera så outförbara som förut. „Endast i fullständig oafhängighet finnes räddning för nationen“ uttalade sig Washington och alla landets mest framstående män omfattade numera samma åsikt.

Den 7:de Juni föreslog Richard Henry Lee att kongressen skulle förklara att: „dessa förenade kolonier äro och böra rätteligen vara fria och oberoende stater“. John Adams understödde förslaget och efter någon diskussion tillsattes en komité, bestående af Thomas Jefferson, John Adams, Benjamin Franklin, Roger Sherman och Robert R. Livingston för att affatta en formlig oafhängighets förklaring. Jefferson, en af representanterna för Virginia, därifrån förslaget utgått, utsågs att skrifva dokumentet och under tiden inhemtade de representanter, som kände sig osäkra, sina konstituenters åsikt.

Det var ingen obetydlig sak dessa män, medlemmarna af 1776 års kongress, inläto sig på. För dem själfva betydde underteckandet af oafhängighetsförklaringen ingenting mindre än en dödsdom ifall England afgick med seger ur kampen, och för deras land betydde det ett fortsättande af kriget till det alra yttersta, ty efter ett sådant steg var ingen fred på antagliga vilkor mera

tänkbar. De två krigsåren hade redan utarmat befolkningen, hvars alla förbindelser med köpare af deras produkter voro afskurna. Penningar hade kongressen så godt som inga till sitt förfogande och dess kredit var så dålig att det utfärdade sedelmyntet sjönk i värde för hvarje dag. Hjälp utifrån var icke att påräkna, men med säkerhet kunde förutses att England skulle sända nya arméer till Amerika och lägga hela sin väldiga politiska och financiella makt i vågskålen för att kväsa kolonisternas motstånd.

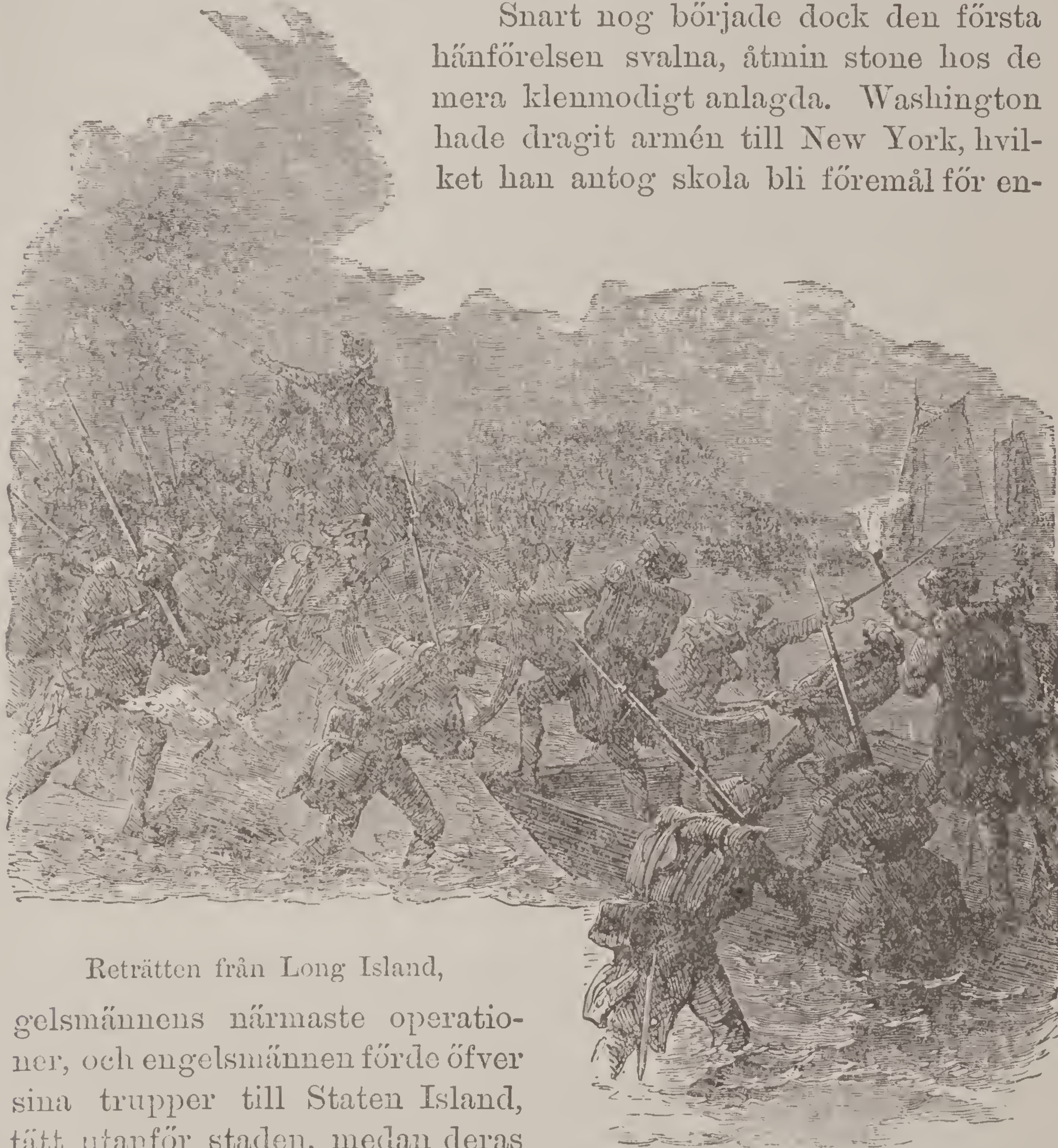
Den 2:dra Juli antogs alt detta oaktadt Lees förslag såsom kongressens beslut af alla utom New Yorks representanter, hvilka afhöllo sig från omröstning, och två dagar senare gillades högtidligen Jeffersons förslag till oafhängighetsförklaring med endast helt få och oviktiga förändringar.

Philadelphias gator företedde en liflig anblick denna 4:de Juli. Folk hade strömmat till från alla håll för att så fort som möjligt få del af det viktiga beslutet och stimmade i orolig afvaktan kring kongresshuset. Diskussionen om förklaringens ordalydelse drog ut på tiden och i samma mån stegrades spänningen hos de väntande skarorna. I det gamla stadshusets torn hängde en klocka, hvilken genom en egendomlig tillfällighet bar inskriften: „förkunna frihet utöfver alt landet till alla nybyggare deri“. Ringaren hade sedan morgonen då kongressen samlades stått på sin post för att ögonblickligt kunna låta sin klockas malmtunga förkunna frihetens budskap för det väntande, oroliga folket. Alt otåligare blef den gamle ringaren ju längre det led på dagen, altmera började han frukta att kongressen skulle rygga tillbaka för det ansvar antagandet af oafhängighetsförklaringen innebar. Till slut, då han redan så godt som upphört att hoppas, ljöd nedifrån en röst som uppmanade honom att gifva tecknet och ögonblicket därpå klingade de första klocktonen ut öfver staden, förkunnande att beroendets tid för altid var förbi, att Amerikas frihetstimma slagit. Stadens öfriga klockor stämde in i ringningen, kanonerna dånade och folkets jubel fylde luften till sent in på natten, hvars mörker förjagades af tusentals lusteldar, som glimmade öfveralt omkring. Tärningen var kastad och ingen återgång mera möjlig.

Oafhängighetsförklaringen blef sedan präntad på pergament och den 2:dra Augusti tecknade de femtiofyra ledamöterna af kongressen sina namn under dokumentet. John Hancock, på hvars hufvud den engelska regeringen satt ett pris, var den förste, som skref under. „Nu måste vi alla hänga tillsamman“, sade

han till de öfriga. „Det är bäst“ svarade Benjamin Franklin, „ty annars komma vi att hänga enhvar för sig“. Washington lät uppläsa förklaringen för armén, som då låg i New York. Det blef en omätlig entusiasm och redan samma natt kullstörtades Georg III:s staty, som var af förgyldt bly och vid smältning lämnade fyratiotvåtusen kulor, en mycket välkommen tillökning i truppernas klena ammunitionsförråd.

Snart nog började dock den första hänförelsen svalna, åtmin stone hos de mera klenmodigt anlagda. Washington hade dragit armén till New York, hvilket han antog skola bli föremål för engelsmännens närmaste operationer, och engelsmännen förde öfver sina trupper till Staten Island, tätt utanför staden, medan deras flotta ankrade i hamnen. Trettiotusen man utvaldt, krigsvant och väl disciplineradt folk, hvaribland åttatusen man tyska legotrupper, bildade den engelska hären, mot hvilken Washington icke kunde ställa mera än tjugusjutusen man milistrupper, däraf icke stort mera än hälften var att räkna på i en batalj. Länge dröjde det icke häller innan de amerikanska trupperna drefvos ut frå

Reträtten från Long Island.

staden, efter ett försvar, som medförde stora förluster. Och endast Washingtons djärfhet samt öfverlägsna ledning kunde amerikanarne tacka för räddningen af armén, hvilken hardt nära blef tvungen att kapitulera med vapen och tross. Den berömda reträtten från Long Island hör till de bäst ledda, djärfvaste och bäst utförda krigsföretag historien känner och bevisade bättre än någon föregående bedrift hvilken öfverlägsen fältherretalang den amerikanska arméns befälhafvare egde.

Att möta den engelska hären i öppen batalj var därefter icke att tänka på. Endast den alra skickligaste manövrering kunde lyckas uppehålla engelsmännen på deras tåg mot det inre landet, och om någon var Washington mannen att föra detta slags krig. Utan att inlåta sig på någon enda batalj, som kunnat blifva afgörande, visste han att intaga oåtkomliga positioner, som spärrade den engelska härens väg, att genom ständiga marscher och kontramarscher förvirra dess befäl och omintetgöra dettas planer, att genom oupphörliga smärre fäktningar, nattliga öfverfall och djärfva ströftåg ända till deras egna linjer plåga och uttrötta engelsmännen så att de först sent på hösten kunde föra sin hufvudstyrka öfver Hudsonfloden. Washington måste oupphörligt draga sig tillbaka, hans underbefälhafvare förlorade den ena träffningen efter den andra och slutligen måste han i December med den ringa återstoden af armén söka sin räddning i snabb reträtt öfver Delawarefloden, hvilken engelsmännen i brist på såväl båtar som bryggor icke kunde öfvergå.

Koloniernas tillstånd var nu närapå förtviiladt. Armén var så godt som förintad, penningar och kredit voro uttömda och modlöshet rådande öfveralt utom hos ett ringa fåtal, hvilket af intet kunde förmås att uppgifva hoppet om en lycklig utgång. Den engelska öfverbefälhafvaren Howe utfärdade en proklamation, utlofvande full pardon åt enhvar, som inom sextio dagar infann sig hos myndigheterna, och aflade tro- och huldhetsed till konungen af England, och tusental mod- och hopplösa individer begagnade sig af denna väg till fred och försoning. „Våra framgångar måste leda till fred“ skref Howe till parlamentet — men han kände icke sina motståndare.

Den engelska hären hade gått i vinterkvarter längs Delawarefloden och hade utsträkt sina linjer betydligt längre än som med vanlig försiktighet var förenligt, och däraf beslöt Washington att begagna sig. En mörk natt gick han med sin ringa styrka i båtar öfver den isfylda floden och angrep i första morgongryningen de engelska trupperna vid Trenton samt tillfogade dem

ett känbart nederlag. Öfver ettusen fångar, tolfhundra gevär, sex kanoner och en mängd fanor föllo i amerikanarnes händer och hvad mera var, den gloria af oöfvervinnerlighet som i folkets ögon småningom börjat omstråla engelsmännen, blef förintad. Modet hos frihetens anhängare växte på nytt och en af dem, en rik Philadelphia-köpman vid namn Robert Morris, upplånade på

Washingtons öfvergång af Delavarefloden.

sin egen kredit stora penningesummor för arméns räkning. „Hvad säkerhet kan du gifva, Robert?" frågade en rik kväkare till hvilken Morris vände sig med anhållan om ett lån. „Min namnteckning och mitt hedersord", var svaret. „Det är tillräckligt, Robert, du får dem" och nästa morgon voro femtiotusen dollars på väg till Washington.

Kampanjen fortsattes långt in på vintern. Washington lyckades tillfoga engelsmännen ytterligare några nederlag och sålunda drifva dem tillbaka från en betydlig del af det område de tidigare besatt, hvarefter han slutligen själf gick i vinterkvarter i Morristown. Under följande, 1777 års operationer hade de amerikanska vapnen till en början ännu större framgång än föregående vinter. General Burgayne tågade med en ypperlig armé ned från Canada och dref under vexlande krigslycka de amerikanska trupper, som sändts emot honom, småningom söderut, men måste slutligen, efter att förgäfves ha värjt sig i veckotal mot de oupphörliga anfallen af sina fiender, kapitulera med hela sin armé.

Endast hans indianska allierade, dem England hade grymheten att egga till krig mot amerikanarne, kommo till största delen undan och härjade sedan med förfärligaste grymhet de fjärran belägna gränsdistrikten.

Washington själf däremot hade mindre lycka. Under ständiga marscher lyckades han genom sin öfverlägsna krigskonst till en början uppehålla fienden och tillochmed hindra Howe att tåga direkt på Philadelphia. Men i början af Juli fördes den engelska armén i New York ombord på flottan och transporterades sjöledes till mynningen af Elkriver, endast femtiofyra mil från den dåvarande unionshufvudstaden. Landet ända till Philadelphia var fullständigt öppet och Washington hade endast elfvatusen man att ställa emot Howes nittontusen. Vid Brandywine-ån stod slaget den 11:te September och dess utgång blef ett fullständigt nederlag för amerikanarne, men åter retirerade Washington så skickligt med återstoden af sina trupper, att engelsmännen icke lyckades upprifva hans armé, den han sedan använde till att på alla möjliga sätt försvåra och uppehålla deras frammarsch så att Howe först en månad efter sin landstigning tillryggalagt de femtiofyra milen från kusten till Philadelphia och kunde tåga in i staden. Det dröjde emellertid ända till närmare jul innan Washington gick i vinterkvarter vid Valley Forge och lämnade fienden i ro i Philadelphia, där Howe invaggade sig i förhoppningen att nästa kampanj skulle göra slut på kriget.

För Howe personligen blef det också verkligen slut därpå, ty han blef afsatt från befälet och general Clinton utnämd att i hans ställe taga kommandot öfver den engelska armén. Tillika hade Clinton ordres att omedelbart utrymma Philadelphia och föra armén tillbaka till New York, där densamma ansågs vara i större säkerhet och hafva bättre tillfälle att uträtta något för rebellernas kufvande. Washington hade alt skäl att glädjas öfver resultatet af sin outtröttlighet och i glädjen deltogo alla, som tillönskade kolonierna segern, detta så mycket mera som konungen af Frankrike kort därefter erkände deras oafhängighet och slöt förbund med dem mot England. En fransk flotta kom öfver till Amerika, men ett försök att med dess tillhjälp fördrifva fienden från Rhode Island misslyckades och därefter lågo fransoserna resten af året overksamma.

Ohyggliga härjningar af indianerna, dem engelsmännen åter eggat att i massor gripa till vapen, utmärkte vidare 1778 års kampanj och de engelska officerare som ledde rödskinnen jämte de fåtaliga hvita, hvilka gjorde gemensam sak med dem, ryggade

icke tillbaka főr att deltaga i de rysligheter som begingos af vildarna. Ingenting af afgőrande slag főrefőll emellertid under hela detta år på krigsskådeplatsen och, sedan ett főrsők af den engelska regeringen att åstadkomma fred strandat mot amerikanarnes motvilja att antaga något mindre ắn fullständig oafhängighet, var intet annat att gőra ắn att på våren åter upptaga den långvariga och blodiga kampen.

Under 1779 uträttades håller icke någonting af afgőrande vikt. Clinton hőll New York besatt och gjorde därifrån smärre strőftåg, under hvilka ofta träffningar főrefőllo med amerikanarne, som i allmänhet behőllo őfvertaget, och några af engelsmännens mest framskjutna ställningar stormades af de kontinentala trupperna, hvilkas roll egentligen inskränkte sig till att noga őfvervaka fiendens alla rőrelser och főrekomma att han gjorde någon ofőrutsedd manőver. I sőder däremot vunno engelsmännen flera framgångar gentemot amerikanarne, men kunde skőrda főga eller inga frukter af sina segrar, tack vare de fiendtliga trupper, som uppehőllo ett oafbrutet guerillakrig mot inkräktarne, uppsnappande deras proviantforor, brännande deras főrrådsmagasin och anfallande dem så ofta en mőrk natt eller någon annan gynsam omständighet rättfärdigade hoppet om framgång. Savannah i Georgia belägrades af fransmän och amerikanare tillsamman, men ett főrsők att storma staden tillbakaslogs med stora főrluster. En mot de mordiska rődskinnen i nordvästern utsänd expedition gjorde däremot főr långa tider framåt slut på deras krigslust genom att härja och bränna hela det område, där de s. k. sex nationernas städer, byar och vidsträckta odlingar voro belägna. Deras makt blef därigenom slutligt bruten och fredliga főrhållanden főr framtiden säkerstälda i gränsmarkerna.

Det főljande året var om mőjligt ännu fattigare på viktiga krigshändelser. I norden uträttades stort ingenting annat än att engelsmännens strőftåg från New York tillbakaslogos. Anfallsvis kunde Washington icke gå tillväga med sin utsvultna, i trasor klädda och dåligt beväpnade armé, inte ens sedan en ovanligt sträng kőld isbelagt alla vatten omkring New York och rentaf tycktes inbjuda till en attack på staden. Och i sőder fortgick samma guerillakrig som főrut utan att medfőra några afgőrande főrdelar főr någondera parten. En ny flotta, bärande sextusen man trupper, skickades från Frankrike, dit den unge markisen Lafayette, Washingtons varma beundrare och trogna vapenbroder under hela kriget, rest főr att upplifva det tynande intresset főr Amerikas frihetskamp. Főrst főljande år blefvo dessa franska

hjälptrupper emellertid i tillfälle att uträtta något för sina bundsförvandter.

År 1781, det sista af det amerikanska frihetskriget, utmärktes till en början af en penningebrist hos amerikanarne, större till och med än under de föregående åren. Ett försök att i Frankrike upptaga ett lån strandade på grund af tomheten i den franska statskassan, men genom upprättandet af en nationalbank lyckades man i någon mån återställa förtroendet till kongressens sedelmynt. Den 1:sta Mars förklarade Maryland sig för Unionen och undertecknade genom sina representanter såsom den trettonde i ordningen federationsförbundet.

Sedelmynt under revolutionstiden.

Engelsmännen förlade nu tyngdpunkten af sina operationer till sydstaterna, där dock alla deras till en början vunna framgångar genom amerikanarnes hårdnackade, aldrig tröttnande motstånd, gjordes resultatlösa. Washington och Rochambeau, anföraren för de franska hjälptrupperna, stodo utanför New York och planerade en gemensam attack mot Clintons armé, som försvagats genom truppsändningar till krigsskådeplatsen i söder, men kunde ingenting göra emedan den amerikanska hären smultit tillsammans så mycket att den en tid icke räknade mera än tvåtusen man. Det nyvärfvade manskapet åter behöfde tid på sig för att lära sig disciplin och krigstjänst och därpå berodde det att Washington ännu icke hunnit utföra sin afsikt att storma New York, då han erhöll underrättelsen att grefve de Grosse seglat från San Domingo till Virginia, med flera tusen man franska trupper ombord på sin flotta.

Washington beslöt ögonblickligt att föra också sina trupper söderut för att leverera den södra engelska armén under Cornwallis en afgörande batalj. I ilmarscher tågade han mot Yorktown, där fienden hade sitt högkvarter, medan samtidigt den franska flottan instängde staden från sjösidan och höll sina landstigningstrupper beredda att hvilket ögonblick som hälst ingripa. Den engelska flottan gjorde visst ett försök att drifva undan den franska, men blef den 5:te September slagen med så stora förluster att den måste draga sig tillbaka till New York, och den 28:de i samma månad drefvo de förenade amerikanska och franska

trupperna engelsmännens förposter ur deras framskjutna ställningar samt började belägringen af staden Yorktown med ett bombardement, som fortgick natt och dag ända till den 14:de Oktober då tvänne af de viktigaste redutterna stormades och eröfrades, den ena af amerikanarne, den andra af fransmännen. Cornwallis' läge blef härigenom så svårt att han såg sin enda räddning i en snabb reträtt från staden, men såväl ett försök att bryta sig väg genom de allierades linjer som ett annat att i båtar öfverföra trupperna till staden Gloucester, misslyckades och då samtidigt etthundra grofva belägringskanoner utan uppehåll besköto staden samt ingen hjälp från Clinton och nordarmén afhördes såg sig Cornwallis tvungen att kapitulera. Den 19:de Oktober gaf han sig fången med alla sina trupper, därmed afslutande den sista akten af det långvariga, blodiga krigsdramat.

Cornwallis' kapitulation vid Yorktown.

Jublet blef omätligt i hvarje stad, i hvarje by, i hvarje hydda utöfver unionens hela område, ty öfveralt förstod man att segern var afgörande, att man lyckats tillkämpa sig det efterlängtade oberoendet och nu vunnit rätten att sörja för sin egen vidare utveckling åt alla håll. Till Philadelphia anlände underrättelsen om Yorktowns intagande sent på natten, men förkunnades genast af nattväktarne, som läto ropet „Cornwallis är fången“ ljuda gata upp och gata ned genom hela staden, hvars innevånare skyndade ut ur husen, omfamnade och lyckönskade hvarandra samt inom

en liten stund bragte kongresshufvudstaden att stråla i festlig ljusskrud.

Var förtjusningen öfver segern almän i Amerika så var bestörtningen öfver nederlaget säkert lika almän i England, där man i det längsta vägrat att tro på möjligheten af amerikanarnes, „rebellernas", slutliga framgång. Och hand i hand med bestörtningen gick den nedslående öfvertygelsen att alt hopp om underkufvande af de uppstudsiga kolonierna numera var ute, så att opinionen mot ett fortsättande af kriget inom kort blef tillräckligt stark att förmå underhuset till en förklaring, hvilken stämplade såsom en fäderneslandets fiende enhvar, som vågade råda konungen till vidare strid. I Maj 1782 sändes slutligen Sir Guy Carleton till New York, försedd med fullmakter för inledande af fredsunderhandlingar. Dessa bedrefvos sedan så raskt att freden i Versailles kunde preliminärt undertecknas redan den 30:de November samma år, hvarefter fördraget, som erkände koloniernas fullständiga oafhängighet, hemställdes till de båda regeringarnas godkännande, antogs och ratificerades.

4. Tiden intill inbördeskriget.

Kriget var slut, men landet var utarmadt och öde. Det gälde nu för dess ledare att på ruinerna bygga upp en ny statsbyggnad, stark nog att trotsa tidens stormar. Den gällande konfederationen befans snart vara altför löslig och lämna altför liten makt åt den gemensamma regeringen, som väl kunde stifta lagar, men icke göra dem gällande gentemot de enskilda staterna. James Madison från Virginia, „konstitutionens fader" såsom han i anledning däraf kallats, framkastade förslag om sådan ändring af konfederationen att en stark centralregering skulle skapas. Förslaget väkte mycken opposition, men genomdrefs slutligen så att år 1790 alla stater anslutit sig till den nya unionen och antagit dess konstitution.

George Washington valdes enhälligt till Förenta Staternas första president och blef den 30:de April 1789 invigd i sitt embete i New-York, där regeringen då hade sitt säte. Han omgaf sig med landets mest framstående män såsom innehafvare af unionens högsta embeten och utvecklade vid ordnandet af landets inre förhållanden lika mycken visdom som förut kraft och skicklighet i krigföringen. Åtgärder vidtogos till handelns och samfärdselns befrämjande och en regeringens bank inrättades på initiativ af skattkammarsekreteraren Alexander Hamilton, hvilken äfven genomdref att de olika staternas krigsskulder skulle beta-

las gemensamt ända till sista centen, ehuru största delen af dessa fordringar dåmera befann sig i händerna på vinningslystna spekulanter. Rivaliteten mellan nord- och sydstaterna om äran att hysa regeringen löstes sålunda att dess säte intill år 1800 förlades till Philadelphia, hvarefter därför någon ort söderom Potomac-floden för all framtid skulle bestämmas.

Under år 1790 ingick åter en orolig tid i det indianerna såväl i södern som i de nordvästra gränsmarkerna begynte ånyo röra på sig och till och med i grund slogo de expeditioner, hvilka under de två följande åren sändes emot dem. Men 1793 lämnades öfverbefälet i indiankriget åt den sedan revolutionsåren såsom utmärkt officer kände general Anthony Wayne och han lyckades kväsa rödskinnen så grundligt att de vid fredsslutet afträdde stora landsträckor väster om Ohio-floden, hvarefter de för en längre tid förhöllo sig lugna.

Då Washingtons fyraårs tjänstetid såsom president utgick blef han enhälligt omvald, dock först sedan han en längre tid motstått sina vänners öfvertalanden att mottaga ett återval. Under detta hans andra presidentskap hotade misshälligheter ånyo att bryta ut med England, hvilket icke fullgjort sin i fredsfördraget stipulerade förpliktelse att öfverlämna gränsfästena till Förenta Staterna, och det tarfvade all Washingtons kraft och stora personliga anseende att få tvistepunkten bilagd på fredlig väg. Förhållandet till Spanien var en annan sväfvande fråga, hvilken reglerades genom ett fördrag af år 1795, genom hvilket gränserna mot Florida och Louisiana faststäldes och Förenta Staterna erhöllo rättighet att under tio år begagna New Orleans såsom upplagsplats samt att idka skepsfart på Mississippifloden. Dessa framgångar motvägdes dock till en del af förödmjukelsen att erlägga en större lösesumma för af sjöröfvarestaten Algier tagna amerikanska fångar samt att genom fördrag tillerkänna „deyen“, herskaren öfver detta land, en årlig tribut af tjugutretusen dollars.

Tre nya stater beviljades under Washingtons presidentskap tillträde till unionen, nämligen Vermont, Kentucky och Tennessee, en betydlig utvidgning af Förenta Staternas område på samma gång som en beaktansvärd förökning af dess befolkningsnumerär, hvilken begynte visa en bestämd tendens att stiga i samma hastiga förhållande som handel och näringar utvecklade sig.

Washingtons närmaste efterträdare i embetet blef John Adams, som dock hade att utstå en skarp täflan med den till vicepresident utsedde Thomas Jefferson, hvars mångåriga värk-

samhet inom kongressen samt såsom en af landets främste embetsmän länkat folkets uppmärksamhet på hans gedigna kunskaper och lysande begåfning. Washington öfvervarade dessa sina båda nära vänners invigning i embetet den 4:de Mars 1797 och drog sig därefter tillbaka till sitt landtgods Mount Vernon i Virginia, där han trifdes bätre än på någon annan ort. Hans folks kärlek och aktning tillhörde honom i högre grad än någon annan före eller efter honom, och då han den 14:de December samma år 1797 efter en kortvarig sjukdom afled, sörjdes han såsom en far af både hög och låg. Hans stoft bisattes i släktens gamla familjegraf vid stranden af Potomac-floden, inom det vackra Mount Vernons område, och har tillåtits hvila där orubbadt.

Washingtons hem.

Vid detta sekels — det adertondes — slut egde Förenta Staterna en befolkning af icke fullt fem och en half miljon människor, hvilka under den nya konstitutionens och de frisinnade lagarnas hägn följde sina olika banor med de bästa förhoppningar om en fortfarande fredlig utveckling. Kärnan af befolkningen utgjordes af de första invandrarnes afkomlingar, hvilka uppfostrats i samma stränga anda, som utmärkt deras efter religiös frihet och materielt oberoende törstande fäder, de egentliga grundläggarne af den amerikanska statsbygnaden. Religionsfrihetens princip var en af hörnstenarne i denna bygnad, hvilken gaf lika skydd åt alla de många religiösa sekternas bekännare, hvilka sökt en fristad i den nya världen. I synnerhet i norden

lefde ännu den djupa religiositeten kvar och utöfvade ett stort inflytande på folkets åskådningssätt och handlingar, men jämte det patriarkaliska elementet, som på de religiösa öfvertygelsernas grund sökte fortsätta att lefva så vidt möjligt fullkomligt på förfädrens gamla, enkla sätt, begynte den yngre generationen göra sig gällande, medveten om de lysande utsikter för rikt förvärf deras frigjorda land erbjöd. Jordbruket och den begynnande industrin i norden lofvade en förut oanad blomstrande utveckling och i södern randades en ny tid af rikedom för plantageegarne, tack vare några epokgörande mekaniska uppfinningar under de senaste åren af sjuttonhundratalet. Redan år 1768 hade en maskin för spinnande af bomull konstruerats af Richard Arkwright och året därpå hade James Watt uppfunnit ångmaskinen, men tillgången på bomull var ännu för liten för att tillåta industrins utveckling i större skala. I de amerikanska sydstaterna funnos vidsträckta marker, hvilka frambringade intet så rikligt som bomull, men arbetet med dess rensning var så drygt att odlingen icke kunde drifvas utöfver de gränser, som betingades af tillgången på arbetare. Då kom år 1792 en ung man, Eli Whitney vid namn, hemma från Ny England, på besök till enkan efter den tappre general Greene i Georgia. Hon fann snart hvilken öfverlägsen mekanisk skicklighet Whitney egde och då hon mångfaldiga gånges hört plantageegarnes bittra klagan öfver omöjligheten att få tillräckligt folk för rensningen af den bomull de annars skulle odlat, uppmanade hon sin gäst att konstruera en rensningsmaskin. Han gick till värket och arbetade hela vintern igenom på en modell, konstruerande sina egna värktyg, dem han icke hade råd att köpa, hamrande, snickrande och börjande på nytt hvar gång han misslyckades. Framemot våren arbetade hans modell till hans belåtenhet och då inbjöd fru Greene ett antal af de förnämste männen i omnäjden att taga maskinen i betraktande. Hon hade icke bedragit sig på Whitney. Hans maskin frigjorde på en dag mera bomull från dess frön än etthundra flitiga män kunde rensa på dubbelt så lång tid. „Den dagen blef bomullen krönt till kung därborta i det enkla blockhuset i Georgia“, säger författaren Mackenzie i sin berättelse om Eli Whitneys uppfinning, och säkert är, att nya utsikter öpnades för hela södern, hvilken sedermera förtjänat oräknade miljoner, tack vare det redskap, som då första gången afprofvades. Alt lofvade en framtid af fred och välstånd för de olika delarna af Förenta Staterna.

Men hand i hand med det växande välståndet gick ett små-

ningom spirande begär efter lyx och vällefnad, hvilket till alla vänners af den gamla patriarkaliska enkelheten förskräckelse gaf sig luft i en hel del småsaker, de där ansågos vara tecken till folkets början̥de förfall och landets stundande undergång. Det yngre släktet bygynte med uppmärksamhet följa växlingen af moderna i Europa, de förmögnare införde mat- och dryckesvaror, som förut varit okända i landet, och klädde sig i utländska tyger. Vaxljus begynte intaga de hemstöpta talgljusens plats i de mera välmående hemmen, ja, tillochmed en bränslebesparande spis hade konstruerats af själfva Benjamin Franklin och kom alt mera i bruk trots det att gammalt och förståndigt folk fördömde den, betecknande det oskyldiga redskapet med det hämska namnet „Franklins lilla djäfvul“.

Adams efterträdare på presidentstolen, Thomas Jefferson, var en af dem, som mest höllo på den gamla enkelheten i seder och lefnadssätt. I stället för att såsom Washington utveckla all möjlig pomp såsom president, dref han enkelheten till det yttersta. På invigningsdagen kom han ridande på sin egen häst till kongresshuset, band djuret vid en stolpe utanför och gick så in för att mottaga sitt viktiga embete såsom Förenta Staternas styresman.

Äfven i öfrigt var Jefferson mera demokratiskt anlagd än sina företrädare och därför anhängare af en helt annan politik än de. Enligt honom tillhörde all makt folket själft. En del däraf hade delegerats till staten och från denna öfverflyttats på unionsregeringen, hvilken icke egde ett iota mera däraf än densamma tillförsäkrats genom konstitutionen. Statens makt åter var fördelad på grefskapen, städerna, byarna och korporationerna inom dessa, men altid blott för vissa noga bestämda ändamål. En stark centralregering var för Jefferson och hans partivänner en styggelse, medan motståndarne ansågo att blott genom en sådan kunde unionen fortbestå. Det var början till den partibildning, som senare utmynnade i de skarpt motsatta åsikter, hvilka slutligen drabbade samman under inbördeskriget.

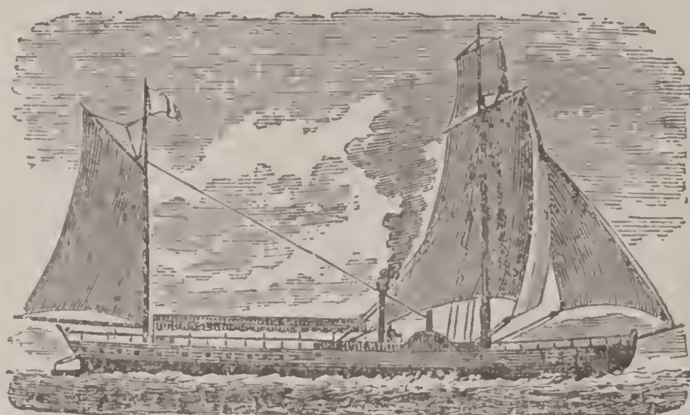
Under Jeffersons tjänstetid antogs bland annat den ännu gällande lagen om fem års oafbruten vistelse i landet såsom vilkor för naturalisation, en annan lag, som förbjöd all import af slafvar till de stater, hvilka själfva förbjudit slafhållande inom sina områden och en, som bestämde om inrättandet af ett offentligt nationalbibliotek. Dess första lokal blef ett rum i det alt ännu ofullbordade nationalpalatset i Washington, dit regeringssätet år 1800 blifvit förlagdt. „Palatset i vildmarken“ kallades kapitolium af folket och stadens almänna utseende, med träd-

stubbar på gatorna, längs hvilka endast här och där hus uppstått, inga eller högst medelmåttiga bekvämligheter för kongressledamöter och andra som måste besöka nationalhufvudstaden, ja, utan så mycket som altid farbara vägar, ledande dit, gåfvo skäl nog för alt det hån, som till en början hopades öfver den nya staden.

Ohio blef upptagen såsom stat den 29:de November 1802 och därigenom ett utmärkt fält öpnadt för oroliga själar i de östra staterna äfvensom för europeiska immigranter, hvilka i främsta rummet sökte billig och god jord. Samma år afslöt Spanien ett fördrag med Frankrike, hvarigenom till det senare afträddes hela det område, som då kallades Louisiana och hvilket sträkte sig från Stilla Hafvet till Mississippifloden. Kort därefter uppsades den öfverenskommelse, enligt hvilka Förenta Staterna tillerkänts rättighet att använda New Orleans såsom upplagsplats och rifningar uppstodo med Spanien, hvilka hotade att inveckla den amerikanska republiken i ett nytt krig. James Monroe skickades då af Jefferson till Paris för att om möjligt köpa New Orleans samt sålunda säkerställa Förenta Staternas rätt till skeppsfart på Mississippi. Napoleon Bonaparte, Frankrikes dåvarande styresman, var inte allenast villig att sälja New-Orleans utan erbjöd den amerikanska ambassadören att köpa hela Louisiana för en summa af femtio miljoner francs eller tio miljoner dollars. Priset höjdes sedermera af den franska ministern de Marbois till åttiofem miljoner francs och för detta pris förvärfvade Förenta Staterna ett område, hvaraf sedermera omkring ett dussin stater och några territorier bildats. Men oaktadt den oerhörda landvinningen till så pass lågt pris funnos nog de i Förenta Staterna, som häftigt klandrade regeringen för detta köp, hvilket dock godkändes af kongressen med betydande röstöfvervikt. Två år senare gjordes ett tillägg till konstitutionen, bestämmande att därefter elektorerna skulle bestämma hvem som valdes till president och hvem till vicepresident, i stället för att såsom förut innehafvaren af det näst högsta röstetalet utan vidare blef vicepresident. Samma år bragte en amerikansk flotta herskarne i de tre sjöröfvarstaterna Algier, Tripolis och Tunis i Afrika, till förnuft och tvingade dem till en fred, hvilken för framtiden säkerställde amerikanska fartyg på världshafven.

Jefferson blef af alla stater utom två återvald, då hans första tjänsteperiod såsom president utgick, hvarigenom en fortsättning af den regering af vishet och lugn kraft, som ernåtts under Jeffersons ledning, tillförsäkrades landet. Vid denna tid infördes

det s. k. caucus-systemet i valkampanjerna, benämningen härledd från „calk-house", såsom den bygnad i Boston, där patrioterna före revolutionen höllo sina sammankomster, kallades. Förut hade de olika kandidaterna för ett embete varit underkastade öppen och allmän diskussion, men härefter leddes valmanövrerna af en klick inom partiet, hvars alla rörelser bestämdes på förhand och i största tysthet.

Clermont, Fultons ångfartyg.

Såsom den viktigaste händelsen under de åtta år Jefferson innehade presidentstolen måste man betrakta Robert Fultons år 1807 med framgång krönta försök att använda ångmaskinen för framdrifvande af fartyg. Den första ångaren i Amerika, Clermont, sattes i gång på Hudson floden och gjorde reguliära turer mellan New-York och Albany, till sorg, häpnad och förskräckelse för alla dem, hvilka då likasom nu och i alla tider förutspått att världens undergång står för dörren hvarje gång snillet och vetenskapen föra mänskligheten ett nytt fjät framåt på utvecklingens bana.

Under Jeffersons efterträdare James Madison, hvilken också tvänne gånger å rad valdes till president och innehade embetet från 1809 till 1817, inföllo tvänne krig. Det ena, mot indianerna i västern, anförda af den inflytelserike, tappre och politiskt kloke höfdingen Tecumseh, samt dennes broder Elskwatawa, „profeten" såsom han kallades af de hvita, gaf anledning till de vanliga härjningarna och grymheterna under gränskrig, men slutades med rödskinnens fullständiga nederlag. Det andra, börjadt år 1812, fördes mot den gamla fienden England och räkte under växlande krigslycka ända till utgången af år 1814. I synnehet i början af kriget hade engelsmännen öfvertaget i de flesta fäktningar, som förefölle, de amerikanska gränsfästena intogos det ena efter det andra, ohygliga grymheter utöfvades af engelsmännens bundsförvandter, indianerna, hvilka bland annat massakrerade besättningen i Fort Dearborn, där Chicago nu står, och en engelsk kår intog Washington samt brände upp både kapitolium, nationalbiblioteket och mycket annat. Senare utmärkte sig isynnerhet den amerikanska flottan, hvaraf en del på Erie sjön under Oliver H. Perry i grund slog en engelsk flottafdelning; general

Andrew Jackson slog indianerna på den sydvästra gränsen och senare, efter det fredsfördraget i Gent den 24:de December redan blifvit undertecknadt, besegrade han den engelska öfvermakten i slaget vid New Orleans, hvilket egde rum den 8:de Januari 1815, medan underrättelsen om att freden afslutats fjorton dagar tidigare som bäst var på väg. En telegrafkabel skulle då räddat flera tusen lif, som nu förspildes utan någon som hälst nytta.

Slaget vid New-Orleans.

Två nya stater kommo till under Madisons presidentskap, nämligen Louisiana den 8:de April 1812 och Indiana, den nittonde staten, den 11:te December 1816. Louisiana var den första stat som bildades af en del af det område, som köpts af Frankrike, medan Indiana utgjorde en del af det s. k. nordvästra territoriet, som först blifvit utforskadt af franska missionärer och pelshandlare.

Vid fredsslutet 1814 befann sig landet i ett eländigt tillstånd. Alla handtvärk voro ruinerade, handeln likaså, metalliskt mynt fans als icke och bankerna egde så godt som ingen kredit. Men den utveckling af landets naturliga resurser, som hämmats af kriget, var altför kraftig att kunna stäckas för längre tid. En fördubling af bomullspriset, hvarå efterfrågan stigit ofantligt, gaf

impulsen till förnyad blomstring i handel och affärer, skeppsbyggeriet uppmuntrades genom den hastigt växande importen och emigrationen från Europa tilltog för hvarje månad, lockad af berättelserna om de vidsträckta och rika trakterna i västern, hvilka blifvit öpnade för civilisationen. Redan inom ett par år efter fredens afslutande var affärstillståndet mera blomstrande än någonsin förut så att, då James Monroe, som den 4:de Mars 1817 intagit presidentstolen, begaf sig på en långvarig resa genom det inre landet, han kunde konstatera ett dittills exempellöst framåtskridande på alla områden. Den under kriget afskurna importen af europeiska fabrikater hade gifvit upphof åt inhemsk industri, hvilken hastigt uppblomstrat och fortsatte att blomstra äfven efter fredsslutet. Det blef en hederssak bland fosterlandsvänner att uppmuntra den inhemska fabrikationen genom att så mycket som möjligt afsäga sig begagnandet af alla utländska varor. Samtidigt gjordes alt för att befrämja undervisningen. Ett universitet öpnades i Georgia, Washington college i Pennsylvania, ett annat universitet i Ohio, ett tredje i Syd Carolina, ett fjärde i Virginia och därtill Madison, New York och Colby-universiteten i nordstaterna samt Hamilton college i New York. År 1821 inrättades i Troy, en liten ort i staten New York, den första högre undervisningsanstalten för kvinnor, hvars stora framgång gaf Mrs Emma Willard, dess ledarinna, en plats bland de främsta kvinnor Förenta Staternas historia känner. Till denna tid hör också uppkomsten af den första antislafveriföreningen, stiftad af Benjamin Lundy år 1815, likasom inrättandet följande år af den första sparbanken, som öpnades i Philadelphia. År 1818 bestämdes genom lag att Förenta Staternas flagga skulle bestå af röda och hvita ränder, tretton till antalet, motsvarande antalet af de första staterna, samt af stjärnor i blått fält, en för hvarje stat, en lag, hvilken såsom bekant ännu gäller. Året därefter köptes Florida af Spanien för fem miljoner dollars, medan som bäst ett förbitradt krig mot Seminol-indianerna pågick.

Fyra nya stater inträdde i unionen under Monroes presidentskap, Mississippi den 10:de December 1817, Illinois den 3:dje December 1818, Alabama den 14:de December 1819 och Maine den 15:de Mars 1820. Dessutom hade Missouri anhållit om rätt att bilda en stat, men i anledning af den förbitrade diskussion, som utspann sig om en medlems af kongressen förslag att i den tillernade statens konstitution skulle inryckas ett förbud mot slafhållande, förföll frågan tillsvidare. Då följande år Maine beviljades inträde i unionen, inflikades i lagen därom en paragraf,

tillerkännande Missouri rätt att forma sin konstitution utan alla förbehåll. Paragrafen ströks af kongressen, men i stället intogs i lagen om Missouris statskap en klausul, som bestämde att inga slafvar skulle få hållas i Förenta Staterna norr om 36° 30' nordlig bredd. Detta var den s. k. Missouri kompromissen, hvilken sedermera, då slaffrågan tilspetsade sig alt skarpare, blef af så stor betydelse. Men redan då frågan första gången var föremål för öfverläggning inom kongressen, insågo klartseende män hvart striden slutligen skulle och måste leda. „En låga har blifvit tänd, den icke alt vatten i oceanen kan släcka ut, utan endast ett haf af blod kan kväfva" sade ledamoten från Georgia. „Om inbördes krig måste uppstå i följd häraf, såsom en del af mina kolleger nu hota", svarade ledamoten från New York, hvilken öpnat diskussionen, „så kan jag endast säga: låt det komma. Om blod är af nöden för att kväfva någon låga den jag hjälpt till att tända så kan jag beklaga det, men skall ingalunda tveka att bidraga med mitt eget". Det var det första tecknet till den storm, som senare närapå bortsopade Förenta Staterna från jorden och de funnos redan då, hvilka ingalunda misstogo sig om tecknets natur.

Under Monroes presidenttid inföll frigörelsen af Mexiko och några af de sydamerikanska kolonierna från Spaniens herravälde, hvilket gaf presidenten anledning till den proklamation, hvars innehåll under namn af Monroedoktrinen sedan dess gjort betydligt väsen af sig. „De amerikanska kontinenterna kunna, till följd af den fria och oberoende ställning de intagit och vetat vidmakthålla, hädanefter icke komma ifråga för kolonisation af något europeiskt välde". I våra dagar har man förenklat satsen och säger helt simpelt „Amerika för amerikanarne", men man säger det med en tonvikt, som innebär att Förenta Staterna i nödfall vore beredda att med vapenmakt upprätthålla hvilken som hälst amerikansk stats oberoende, som vore hotad af europeisk eröfringslust.

Den åldrige franske krigaren Lafayette gjorde vid denna tid ett besök i Förenta Staterna och mottogs med formlig entusiasm öfveralt i det land, för hvars frihet han så tappert stridit vid Washingtons sida. Kongressen voterade åt honom en nationalbelöning af $200,000 samt skänkte honom en betydlig sträcka jord. Den 10:de Augusti 1821 blef Missouri mottaget såsom den tjugufjärde staten. Dess första bebyggare voro fransmän, hvilka grundade staden St. Louis, hvilken sedermera för lång framtid förblef den förnämsta staden i västern.

Monroes efterträdare blef John Quincy Adams, som den 4:de Mars 1825 invigdes embetet. Samma år öpnades den storartade Eriekanalen, som kostat åtta års mödosamt arbete och ett tiotal miljoner dollars, men som i högre grad än något annat bidrog till de dåvarande västra staternas uppblomstring och raska framåtskridande. Ännu något senare på året blef arbetet på kapitolium i Washington slutfördt, efter att hafva pågått ända sedan år 1818, och följande år firades under stort jubel af hela folket Förenta Staternas femtioåriga tillvara såsom oberoende republik. En egendomlig tillfällighet fogade så att twänne af republikens forna presidenter och på samma gång twänne af de i alla afseenden mest framstående män landet någonsin frambragt, båda afledo på denna republikens födelsedag. Med endast några timmars mellanrum gingo Thomas Jefferson och John Adams hädan, sedan den senare sett sin son intaga samma höga värdighet som han själf med så mycken utmärkelse innehaft, något som hvarken förut eller efteråt inträffat i Förenta Staterna, lika litet som det väl heller framdeles mera kommer att hända.

Året 1827 bevitnade ett nytt fredligt steg framåt mot Förenta Staternas framtida ställning såsom det rikaste af jordklotets

Det första bantåget i Amerika.

länder, nämligen byggandet af den första järnvägslinjen i Quincy, Massachusetts. På denna drogos vagnarna ännu af hästar, men året därpå importerades för en annan bana det första lokomotivet till nya världen och från denna tid har byggandet af järnvägar, detta det nittonde seklets kraftigaste medel för spridande af välstånd och kultur, pågått oafbrutet år efter år tills i detta nu stålbanden förena alla unionens stater med kraftigare länkar än någon besvuren konstitution. Öfveralt i världen hafva väl järnvägarna värkat ofantligt mycket för befordrande af såväl kommersiella som andra förbindelser mellan folken och därigenom bidragit isynnerhet till de stora massornas höjande i välstånd, men ingenstädes har Stephensons uppfinning uträttat ens tillnärmelsevis så mycket som i Förenta Staterna, hvilkas hittils af intet annat land uppnådda ståndpunkt i materiell utvekling till alra

största delen beror på utsträckandet af jernvägsförbindelserna till det så oerhördt vidsträckta områdets alla delar.

Andrew Jackson, den populäre segraren i slaget vid New Orleans, blef republikens sjunde president och hans första steg var att införa det fördärfliga systemet att afsätta så godt som hvarenda politisk motståndare, som innehade något embete, samt att till deras efterträdare utnämna endast politiska meningsfränder, ofta oberoende af några andra förtjänster än den politiska färgskiftningen. Senare har visst detta system, hvars valspråk är „bytet tillhör segraren“ blifvit ytterligare förfullkomnadt, men Jackson tillhör den tvifvelaktiga äran af att först hafva tillämpat detsamma i stort. Under alla hans sex företrädare blefvo sammanlagdt icke mera än sjuttiofyra embetsmän afsatta och af dem en stor del på giltiga skäl, medan under de första veckorna af Jacksons tjänstetid icke mindra än etthundrasextiosju af hans politiska motståndare blefvo beröfvade sina embeten och senare flera hundrade dylika fall kommo till.

Jackson, som vid fyraårsperiodens utgång blef omvald, gjorde slut på Förenta Staternas officiella bank, hvilken missbrukat sin ställning och ingalunda lyckats gifva den stadga åt landets penningeförhållanden, som därmed afsetts. Åtgärden mötte emellertid bittert motstånd från många håll och bidrog till att vidga klyftan mellan Jacksons parti, hvilket antagit benämningen „det demokratiska“ och dess motståndare, hvilka kallade sig „whigs“ likasom patrioterna före och under revolutionskriget.

Det s. k. Black Hawk indiankriget år 1832 och seminolernas i Florida af höfdingen Osceola ledda sista försök till uppror mot Förenta Staternas regering fördes båda till ett lyckligt slut under Andrew Jackson, det senare dock först efter många års blodiga strider, under hvilka rödskinnen försvarat sig med utomordentlig tapperhet mot sina öfvermäktiga fiender. Arkansas, den tjugufemte staten, emottogs i unionen den 15:de Juni 1836. Likasom Missouri hade Arkansas utgjort en del af det franska kolonialområdet Louisiana och hade till först blifvit undersökt och bebygdt af fransmän.

Året 1835 förtjänar särskildt omnämnande såsom det första då republiken var fullständigt skuldfri. Tyvärr ledde dock detta till en högst ovis åtgärd, i det man under de följande åren fördelade det uppkomna stora öfverskottet i skattkammaren mellan staterna och sålunda gaf upphof till en ursinnig spekulation, hvilken själffallet några år senare medförde en reaktion, ruinerande till sina följder för hela landet.

Den modärna amerikanska tidningspressen grundlades under denna tidsperiod. Förut hade de få tidningar, som funnos, mest egnat sin uppmärksamhet åt vetenskapliga och litterära ämnen samt åt förhållandena i andra delar af världen, meddelande långa och grundliga artiklar och ännu längre korrespondenser från främmande länder, men endast de alra viktigaste nyheter i möjligast koncentrerad form från eget land. Den första billiga tidningen, afsedd inte allenast för de litterärt bildade utan hufvudsakligast för den stora massan af folket, utkom år 1833 i New York och såldes till ett pris af en penny per exemplar. Två år senare började James Gordon Bennett utgifvandet, likaledes i New York, af The Herald, hvilken företedde alla de drag som utmärka nutidens förnämsta tidningar, och hvilken i dag som är torde vara Förenta Staternas bästa dagliga blad. Af hvilken omätlig betydelse den talrika tidningspress, som snart följde i dessa första nutidsblads spår, varit för Förenta Staternas utveckling, därtill kan man sluta af det väldiga inflytande tidningarna alt ännu utöfva, trots den korruption som vidlåder många af dem, inte ens de förnämsta undantagna.

Det världsbekanta Smithsonian Institute inrättades år 1836 med medel, hvilka af engelsmannen Smithson testamenterats till Förenta Staternas regering „för spridande af kunskap bland alt folk“, och isynnerhet i början af sin tillvara befordrade detta institut på ett mycket kraftigt sätt vetenskapens sak, hvilken ännu hade altför få gynnare bland det unga folket själft för att kunna räkna på kraftigt omhuldande. Följande år den 26:te Januari blef Michigan, den tjugusjette staten i ordningen, mottagen i unionen.

Under Jacksons efterträdare, Martin van Buren, invigd till embetet den 4:de Mars 1837, inrättades det Förenta Staternas skattkammarsystem, som är i kraft ännu i dag, men detta skaffade van Buren och hans rådgifvare talrika ovänner bland landets finansmän, hvilka sedan unionsbanken upphörde, genom statsbankerna besörjt alla regeringens penningeaffärer i landets olika delar. Den första ångbåten från Europa anlände under denna presidents tjenstetid år 1839 till New-York, därmed öppnande en ny period af stark immigration, tack vare hvilken landets utveckling under den senare hälften af vårt sekel skridit framåt på ett sätt, hvarom i början däraf ingen ens kunde drömma. Van Buren lyckades icke tillvinna sig tillräckliga sympatier för att bli omvald utan utsågs till hans efterträdare med mycket stor röst-

őfvervikt segraren i många blodiga slaktningar mot indianerna, den tappre och almänt afhållne general William Henry Harrison.

Endast en månad innehade Harrison presidentstolen, hvilken blef ledig igen vid hans den 4:de April efter endast några dagars sjukdom inträffade dőd. Vicepresidenten John Tyler efterträdde honom i laga ordning, men lyckades snart genom sitt hőgdragna sätt och sitt őfvermod gőra sig lika almänt afskydd som hans fősreträdare varit omtykt, så att han icke ens själf vågade hoppas på återval.

Utsikt af Nauvoo, mormonstaden i Illinois.

Mormonoroligheterna i Illinois inträffade under Tylers tjänstetid och resultatet af dem blef att mormonerna med våld utdrefvos från sin heliga stad Nauvoo, hvarefter de tågade västerut, alt längre och längre bort tils de slutligen hamnade i saltsjődalen i Utah, där de i relatift lugn fått utőfva sina egendomliga religionsformer och utvekla sitt märkvärdiga, i materielt afseende så särdeles framgångsrika samhällsskick.

Florida inträdde såsom stat i unionen den 3:dje Mars 1845, och den 29:de December emottogs republiken Texas, den sista viktiga regeringsåtgärd, som vidtogs af Tyler, hvilken dock redan efterträdts af James Knox Polk, då den slutliga főreningen egde rum.

En annan af de omstőrtningar på de fredliga yrkenas område,

hvilka gifvit vår tid dess egendomliga prägel af andlös brådska och evigt jäktande, nämligen införandet af den elektriska telegrafen, inföll under Tylers tjenstetid. År 1844 öpnades den första telegraflinjen på amerikansk botten mellan Washington och Baltimore, sedan kongressen föregående år beviljat ett anslag af trettiotusen dollars för utförande af omfattande försök med denna, amerikanaren Samuel F. B. Morses, världsviktiga uppfinning.

Polk hade fått i arf af sin företrädare tvänne trassliga härfvor, af hvilka endast den ena, tvisten med England rörande gränsen af territoriet Oregon mot norr, blef utredd på fredlig väg. Den andra däremot, misshälligheten med Mexico i anledning af Texas' annektering, resulterade i krig. De amerikanska arméerna under generalerna Taylor och Scott slogo Mexikos långt talrikare, men sämre öfvade och utrustade skaror i en rad af blodiga drabbningar, hvaraf de sista utkämpades under hufvudstadens, City of Mexico, murar. Eröfringen af hufvudstaden gjorde slut på kriget och genom fredsslutet i Guadalupe Hidalgo förlorade mexikanarne inte allenast Texas utan också California och New Mexico.

Iowa, den tjugunionde, och Wisconsin, den trettionde staten, beviljades inträde i unionen under Polks presidenttid, den förra den 28:de December 1846, den senare den 29:de Maj 1848. Båda höra till den del af Nord-Amerika, som först undersöktes och bebygdes af fransmän.

Polks efterträdare blef general Zachary Taylor, segraren i de blodigaste slaktningarna under det kort förut slutade kriget mot Mexico. Han invigdes i embetet den 5:te Mars 1849, men krigare som han var och mycket litet statsman, lyckades han endast i ringa mån göra sin personlighet gällande under de förbittrade parlamentariska strider, som numera upptogo kongressens hela tid och arbetskraft. Slaffrågan, det gamla stridsäplet mellan norden och södern, trängde sig redan in i hvarje diskussion och partierna stodo så skarpt emot hvarandra, att knappast någon åtgärd kunde bli föremål för öfverläggning utan att de drabbade ihop. De förnämsta statsmän Förenta Staterna någonsin egt — Clay, Calhoun, Webster, Benton, Dickinson, Seward o. s. v. — sökte förgäfves bringa den alt offentligt intresse uppslukande frågan till någon lösning. Den dök ständigt upp igen, omöjliggörande alla, äfven de skickligast ihopsatta, kompromisslagar och småningom påtvingande litet hvar öfvertygelsen att vapnen måste komma till anlitande för den slutliga lösningen.

Endast något öfver ett år hade Taylor innehaft president-

embetet, då han den 9:de Juli 1850 afled, lämnande den viktiga posten åt vicepresidenten Millard Fillmore, hvilken följande dag aflade sin embetsed och blef installerad såsom Förenta Staternas trettonde president. Två månader senare mottogs California såsom stat, sedan den något mera än två och ett halft år tidigare gjorda upptäkten af rikliga guldtillgångar i den forna mexikanska provinsen ditlockat sådana massor af folk att det för en stat nödvändiga innevånareantalet inom kort blifvit nådt.

Femtiotalet bevitnade den första uppblomstringen af nationell amerikansk litteratur. Washington Irving, Fenimoore Cooper, William Cullen Bryant, Mrs Harriet Beecher Stowe, hvars roman Onkel Toms Stuga i så hög grad bidrog till stärkandet af nordstaternas afsky för slafhållandet i södern, Whittier, kväkarepoeten, Edgar Allan Poe och andra stodo på sin höjd vid denna tid. Longfellow samt Nathaniel Hawthorne kommo fram i första ledet, Prescott grundlade sitt namn såsom framstående historiker, och Bancroft hade påbörjat sitt omfattande värk att i minsta detalj skildra Nord-Amerikas historia från äldsta tider, medan Agassiz, Henry, Dana o. s. v. gjorde sig bemärkta långt utöfver landets gränser på naturvetenskapens olika områden.

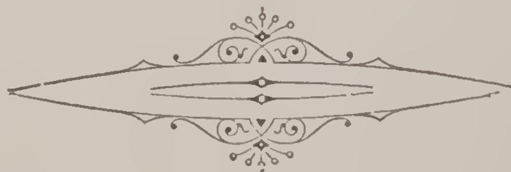
Det demokratiska partiets kandidat, Franklin Pierce, installerad den 4:de Mars 1853, blef Fillmores efterträdare med en betydande öfvervikt i röster öfver de kandidater, som uppstälts af de båda andra partierna, hvilka tillsammans bildade oppositionen, nämligen Whigpartiet och de s. k. Free Soil-föreningen, hvilken sedermera utvecklade sig till det egentliga republikanska partiet. Den viktigaste tilldragelsen under Pierce's presidenttid var tvifvelsutan bildandet af territorierna Kansas och Nebraska, hvilket gaf anledning till nytt uppblossande af striden mellan vänner och fiender af slafinstitutionen. Närmaste anledningen var ett lagförslag, tillerkännande hvarje ny stats innevånare rättigheten att själfva bestämma huruvida slafvar skulle få hållas inom staten eller icke. Norden och södern täflade om hvem som skulle kunna sända de flesta nybyggare till Kansas, hvarom den egentliga striden rörde sig, och för att sätta sina anhängare i tillfälle att med nödigt eftertryck utöfva sin rösträtt, beväpnade man nybyggarne ända till tänderna. Följden däraf var naturligtvis en rad af blodiga sammanstötningar mellan de motsatta partierna och hvarje droppe utgjutet blod verkade såsom olja på den partihatets låga, hvilken för hvarje dag flammade alt högre.

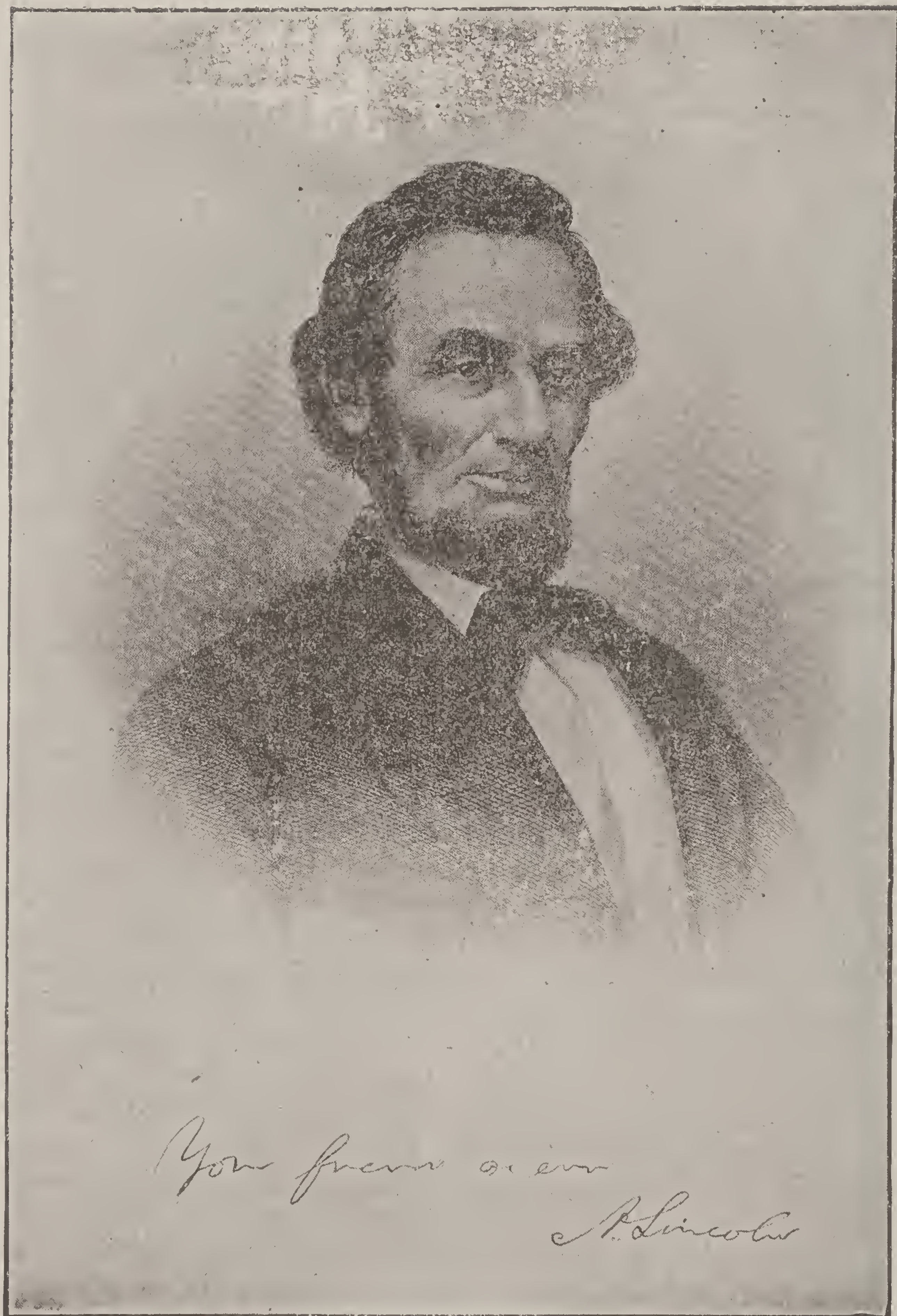
Under sådana utsikter blef åter en demokrat, James Buchanan, vald till president, sedan de numera under namn af republi-

kaner förenade motståndarnes mot slafhålleriet kandidat blifvit i grund slagen. Till detta resultat bidrog i icke ringa grad uppkomsten af ett nytt parti, hvars medlemmar gingo under det besynnerliga namnet „Know-nothing'ister och hvars ledande princip var blindt hat mot alt hvad främlingar hette. „Inga andra än amerikanare till embetsmän" var partiets fältrop och kring detta lyckades man förena en stor del af nordstaterna. Såsom självständigt politiskt parti förlorade Know-nothing'isterna snart nog all betydelse, men alt ännu hör man då och då någon politiker upptaga deras gamla lösen under försök att vinna popularitet för någon valkampanj.

Buchanan, den femtonde presidenten, blef installerad den 4:de Mars 1857 under stora förhoppningar från folkets sida om biläggning eller lösning af den småningom olidlig blifna slaffrågan, förhoppningar, hvilka dock blefvo bittert besvikna.

Minnesota och Oregon beviljades inträde i unionen, den förra den 11:te Maj 1858, den senare den 14:de Februari 1859, sålunda uppbringande antalet stater till trettiotre. Tillströmningen af europeiska immigranter var i starkt stigande under femtiotalet, mil efter mil af de fruktbara landsträckorna i västern lades under plog, exporten af spanmål blef årligen af större betydelse, bomullsodlingen i sydstaterna inbragte landet miljoner på miljoner, och industrin gick framåt med raska steg för att kunna möta de ständigt stigande behofven. Alt företedde de mest glädjande utsikter för framtiden, men alt ställdes i skuggan af slaffrågan, hvilken genom presidentens svaghet och vaklande politik bragtes altmera i förgrunden. Krig eller fred (för någon tid åtminstone) berodde på utgången af valet af Buchanans efterträdare, och då det utföll till förmån för republikanarnes kandidat, Abraham Lincoln, var utgången gifven.

Abraham Lincoln.

5. Inbördes kriget.

Lincolns seger i valstriden var en signal för sydstaterna att skrida till handling. Hans bestämda antipatier mot slafhållande i någon form voro väl kända, hans obőjliga fasthållande vid sina åsikter likaså, och därför kunde slafvännerna icke af honom och hans regering hoppas på några medgifvanden. S. Carolina förklarade sig först, den 24:de december 1860 för utträde ur unionen (secession) och inom den första månaden påföljande år hade Misissippi, Florida, Alabama, Georgia, Lousiana och Texas följt exemplet. En provisorisk regering etablerades med Jefferson Davis som president, för "Amerikas konfedererade stater" såsom secessionisterna kallade sitt förbund, och unionsregeringens egendom i befästningar, förrådshus o. s. v. togs i beslag.

President Buchanan satt med händerna i kors under alt detta, medan ett kraftigt ingripande möjligen ännu kunnat afböja det hotande ovädret, eller åtminstone skänka de "federerade", såsom nordstaterna kallades, sådana fördelar att kriget långt hastigare och med mindre uppoffringar kunnat föras till slut. Han proklamerade såsom sin åsikt att, ehuru ingen stat egde rätt att uttråda ur unionen, denna åter icke hade konstitutionell rätt att tvinga de utträdande att stanna kvar, och vid denna åsikt höll han fast samt handlade därefter d. v. s. gjorde ingenting, medan sydsta-

terna organiserade ett nytt statsförbund, uppsatte regementen, samlade förråd, med ett ord vidtogo alla nödiga åtgärder för en energisk krigföring.

Den 4:de mars blef Abraham Lincoln installerad i embetet, efter att hafva arbetat sig upp från folkets yttersta och fattigaste led genom alla grader af medborgerliga förtroendeuppdrag till den högsta värdighet hans folk kunde skänka honom. I sitt invigningstal förklarade han sin orygliga åsikt vara att Förenta Staternas union var olösligt bindande för de olika staterna, hvilka icke egde rätt att utträda sedan de en gång blifvit medlemmar däraf, och att han därför med alla till hands stående medel ämnade upprätthålla unionen. Men detta oaktadt vidtogos till en början inga viktigare åtgärder. Man fruktade att genom något afgörande steg påskynda krigets utbrott och närde måhända innerst en skymt af hopp att någonting oförutsedt ännu i sista ögonblicket skulle afvärja den hotande blodsutgjutelsen, som ju måste bli förfärlig.

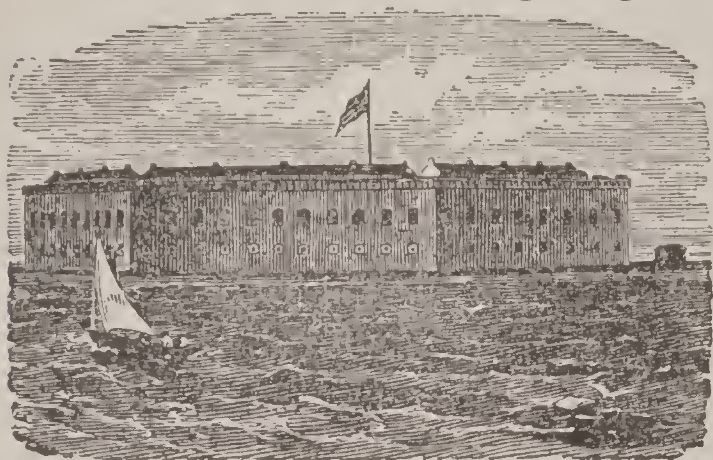
Jefferson Davis Sydstaternas president.

Utanför Charleston låg fort Sumter. Dess kommendant, den tappre major Anderson, en ättling i rätt nedstigande led af svenska kolonister, som varit med om grundläggandet af Nya Sverige vid Delaware, hade vid första tecken till fara inneslutit sig i fästet, öfvergifvande alla värk dem han med sin ytterst fåtaliga garnison icke kunde försvara. Sedan dess hade de konfedererade omslutit honom från alla sidor och afskurit all tillförsel, väntande blott på ett tecken för att från sina batterier börja beskjutningen af fästet. Så kom underrättelsen att regeringen i Washington sent omsider beslutat sända fartyg med förråd till de belägrade och följden däraf var en order till de konfedererades anförare, general Beauregard, att uppmana major Anderson till utrymmande af Fort Sumter. Anderson vägrade och samma dag, den 12:te april 1861, föll det första skottet i det blodiga krig, som sedan under fyra långa år tog landets bästa krafter, spilde dess bästa blod och uttömde dess väldiga tillgångar så totalt att det stod nära branten af ruin då freden ändtligen slöts.

Trettiofyra timmar räckte bombardementet af fort Sumter,

som då var i det närmaste förstördt, i alla fall ohållbart för major Andersons trupp af endast sextiofyra man. Han kapitulerade, men först hade han betingat sig rätt att med femtio kanonskott salutera unionsflaggan, innan den firades ned.

Effekten af det första skottet mot Sumter var ännu större än den af de första salvorna i revolutionskriget. Virginia, N. Carolina, Tennessee och Arkansas slöto sig emellertid till de konfedererade, hvilkas arméer fingo förstärkningar från alla håll, och i norden besvarades Lincolns kungörelse om behofvet af sjuttiofemtusen frivilliga för unionens försvar af trehundratusen män, som ögonblickligt stälde sig till regerings förfogande.

Fort Sumter.

Den första större fäktningen egde rum vid Bull Run och ändades i nederlag för unionstrupperna, ehuru dessa i sjefva verket förlorade mindre genom slaget än motståndarne, hvilka icke kunde rycka till sig några af segerns frukter. Någon annan krigshändelse af vikt timade icke under det första året i Virginia, medan i Missouri icke mindre än sextio mera eller mindre betydelsefulla fäktningar föreföllo under detta år. Båda partierna sökte rycka Missouri till sig, men någon afgörande fördel nådde intetdera, ehuruväl mot slutet af året general Halleck till en del lyckades återställa unionens genom tidigare nederlag så godt som tillintetgjorda inflytande. Till sjös deremot fördes kriget med mera kraft, sedan Lincoln genast vid dess utbrott förklarat alla hamnar i de affallna sydstaterna blockerade. De konfedererade lyckades visst utsända enstaka fartyg, af hvilka några såsom kapare tillfogade nordstaternas handel stora förluster, men bomullsexporten, som var ett lifsvilkor för slafstatsförbundet, blef stoppad och därigenom möjligheten för de konfedererade att skaffa sig medel för krigföringen småningom helt och hållet afskuren.

Det följande året öpnades kampanjen uti västern med åtskilliga smärre fäktningar utan afgörande betydelse. Den 13:de Feb. började general Grant attacken mot Fort Donelson, hvilket följande dag måste kapitulera. Den 1:sta April blef hans armè, lägrad nära Shiloh vid Tennesseefloden, oförmodadt anfallen af de konfedererade under Johnston och Beauregard. Två dagar varade drabningen, hvilken först utföll till de konfedererades fördel, men

sedermera, efter ankomsten af betydande förstärkningar för Grant, slutade med att segrarne drefvos från slagfältet. Unionsarmèn förlorade trettontusen man i detta slag, den konfedererade elfvatusen, hvaribland högsta befälhafvaren, general Johnston. Men trots alla förluster drogo sig sydstaternas trupper tillbaka i god ordning och bjödo snart igen under Beauregards öfverbefäl de federerade spetsen.

Attacken på Fort Sumter.

Större framgång hade unionens vapen vid Mississippifloden, hvilken de konfedererade afspärrat, förseende med befästningar hvarje viktig punkt såväl längs flodstränderna som på öarna i dess bädd. General Hallecks kår utförde värket att åter öpna floden för skepsfart, på samma gång som hufvudstyrkan af armèn gjorde front mot fienden i Tennessee. Genom en rad af fäktningar och skickliga manövrer lyckades några af general Hallecks underbefälhafvare, understödda af en flottilj kanonbåtar på floden, rensa densamma ända ned till Memphis, hvilken stad i början af Juni

togs i besittning af unionsarmén, hvaröfver befälet kort derpå lemnades åt general U. S. Grant.

I Augusti gjorde sydstatsgeneralen Braxton Bragg ett ströftåg långt in i Kentucky, hvilken stat han genom en proklamation förklarade tillhöra de konfedererade. Efter en räcka af med framgång utkämpade strider mot de unionstrupper, som sändes emot honom, tvingades Bragg i slutet af Oktober att draga sig söderut, men unionsarmèn, ehuru dubbelt talrikare än hans styrka, kunde icke förhindra att han förde med sig de ofantliga massor förråd af olika slag hans trupper samlat under marscherna genom Kentucky. Man uppger att det vagntåg, som åtföljde Braggs retirerande kår, var icke mindre än fyratio mil långt.

Under tiden hade icke heller Grant varit overksam. En af hans underbefälhafvare, general William Rosecrans, hade enligt ordres attackerat general Price vid Inka, men blifvit tillbakaslagen och kastat sig in i staden Corinth, der han några dagar senare, den 4:de Oktober, anfölls af de konfedererades samlade styrka under Price och Van Dorn. Efter en ytterligt förbittrad och blodig fäktning lyckades han drifva de anfallande tillbaka, hvarefter han tågade till Nashville för att samla ihop tillräckligt trupper att hindra Bragg från en ny expedition mot norden. Den sista December stötte Rosecrans' och Braggs armèer ihop vid Murfreesborough och efter två dagars batalj, till hvars blodighet man kan sluta däraf att en fjärdedel af samtliga de stridande blef på platsen, dref Rosencrans de konfedererade tillbaka.

Grant själf hade också dragit till sig förstärkningar för att fortsätta rensningen af Mississippi. Han tågade landvägen och samtidigt avancerade kommodor Porters flottilj, med en truppafdelning under general Sheridan ombord, längs floden för att gemensamt med Grant anfalla Vicksburg. Hela planen omintetgjordes dock genom en med lysande bravur och framgång af de konfedererade under Van Dow utförd öfverrumpling af Grants förrådsdepot, der proviant, vapen och ammunition för mera än två millioner dollars förstördes. Detta tvingade Grant att vända om och Sheridan, som innan han fått underrättelse härom, angripit fienden norrom Vicksburg, led ett blodigt nederlag.

Rensningen af Mississippi blef dock delvis utförd af kapten Farragut, som anlände med en flotta från norden, slog de konfedererades trupper utanför New Orleans, tvingade dervarande myndigheter att uppbränna väldiga förråd af olika slag för att rädda dem undan unionisterna, och slutligen förde sina fartyg förbi

Vicksbugs batterier samt förenade sig med den flottafdelning unionen hade på Mississississippi norrom staden.

Längs efter östra kusten, der det gälde att uppehålla blockaden af sydstaternas hamnar, förefollo under året händelser af större vikt. Unionens fartyg och trupper hade i almänhet öfverhanden i dessa strider och hade småningom lyckats göra blockaden så fullständig att sydstaterna voro afskurna från så godt som all förbindelse med den öfriga världen. Dessa beslöto då att slå ett afgörande slag till sjös och sålunda en gång för alla tvinga unionen att lemna deras sjöfart i fred. För detta ändamål utrustade de ångfregatten Merrimac på

Nordstatsfartyg passerande Vicksburg.

ett lika nytt som egendomligt sätt, fövandlande fartyget till ett slags flytande fäste. Masterna slopades, bogen förseddes med en skarp jernvädur och hela däcket öfverbygdes med

ett sluttande tak, bepansradt med järn till en tjocklek af öfver fyra tum samt försedd es med kanonportar åt alla håll. Den 8:de Mars 1862 gjorde Merrimac sin första tur till Hampton Roads, där en mängd af unionens bästa fartyg voro samlade. En häftig eld mötte genast det flytande vidundret, men skotten gjorde als ingen värkan på Merrimac, som styrde rätt emot ett af de största unionsfartygen och rände det i sank med sin vädur. Ett annat unionsfartyg sökte komma undan, men rände på land och besköts där af Merrimac tils besättningen var tvungen att gifva sig, och en tredje fregatt, som skyndade till hjelp, stötte på grund. Under tiden hade aftonen inträdt och Merrimac styrde tillbaka till Norfolk, därifrån han kommit, för att följande dag göra slut på unionsflottan och därefter öpna äfven de andra sydstatshamnarna.

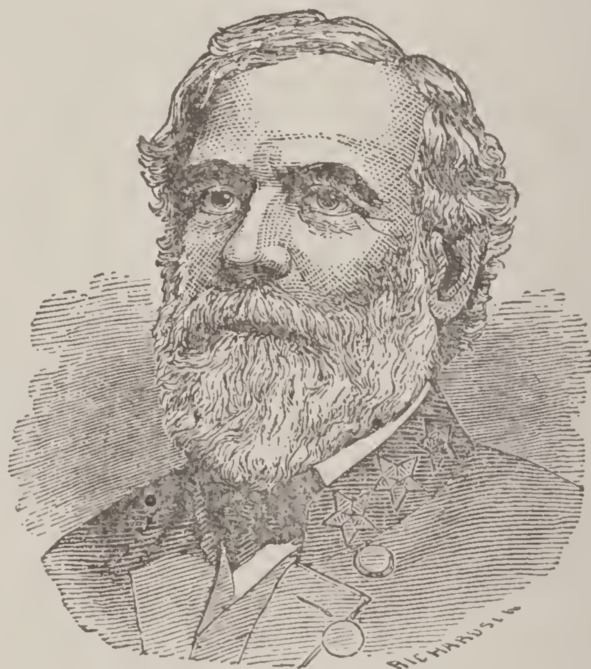

Striden mellan Merrimac och Monitor.

Men under natten anlände från New York, där det blifvit bygdt, det sedermera världsberömda krigsfartyget Monitor, John Ericsons snillrika uppfinning, och därmed var Merrimacs korta bana ändad. Då de konfedererade, vissa om segern, följande morgon kommo ut igen och styrde rätt på den strandade fregatten Minnesota, möttes Merrimac af den lilla Monitor, som inom kort tvingade sin mångfaldigt större motståndare att draga sig tillbaka och därigenom tillintetgjorde de konfedererades hopp att få blokaden bruten. Det är troligt att denna sjödrabbning förändrade hela gången af kriget, ty hade sydstaterna blifvit i tillfälle att utföra sin bomull och återställa sina förbindelser med Europa är det tämligen säkert, att kriget skulle blifvit betydligt förlängdt, måhända till och med slutat helt annorlunda än hvad nu blef fallet.

Den östra s. k. Potamacarmèn hade häller icke varit overksam under 1862 års kampanj. Dess ledare och öfverbefälhafvare, McClellan, tågade från fort Monroe vid Potomacflodens mynning, dit hans armè af etthundratusen man blifvit forslad i fartyg från lägret utanför Washington, mot de konfedererades hufvudstad, Richmond, och kom efter åtskilliga skarpa fäktningar så nära denna stad att hans armé var inom synhåll af dess torn och spiror. Men general Johnston, en af sydstaternas skickligaste och djärfvaste befälhafvare, var icke den som utan vidare lät konfederationshufvudstaden falla i unionisternas händer. Han sände den hänsynslöst tappre, men på samma gång lugne och besinningsfulle general Stonewall Jackson med en armékår mot Washington för att tvinga McClellan att skynda till unionshufvudstadens skydd.

Till en del lyckades planen, ty om också McClellan icke omedelbart skyndade till Washington gjorde dock Jacksons tåg ditåt det omöjligt för unionsregeringen att sända till Potomacarmén de förstärkningar dess befälhafvare väntade, och då han fick underrättelse om fiendens tåg mot unionshufvudstaden beslöt han att draga sig längre bort från Richmond, närmare sin operationsbas, därifrån han i nödfall kunde retirera sjöledes. Flera lika blodiga som resultatlösa bataljer föreföllo under denna reträtt. Unionsarmèn vann flera framgångar, men genom dess befälhafvares oförklarliga tröghet gingo frukterna däraf förlorade och sålunda lyckades general Lee, hvilken, sedan Johnston i en af de första bataljerna blifvit illa sårad, öfvertagit befälet öfver den konfedererade armén, upphäfva belägringen af Richmond ehuru hans trupper voro betydligt underlägsna i antal. Det korta men förfärligt blodiga fälttåget hade kostat minst fyratiotusen man utan att medföra något resultat af större vikt.

Robert Lee, sydstaternas general.

Krigsskådeplatsen i östern blef nu förflyttad längre norrut. General Lee, med Stonewall Jackson såsom sin närmaste man, dref unionstrupperna tillbaka mot Washington och öfvergick slutligen den 5:te September Potomacfloden. Men McClellan hade nu fått tid på sig att samla armèn och tvingade Lee till bataljen vid

Antietam, där ingendera parten kunde säga sig ha vunnit seger efter den till otrolighet förbittrade fäktningen. Men Lees plan att infalla i Pensylvania blef i alla fall genom denna batalj tillintetgjord, hvarefter han beslöt att draga sig tillbaka söderut. Den blodiga och åter oafgjorda drabbningen vid Fredericksburg timade under denna Lees reträtt och var den sista under årets kampanj.

År 1863 började med Lincolns proklamation på själfva nyårsdagen om slafvarnas frigörelse i alla unionens stater och till de konfedererades oerhörda förbittring började unionisterna värfva negrer för sin armè, ehuru äfven deras rasfördomar voro starka nog att icke tillåta de förra slafvarna tjäna jämte de hvita, utan bildades skilda svarta regementen, och så villiga voro negrerna att kämpa för sina bröder att innan årets utgång femtiotusen af dem stodo under vapen.

I västern började Grant kampanjen med intagandet af Vicksburg, hvarigenom den så ytterst viktiga kommunikationen längs Mississippi blef öppen och fri igen, efter att två års tid ha varit stängd af de konfedererade. Fästningen kapitulerade den 4:de Juli, hvilket sammanträffande gaf anledning till mycket jubel.

Grants underbefälhafvre Rosecrans hade emellertid förlorat en drabbning mot sin gamla motståndare Bragg och därefter låtit stänga in sig i Chattanooga, invid hvilken ort en af de största slaktningarna under hela kriget föreföll, då Grant från New Orleans och generalerna Hooker samt Sherman från Potomacarmén slutligen hunno fram till Rosecrans' bistånd. Bataljen vid Lookout mountain och Missionary Ridge är känd öfver hela världen tack vare den tapperhet och det dösförakt, som båda de stridande armèerna lade i dagen. Unionstrupperna segrade emellertid och därmed voro årets krigshändelser längst i väster i hufvudsak förbi.

I öster hade Hooker öfvertagit befälet öfver Potomacamén, hvilken han efter de många bataljerna och motgångarna under föregående år fann i mycket demoraliseradt skick så att han behöfde månader för att åter disciplinera trupperna och försätta dem på krigsfot. I början af maj ryckte han framåt, men nödgades efter flera dagars skarpa fäktningar och tröttsamma marscher vika för de konfedererade under Lee. Dessa ledo dock en förlust, större än en förlorad batalj, genom Stonewall Jacksons död, en vecka efter det han vid återkomsten från en nattlig rekognoscering blifvit af misstag skjuten af sina egna trupper. Lee tågade mot norden, besluten att rycka fram mot Philadelphia och New York, och Hooker lemnade sitt befäl åt general Meade, hvilken i den väldiga tredagars slaktningen vid Gettysburg besegrade den kon-

federerade armén på samma dag då Vicksburgs kommendant underkastade sig Grants kaptulationsvilkor långt borta i väster — det var konfederationens dödsdom som föll denna tredje Juli. Nordstaternas befolkning eggades genom dessa framgångar till nya ansträngningar för att vinna den slutliga segern, hvarom ingen mera hyste något tvifvel, medan sydstaterna satte alt på spel för ett sista förtvifladt försök, om hvars framgång de knappast kunde hysa mera hopp än spelaren då han sätter ut sina sista hopskrapade pengar på ett kort. Alla män, som blott kunde bära vapen, kommenderades ut, enskilda personer uppoffrade ända till det sista af sina tillgångar och dyrbarheter för att kunna utrusta ännu en armè för följande år, ty gifva sig ville ingen förrän den sista gnistan af hopp om framgång var utsläckt.

Men äfven i norden rustade man sig för den slutliga kampen. Trehundratusen man rekryter skrefvos ut trots folkets uppenbara missnöje med det långvariga kriget, ett missnöje, som i New York tillochmed ledde till formligt upplopp. Efter slaget vid Chattanooga föreföll ingen vidare krigshändelse af vikt under 1863, det var nästan som om de många förfärligt blodiga bataljerna uttömt båda partiernas lust och kraft att mera företaga något af afgörande betydelse. Man hämtade på båda sidor andan för den slutliga brottningen, den man viste att framtiden snart nog skulle medföra.

Det slutliga afgörandet inträffade emellertid icke ännu under 1864. I väster förintades den konfedererade armèn, efter segt och framgångsrikt motstånd mot unionisterna under Sherman, slutligen af general Thomas i närheten af Nashville, hvarigenom kriget i västern i hufvudsak slutades, Sherman åter drog med sin sextiotusen man starka armé österut, intog Atlanta och Savannah samt härjade, brände och plundrade på en sträcka af trehundra mil den näjd han genomtågade.

Men i öster hade unionstrupperna på långt när icke så stor framgång, ehuru Grant, som i Mars blifvit utnämd till öfverbefälhafvare öfver unionens alla armèer, själf ledde den östra armén. Planen var att med öfvermäktig styrka från norr rycka mot Richmond, vräka undan Lees svagare armé och intaga de konfedererades hufvudstad samt sålunda göra slut på kriget. Grant underskattade emellertid sina motståndare. Lee var minst lika skicklig härförare som nordstaternas öfvergeneral och i tapperhet gåfvo hans trupper icke en hårsmån efter för sina motståndare. Från början af Maj till årets slut gjorde Grant det ena försöket efter det andra, att dels genom snabba och hastiga manövrer, dels genom

főrtviflade bataljer nå någon afgőrande fördel öfver sina motståndare, men utan resultat. Hvarje skicklig manöver mőttes af Lee

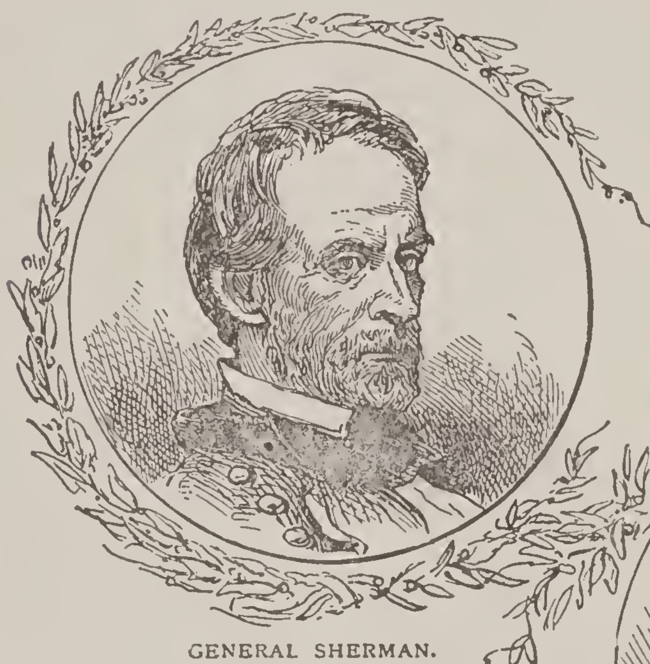

med en ännu skickligare, hvarje stormningsförsők mot de konfedererades ställningar afslogs med sådana förluster för unionsarmén, att man beräknar det Lees trupper under allenast sommarens kampanj nedgjort lika många unionister som hela antalet af deras egen armè. Grants plan "att småningom utrota alla de konfedererades soldater och sålunda göra slut på kriget" kostade mera blod än han beräknat och mera än de vunna resultaten rättfärdigade, hvarför Grant slutligen lämnade alla försök, att från norr tränga fram till Richmond, samt öfverförde sin armètill trakterna söder om staden. Men där gick det till en början als icke bätre. Vid Petersburg möttes unionsarmèn igen af de konfedererade, som haft tid på sig att genom befästningar göra staden ointaglig annorlunda än genom en formlig belägring, något hvartill Grant måste bekväma sig, efter det han fåfängt sökt storma värken.

Shermans tåg till hafvet.

Lee åtnöjde sig emellertid icke med att endast försvara Richmond utan hade tillochmed djärfheten att sända en kår under Early emot Washington. Endast sex mil från unionshufvudstaden möttes de konfedererade af en armèkår, som skickats sjöledes af Grant att hämma deras frammarsch och sålunda i sista minuten räddade hufvudstaden. Unionsarmén förlorade i denna blott en månad långa kampanj mot Early icke mindre än sjuttontusen man, medan hans förlust uppgick till åttatusen. Men ingenting kunde nu rädda de konfedererade. Från alla håll drogo sig unionens spridda kårer mot Rihcmond, sedan motståndet på alla andra håll blifvit brutet. Alla de undervärk af tapperhet och seg uthållighet, som utfördes af Lees armè, tjänade numera endast till att uppskjuta det slutliga nederlaget — förändra utgången kunde ingenting mera.

GENERAL SHERMAN.

GENERAL SHERIDAN.

Ett sista försök af de konfedererades stora härförare att den 2:dra April 1864 bryta sig igenom och förena sig med general Johnston, som samlat en kår längre söderut, utföll illa. Efer två dagars blodig fäktning måste han natten mot den 3:dje April utrymma befästningarna vid Petersburg och därmed lämna vägen till Richmond öppen. Själf sökte han rädda sig med kvarlefvorna af sin armé sydväst hän för att om möjligt åstadkomma föreningen med Johnston och än en gång kunna bjuda unionsarmèn spetsen. Det var för sent. Grant satte hvarenda man i rörelse för att fånga Lee och hans trupper och den 9:de April hade han lyckats afstänga de flyendes väg med en kår, som var altför stark att sopas undan. Lee var ändtligen innestängd. I Appomattox skref han under kapitulationen och den 12:te nedlade hans trup-

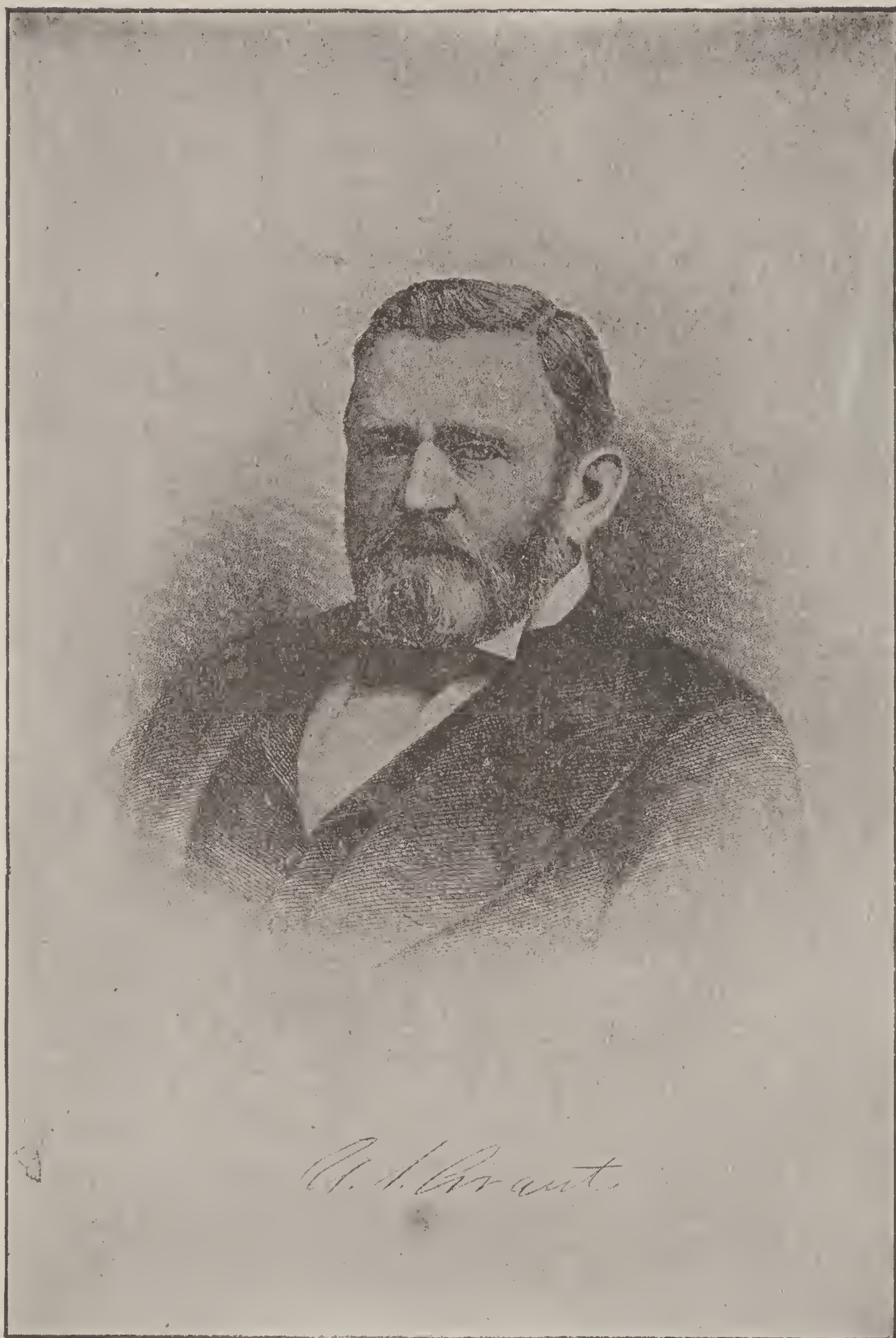
per sina vapen — på dagen fyra år sedan det första skottet aflossades mot Fort Sumter. Johnston underkastade sig några dagar senare och den 25:te Maj gaf sig den sista konfedererade truppen fången.

I och med Richmonds intagande var kriget slut, men ännu ett offer kostade striden, ett offer för hvilket nordstaterna säkert skulle gifvit en hel armèkår om de blott kunnat byta. Den 14:de April på aftonen begaf sig presidenten Abraham Lincoln, som föregående dag besökt det nyss intagna, halft förstörda Richmond, till Fords teater i Washington och där blef han fegt lönmördad i sin loge af en man vid namn Booth, hvilken bakifrån sköt honom en kula i hufvudet. Lincoln förlorade ögonblickligt medvetandet och dog några timmar senare.

Samtidigt gjordes ett försök att mörda statssekreteraren Seward och då man lyckades häkta dem, som hjelpt Booth, kom man underfund med att han varit medlem af en sammansvärjning, hvilken hade till syfte att mörda icke allenast presidenten, utan äfven vice presidenten, några af ministrarna samt general Grant. De sammansvurne blefvo hängda och deras medhjälpare dömda till fängelse för längre eller kortare tid, men därmed var icke den i nordstaterna rådande förbittringen öfver lönmordet, hvilket man antog att de konfedererades ledare anstiftat, på långt när lugnad.

Den tapperhet, det dödsförakt och den hängifvenhet för sin sak, som ådagalagts af de konfedererade, hade hos deras motståndare under krigets fortgång fostrat känslor af aktning och respekt, hvilka gjorde unionisterna benägna för de lättaste möjliga fredsvilkor, men mordet på Lincoln utplånade för ögonblicket hos den stora massan alla sådana känslor och fylde hvar och en med hat och hämdlust. Det var icke mera fråga om att gå sydstaterna till mötes så långt sig göra lät utan blott om att låta dem smaka nederlagets bitterhet i fullaste mått och ur dessa känslor framgingo många af de åtgärder, hvilka gjort att södern och norden ännu ej fullt kunnat glömma kriget.

Ulyses S. Grant.

6. Tiden efter inbördeskriget.

Kriget hade kostat landet aldeles oerhőrdt, både i folk och penningar, utan att als räkna de ändå större indirekta fŏrlusterna genom ődelagda fält, hämmade näringar och fŏrstŏrd kredit. Inemot en miljon menniskolif hade spilts och nationalskulden hade vuxit till den enorma summan af två miljarder dollars, medan regeringens sedelmynt sjunkit så lågt att guldet fullständigt fŏrsvann ur den allmänna rőrelsen och icke ens bankerna kunde betala annat än papper. Sydstaternas skuld var lika stor, men den kunde det naturligtvis icke ens komma i fråga att betala, hvarfőr också nästan hvarje familj i de konfedererade staterna blef ruinerad och detta så mycket grundligare som de äfven berőfvades alla de arbetare, som fŏrut skőtt plantagerna.

Intet annat än landets fast otroligt stora naturliga rikedomar gjorde det mőjligt fŏr detsamma att inom så kort tid utplåna spåren af krigsåren. Och arbetskrafter strőmmade till i alt talrikare skaror från Europa, lockade af den rastlősa värksamhet på alla områden, som kännetecknade de fŏrsta åren efter kriget. Odlingen trängde med stormsteg mot väster, läggande alt vidare sträckor under plogen, gőrande alt flera medborgare fŏrmőgna att tillgodose växande behof af industrialster och sålunda framtvingande en liflighet i handel och omsättning, hvartill världen aldrig sett ett motstycke. Nevada, hvars rikedom på ädla metaller lockat skaror af äfventyrare från őster och väster till dess ogästvän-

liga bärgstrakter, inträdde i unionen under Lincolns presidenttid och Nebraska, den ändlösa präriestaten, inkorporerades den 1:sta Mars 1867 under Andrew Johnson, som omedelbart efter Lincolns död i egenskap af vice president intagit den toma platsen. I norden, som icke blifvit omedelbart härjad under kriget, och i västern, dit emigrationsströmmen drog, dröjde det icke länge innan alla fredliga näringar togo fart igen, men i södern, där mord och brand och förstöring varit lösen under de sista krigsåren och där sedermera det förut bestående samhällsskicket blifvit helt och hållet omstörtadt, där gick läkningen af såren långsamt.

Andrew Johnson höll fast vid de mildare åsikter, som gjort sig gällande hos nordstaternas innevånare ända till det fega och förhatliga mordet på den allmänt omtyckte presidenten, men gentemot kongressen kunde han icke drifva sina åsikter igenom. Johnson uttalade att såvida secession var olaglig hade faktiskt ingen stat utträdt ur unionen, om de ock velat göra det, och att följaktligen en hvar af dem egde rätt att när som hälst återinträda i utöfvandet af sina rättigheter såsom medlemmar af statsförbundet. I enlighet med denna princip handlade han samt erkände de statsregeringar, hvilka omedelbart efter kriget blifvit bildade i några af de kufvade staterna, och i de andra tillsatte han provisoriska regeringar tils lagliga sådana kunde organiseras. Men kongressen stälde sig genast efter sitt sammanträde i skarp opposition mot presidentens milda åtgärder. Hela det område som tillhört konfederationen delades i fem distrikt, hvilka stäldes under militärguvernörer, och en komitè af femton ledamöter utnämdes för att taga befattning med alla frågor rörande sydstaternas reorganisation och återinträdande i unionen. Kongressen fasthöll vid åsikten att de konfedererade staterna värkligen utträdt ur unionen och att denna genom sitt representanthus därför egde oomtvistlig rätt att bestämma vilkoren för de affallnes återupptagande i förbundet.

På denna grundprincip fotade sig så godt som alla de lagar, hvilka utfärdades för sydstaterna, och af dem voro många alt annat än politiskt visa, andra rentaf grymma mot den hvita befolkningen och ytterligare andra sådana att man icke kan värja sig mot misstanken att åminstone icke alla af kongressens ledamöter leddes af endast oegennyttiga bevekelsegrunder vid lagarnas stiftande. Åt slafvarna från i går lämnades ingen tid att sätta sig in i sin nya ställning af frie män och lära sig att utöfva medborgerliga rättigheter, utan i stället stack man dem genast den

alsmäktiga röstsedel ni handen och förde dem till valurnan. Följden däraf kunde icke blifva någon annan än den att de i botten okunniga svarta omedelbart råkade i händerna på samvetslösa politiska äfventyrare från nordstaterna, därifrån sådana i massor skyndade till för att plundra hvad som fans kvar af söderns rikedomar, och då dessa äfventyrare framför alt annat måste motarbeta de hvita sydländingarna, dröjde det icke länge innan de lyckats göra negrena mycket mera hatfulla och förbittrade mot sina forna herrar än någonsin kriget gjort dem. Rashatet blef långt värre än det varit förut och följden däraf åter blef en räcka blodsgärningar, som gingo vida utöfver det själfförsvar de hvite påstodo sig vara nödda och tvungna att utöfva. Det var en sorglig bild af politisk ruttenhet och andlig förvildning sydstaterna företedde de närmaste åren efter kriget, men säkert är att det nordens slödder, som med regeringens

Den stora revyn efter inbördeskrigets slut. Pensylvania Avenue, Washington.

tillhjälp under dessa år regerade södern, mera än kanske alla andra orsaker skylde för eländet.

I norden och vestern däremot ljusnade horisonten för hvarje dag som gick. Den väldiga armèn, uppgående till öfver en och en half miljon soldater, hade så snart dess tjänster icke mera behöfdes utan att knota lagt ned sina vapen och krigarne hade återgått till sina förra sysselsättningar af fredlig art eller sökt sig nya, härdade och stålsatta till ingen ringa grad genom alt det de genomgått. Om någonsin Amerikas demokratiska institutioner firat en triumf så var det väl i och genom denna segerrika armès lugna och enkla upplösning och återgång till hvardagslifvets värf, och mera än denna ena gång har världen häller icke bevitnat ett sådant skådespel.

Great Ester, nedläggande oceankabeln.

Men det var ingalunda den enda bild af hvad medborgerlig energi och handligskraft kunna uträtta, som samtiden fick skåda i den amerikanska republiken. Midt under den oro, som självfallet måste råda i landet efter afslutandet af ett långvarigt och blodigt krig, hade en af dess söner, Cyrus Field i New York, oaflåtligt arbetat på utförandet af sin stora plan att genom en undervattenskabel telegrafiskt förbinda Amerika med Europa. Gång på gång hade hans försök misslyckats, men med okuflig energi hade han arbetat vidare för saken och lyckats åstadkomma nya bolag i stället för dem som ramlat, tills äntligen 1866 det stora

värket var fullbordadt. "Fred har slutits mellan Österrike och Preussen" lydde det första telegram, som sändes öfver den nya kabeln, hvilken sedan dess fått så många systrar att oceanerna nu utöfver hela jordklotet äro genomdragna af formliga nät af undervattenskablar.

Samtidigt med detta arbete pågick ett annat af för Nord-Amerika förhända ännu större betydelse, nämligen byggandet af den första järnvägslinjen tvärs öfver kontinenten. Från båda ändar bygde man linjen, för hvilken kongressen beviljat ett synnerligt frikostigt anslag, och det med sådan otrolig fart att skenläggningen traktvis fortskred med två till tre mil om dagen. Den 10:de Maj 1869 fastspikades den sista skenan under högtidliga ceremonier vid Ogden och så snart det var gjordt sändes en vagnslast thè från San Francisco öfver den nya linien för att som telegrafen meddelade, öpna förbindelsen öfver land med Kina och Japan.

Fastspikande den sista skenan på den första transkontinentala järvägen.

Två år tidigare hade Förenta Staterna åter förvärfvat ett vidsträkt nytt område, nämligen Alaska, hvilket för en summa af sju miljoner tvåhundratusen dollars köptes af Ryssland.

Ulysses S. Grant hade blifvit vald till Johnsons efterträdare och invigdes den 4:de Mars 1869 i sitt embete samt egnade sig

sedan med lika mycken kraft åt upprättelseværket i sydstaterna som han főrut utvecklat vid deras kufvande. Kanske mera än någon annan har unionen honom att tacka főr att återfőreningen mellan sődern och norden gått så fort som den gjort det, säkert är att ingen annan representant főr norden i så hőg grad egde sőderns aktning och respekt som Grant. Hans personlighet och beundran fär de lysande fältherreegenskaper han lagt i dagen bidrogo troligtvis också mycket till den főr Főrenta Staterna tillfredsställande lősningen af den konflikt, som uppstått med England i anledning af ett konfedereradt kaparefartyg, hvilket seglade under engelsk flagg, men det oaktadt skjutits i sank af nordstaternas krysssare. Tvisten hänskőts till en skiljedomstol, hvilken tillerkände Főrenta Staterna ersättning főr de skador kryssaren Alabama tillfogat deras handel under kriget, och detta utslag underkastade sig England.

Utvecklingen af landets resurser på alla områden fortgick under Grants fősta tjänstetid ostőrdt och med en snabbhet, den ingen kunnat főreställa sig. I tiotal miljoner bushels räknades hvarje år stegringen af spanmålsafkastningen, grufdriften i västern alstrade sagolika rikedomar, städer och byar växte upp őfveralt på de vida slätterna och inne mellan bärgen, järnvägar bygdes med tusental mil hvarje år och såväl arbetskrafter som kapital strőmmade till från Europa. Főrtroendet till Amerikas lysande framtid var stőrre än någonsin och likaså főrtroendet főr dess regering, hvarfőr också Grant återvaldes till president med stor rőstőfvervikt och aflade ny tjänsteed den 4:de Mars 1873.

Detta år inträffade en affärskris, som sträckte sina főrődande värkningar őfver hela landet, men länge főrmådde den icke hämma utvecklingen, som nog stod på sund botten om ock den vilda spekulationslustan dritvit den framåt med altfőr stark fart. En sådan period af snabbt főrvärfvade rikedomar har aldrig något annat land bevittnat som Nordamerika på sjuttiotalet, både főre och efter krisen, men tyvärr aflade denna almänna spekulationslusta också resultat, som blifvit ett kräftsår főr Főrenta Staternas folk. Redan långt főrut hade tecken till koruption och ruttenhet visat sig hos landets embetmän, men icke som almänna symptom och knappast häller hos folkets främsta főrtroendmän. Men under denna tid kommo många fall af denna art i dagen, visande att rikedomsbegäret alstrat samvetslőshet, bestickligthet och allskőns eländighet af alla slag hos såväl hőg som låg. Så vanliga blefvo dylika upptäkter att folket snart nog blef őfvertygadt om att de hederliga embetsmännen hőrde till undantagen, de ohederliga till

mertalet, och denna őfvertygelse har dess värre sedan dess haft alla skäl att bli mera rotfästad, ty alt ännu och kanske mera än någonsin drifver korruptionen ohäjdadt sitt spel bland dem, som satts att leda folkets och landets őden.

Den 3:dje Mars 1875 beviljades Colorado statsrättigheter såsom den trettioåttonde i ordningen af unionens stater, ehuru en af de alra tidigast upptäkta, ty redan år 1540 trängde en spansk expedition från Mexiko upp till denna del af Nord-Amerika. Főrenta Staterna hade nu i ett århundrade existerat såsom oberoende nation och därunder hade de tretton stater, som bildade den fősta unionen, vuxit till ett antal af trettioåtta, sträckande sig från Atlanten till Stilla Oceanen; befolkningen hade från ett par miljoner őkats till őfver fyratio, den forna almänna tarfligheten hade főrbytts till almänt välstånd och odlingen hade trängt fram ända in i ődemarkernas aflägsnaste skymslen. Det är lätt főrståeligt att amerikanarne under sådana főrhållanden och i medvetandet om sina mångfaldiga och storartade framsteg på kulturens banor őnskade på ett ståtligt sätt fira hundrade årsdagen af sin tillvara såsom nation.

År 1876 infőll detta hundraårsminne och firades med en internationell industri- och konstutställning i Philadelphia, där amerikanarne főr de utländska besőkarnes főrvånade blickar framlade resultaten af sitt fria arbete under det főrflutna seklet. Med lätt főrlåtlig stolthet visade man på dessa resultat både såsom frukter af arbetet under de főrgångna åren och såsom garantier főr utvecklingen under framtiden, hvilken under de år som sedan dess főrrunnit i allo rättfärdigat landets och nationens főrhoppningar. I någon mån grumlades dock den almänna feststämningen genom den ungefär samtidigt med expositionens őpnande gjorda upptäkten af de storartade underslef, hvartill statssekreteraren, unionens utrikesminister, gjort sig skyldig och senare på året kommo ännu värre underslef i dagen på olika håll i lan-

Medalj till minne af etthundrade årsdagen af Förenta Staternas oafhängighet.

det. På presidenten personligen föllo inga misstankar, men de funnos nog, hvilka anklagade honom för altför stort öfverseende med sina underlydande och det kanske icke aldeles utan skäl.

Då hans efterträdare skulle väljas upplefde landet de valskandaler och underslef, hvarigenom Hayes så att säga stal sin presidentvärdighet, och någon båtring i dessa förhållanden inträdde icke häller under hans tjänstetid. Han tillhörde det republikanska partiet och republikan var också hans efterträdare, den almänt aktade generalen Abram Garfield, som vunnit sin grad under inbördeskriget. Han invigdes i embetet den 4:de Mars 1881, men kunde icke lugna den altjämt stegrade förbittringen mellan de om makten kifvande politiska partierna. På det mest oblyga sätt sletos politikerna och statsmännen om rättigheten att besätta statens embeten med sina vänner och anhängare, högt och oförskämdt proklamerande satsen att „bytet tillhör segraren", hvarvid med „bytet" förstods intet annat än tillfället att under fyra års tid ostördt fylla sina fickor ur statens kassor, ty så höga aflöningar betalar det amerikanska folket ingalunda sina tjänstemän att dessa allena kunde förklara den omätliga embetshungern.

Länge fick Garfield icke innehafva sin höga värdighet, ty redan den 2:dra Juli blef han i Washington skjuten af en halfgalen arbetslös dagdrifvare, och den 19:de September afled han i följd af sitt sår, trots alt hvad läkarekonsten gjorde för att rädda honom. Öfver hela landet väkte hans död den mest oförställda sorg, hvilken för en tid till och med förmådde i någon mån tysta det ovärdiga, ständigt pågående kifvet mellan republikaner och demokrater, men under Arthur, hvilken i sin egenskap af vicepresident efterträdde Garfield, uppflammade striden med ändå större förbittring än någonsin förut. President Arthur fullgjorde visst sina åligganden på ett så tillfredsställande sätt att han tillvann sig almänna sympatier, men han egde icke kraft nog att stäfja den korruption, hvilken alt mera gripit omkring sig inom det herskande partiet, och trött därvid, utsåg folket till hans efterträdare demokraten Grover Cleveland.

Clevelands embetstid utmärktes genom en kraftig sträfvan att införa större sparsamhet i statshushållningen samt att råda bot på den politiska korruptionen och i det hela kröntes hans bemödanden med framgång, ehuru den republikanska majoriteten i kongressens båda hus lade många hinder i hans väg. Denna majoritets ihärdiga arbete lyckades det också att genomdrifva valet af republikanen Benjamin Harrison till Clevelands efter-

trädare, men då denne under sin först detta år slutande tjänstetid visade sig vara ett väl viljelöst redskap i de republikanska partiledarnes händer och folket dessutom redan hunnit få hjärtligt nog af den republikanska skydstullpolitiken, kunde republikanarne trots alla ansträngningar icke hindra att Cleveland ånyo blef vald till president samt att majoriteten i kongressens hus förändrades till afgjordt demokratisk. Framtiden får utvisa i hvilken mån de af dessa förändringar väckta stora förhoppningarna om kraftiga reformer komma att uppfyllas.

II.

Förenta Staterna i våra dagar.

De östra staterna och deras stora städer.

1. New York, „kejsarstaten". 2. Connecticut och Rhode Island. 3. Massachusetts. 4. Maine, New Hampshire och Vermont. 5. New Jersey, Delaware och Maryland. 6. Pennsylvania. 7. New York. 8. Boston. 9. Philadelphia.

1. New York, „Kejsarstaten".

Statistik.

Statens första bebyggande........... år 1623 egde rum på platsen för .. staden New York och utfördes af .... holländare.

Staten är en af de första tretton, som undertecknade oafhängighetsförklaringen.
Folkmängden utgjorde år 1890 5,997,853
hvilket gör ett antal per kvadratmil af 106: 7.
Antalet röstberättigade medborgare 1,408,751.
Statens areal i kvadratmil 49,170
hvilka äro fördelade i grefskap (County)
till antal af 60
med postkontor till antal af .... 3,438.
Järnvägarna i staten i mil .... 7,680.
Årligt värde af fabriksalster ....$1,080,638,696.
D:o af jordbruksprodukter ....$178,025,695.
Tidningar utgifvas till ett antal af .... 1,759.
Antalet representanter i kongressen .... 34.

De förnämsta städerna i staten och deras respektiva innevånareantal äro enligt census 1890:

New York	1,515,301.
Brooklyn	806,343.
Buffalo	255,664.
Rochester	133,896.
Albany	94,923.
Syracuse	88,143.
Troy	60,956.
Utica	44,007.
Binghamton	35,005.
Yonkers	32,033.
Elmira	30,894.
Long Island City	30,506.
Auburn	25,858.
Newburgh	23,087.
Cohoes	22,509.
Poughkeepsie	22,206.
Oswego	21,842.
Kingston	21,261.
Schenectady	19,902.

Den första europé som besökte det nuvarande New Yorks hamn var så vidt man vet florentinaren Jean Verrazano, hvilken, stadd på en af de i början af femtonhundratalet vanliga sjöfärderna till nya världen, under sina försök att finna en genomfart genom den amerikanska kontinenten till den västra oceanen, råkade segla in i den hafsvik, vid hvilken Amerikas största och rikaste stad nu ligger. Detta inträffade redan år 1524, men Verrazano var i likhet med sina samtida altför mycket upptagen af den enda tanken, att upptäcka en sjöväg till Indien, för att egna någon vidare uppmärksamhet åt något annat och därför blef hans upptäkt af Hudsonflodens mynning utan några följder. Under närapå ett helt sekel därefter, eller ända till år 1609 besöktes platsen icke af några hvita, men detta år värkstälde den engelske sjöfaranden Henry Hudson, på uppdrag af det holländska-indiska kompaniet, en noggrann undersökning af en del af Nordamerikas kuster, hvarvid också han inlöpte i den nämda hafsviken och, i tanke att han ändtligen funnit den länge sökta genomfarten, seglade upp längs den sedermera efter honom uppkallade floden — tils han fann att det ingenting annat var än en flod. Under denna resa kom Hudson emellertid i beröring med de längs flod-

stränderna boende indianerna, hvilka inte allenast visade sig fredliga och vänliga utan äfven synnerligt villiga att idka byteshandel med de hvita, hvilka för obetydligt pris kunde tillhandla sig massor af dyrbara pälsvärk. Detta var tillräkligt för att förmå holländarne, den tidens driftigaste och skickligaste köpmän att omedelbart efter Hudsons återkomst från sin resa, sända ytterligare fartyg till de nyupptäkta näjderna, hvilka visade sig så rika, hufvudsakligast på pälsvärk, att kort därpå, eller år 1614 några köpmän i Amsterdam bildade ett s. k. handelskompani, för

Henry Hudson och hans fartyg „Halfmånen".

hvilket de utvärkade uteslutande rättighet till all handel i „Nya Nederländerna", såsom holländarne benämde det af dem i besittning tagna området. Nio år senare öfvergingo detta första kompanis rättigheter till det nybildade s. k. holländska västindiska kompaniet, hvilket påbörjade sina operationer i Amerika genom att ditsända en hop kolonister samt bygga en befästad handelsstation på Manhattan-ön, och därmed var „Nya Amsterdam", såsom den kring fästet småningom uppväxande staden kallades, grundadt.

„Nya Nederländerna" år 1656.

År 1826 hade den nya anläggningen redan nått en så pass stor betydenhet att Peter Minuit utnämdes till dess förste guvernör och hans första viktiga embetsåtgärd var att genom ett formligt köpekontrakt med de indianska egarne tillhandla sig hela Manhattan-ön — för ett pris af tjugufyra (24) dollars d. v. s. ungefär lika mycket som nu i vissa delar af staden New York betalas för en kvadrattum jord.

Vid denna tid hade redan så många kolonister från olika delar af Nederländerna kommit öfver till „Nya Amsterdam“ att en del af dem spridde sig öfver till fastlandet, där en af deras första anläggningar blef „Breuckelen“ — sedermera genom förvrängning Brookland och slutligen Brooklyn. Den nyanlagda staden hade emellertid blifvit befästad och visade sig vara ett godt skydd mot indianerna, med hvilka dess innevånare snart kommo i delo och hade många strider att utkämpa. Segern stannade på långt när icke altid i de hvitas händer utan förstörde rödskinnen en mängd af de längre bort belägna nybyggena och då härtill kom en alt starkare vorden spänning med de engelska puritanernas kolonier i norr samt med de svenska nybyggena längs Delawarefloden i söder blef den holländska kolonins ställning snart alt svårare. För en tid lyckades det visst den kraftige guvernören Peter Stuyvesant att skydda de holländska besittningarna samt att betydligt utvidga deras område — bland annat genom eröfringen af „Nya Sverige“ — men år 1664 togs staden jämte det därunder lydande området i besitning af en engelsk armé och flotta. Engelsmännen fördrefvos visserligen, sedan de innehaft landet under nio år, för en tid af några månader af holländarne, men vid fredsslutet år 1673 afträddes kolonin slutligt till engelsmännen, hvilka redan vid sin första eröfring däraf omdöpt kolonin till New York.

Guvernör Stuyvesant.

Under den engelska likasom under den holländska tiden styrdes New York af guvernörer, vid hvilkas tillsättande kolonins befolkning icke egde utöfva någon talan, men medan de holländ-

ska, af ett handelsbolag tillsatta styresmännen voro så godt som enväldiga och icke tålte någon inblandning från folkets sida i några som hälst angelägenheter rörande kolonins styrelse, voro de engelska betydligt mera liberala och tilläto bland annat folket själft att välja sina embetsmän. Småningom utvecklade sig New York sålunda till en kolonialstat, med samma rättigheter, samma lagar och slutligen samma konstitution som öfriga engelska kolonier i Nordamerika. Och den större politiska frihet kolonin åtnjöt under den engelska styrelsen värkade snart direkt på dess

Holländska boningshus i ,,Nya Amsterdam".

utveckling också i andra hänseenden. Staden New Yorks handlande begynte så småningom utvidga fältet för sin värksamhet så att inom jämförelsevis kort tid den förut så godt som uteslutande bedrifna ,,mellanhandeln", hvilken endast förmedlade utbytet mellan England och innebyggarne i kolonin samt indianerna, New Yorker köpmännen begynte drifva själfständiga affärer också på utrikes orter, där förut engelsmän och holländare haft så godt som all handel i sina händer. Skepsbyggeriet blef därför snart en betydande industri i kolonin och tack vare tidehvarfvets egendomliga rättsbegrepp beträffande sjökrig blef inom kort

affären att utsända kaparfartyg en lysande sådan för Yorks redare. Och därvid var det fullkomligt likgiltigt att de flesta af dessa kapare, så snart de kommo ut på öpna hafvet, vände sina kanoner mot hvilka fartyg som hälst, oberoende af om de tillhörde mot England fiendtliga nationer eller ej. Gränsen mellan „lagligt“ kaperi och vanligt sjöröfveri var så obestämd att den när som hälst kunde öfverskridas och däraf begagnade sig i fullaste mått den tidens handlande i New York, där många bland dem på denna affär samlade betydliga rikedomar. Tillochmed en af kolonins guvernörer, Benjamin Fletcher, beskyldes aldeles öppet för att ha begagnat sin ställning och sitt inflytande till förmån för sjöröfveriet — och att han ej gjorde det för intet torde man få taga för gifvet.

Dessa affärer gåfvo naturligtvis en stark impuls till åvägabringande af andra, då den gyllene kaparetiden tog slut. New York blef en alt viktigare handelsstad, som från olika orter själf importerade de utländska varor koloniernas ständigt tillväxande innevånare behöfde och därför kunde staden självfallet icke undgå att lifligt beröras af de restrictionsåtgärder mot sina koloniers altmera blomstrande handel, hvilka England småningom begynte vidtaga.

Spänningen mellan kolonierna och moderlandet blef alt starkare och föranledde en mängd slitningar af mera eller mindre alvarligt slag tils slutligen år 1765 de första hotelserna om öppet, våldsamt motstånd uttalades och därmed upproret mot England inleddes. Missnöjet uttrycktes därefter i ständigt alt skarpare form ju mera den engelska regeringen sökte att genomdrifva sina åtgärder tils ändtligen den första sammanstötningen egde rum, den 18:de Januari 1770. Boston har visserligen gjort anspråk på äran att vara den plats där det första blodet under frihetskriget blef gjutet och såvida därmed menas de första dödliga sår, som utdelades, eger anspråket nog sitt berättigande, men att den första striden den ofvannämda 18:de Januari egde rum i New York kan inte dragas i tvifvel. Trupperna drogo det kortare strået och åtskilliga af stadens innevånare blefvo mera eller mindre svårt sårade, men något värre inträffade inte.

Detta New Yorks anspråk att vara den plats där den stora frihetskampen först flammade upp i öppen låga kan för öfrigt gärna lämnas i sitt värde, utan att den roll staden och staten spelade i frihetskriget därför blir mindre glänsande, ty i New York var det i alla fall som den första amerikanska konstitutionen år 1787 blef formulerad, diskuterad och slutligen antagen och

där var det äfven George Washington, Förenta Staternas första president, blef installerad i sitt embete.

Under kriget mot England i början af detta sekel hade New York likaledes rikliga tillfällen att lägga sin patriotism och offervillighet i dagen, ty inom dess område utkämpades många af de hetaste drabbningarna och många tusental af dess medborgare inträdde i armén, för hvilken en dryg del af omkostnaderna likaså bestriddes af New York. Och i ännu högre grad sattes kejsarstatens vilja och förmåga att kläda blodig skjorta för fosterlandet på prof under secessionskriget. Icke mindre än 490,000 män hade från staten New York — däraf 116,382 allenast från staden af samma namn — sändts till unionsarmén och dels såsom gåfvor,

Gata i New York år 1796.

dels såsom lån hade under de få år kriget varade i penningar ställts till regeringens förfogande den i sanning oerhörda summan af öfver trehundra miljoner dollars.

Staten New York upptar en yta af 49,170 kvadratmil och sträcker sig från Atlantiska hafvets kust ända till de stora sjöarna. I öster begränsas densamma af de näst intill liggande staterna Vermont, Massachusetts och Connecticut, i norr af Ontario-sjön och St. Lawrencefloden, i väster af staten Pennsylvania, af Erie-sjön och Niagarafloden samt i söder af Atlantiska oceanen och delar af staterna Pennsylvania samt New Jersey. Statens yta är mera kuperad och omväxlande än någon af de andra staternas i östern, genomlupen som den är af de båda betydliga bärgkedjor,

hvilka kallas Catskill och Adirondackbärgen. Fruktbara dalsänkor, vidsträckta, delvis ännu i dag rätt vilda och ödsliga skogsmarker, täcka insjöar och vackra floder, bland hvilka den för sin naturskönhet berömda Hudson är den förnämsta, gifva staten New Yorks utseende en mängd växlingar af det mest intressanta slag. Klimatet varierar i följd häraf också rätt betydligt i olika delar däraf. Längs hafskusten tämligen mildt, med endast då och då skarpa froster vintertid eller glödande hetta under sommaren, är detsamma i de inre bärgstrakterna betydligt bistert, men i sin helhet på grund af den rikliga nederbörden utomordentligt gynsamt för all slags växtlighet. Jordbruk, boskapsskötsel och skogskultur samt fruktodling stå mycket högt inom staten, hvilken i alla dessa grenar af landtbruk intar en af de främsta platserna i Unionen, ehuru numera industrin längesedan öfverflyglat modernäringen inom dess område och handeln omsätter ändå långt större summor. Medelvärdet af staten New Yorks jordbruksprodukter uppgår per år till bortåt etthundraåttio miljoner dollars, men årliga medelvärdet af de i statens till öfver fyratiotusen uppgående fabriker tillvärkade artiklarna stiger till öfver ettusen miljoner och endast värdet af utifrån importerade eller dit exporterade varor uppgår till samma väldiga belopp, utan att als tala om de „inhemska“ produkter, som omsättas genom New-Yorkhandeln. Industrin och handeln samt det i hufvudsaklig mån af dessa två faktorer beroende samfärdselväsendet, utgöra hufvudkällorna för den till öfver fem miljoner uppgående befolkningens inkomster och huru stora dessa inkomster i det hela måste vara framgår antydningsvis af den omständigheten att värdet af beskattad egendom inom staten uppgår till det ofantliga beloppet af ettusensexhundra miljoner dollars.

Bland städerna inom staten New York äro att märkas: Albany, statens hufvudstad och säte för dess lagstiftande församling samt högsta administrativa myndighet, vackert belägen vid Hudsonfloden, 142 mil från dess mynning; Buffalo, en af de största hamnplatserna vid de stora sjöarna och därför en af Nord-Amerikas lifligaste och mest betydande såväl handels- som fabriksstäder; vidare Poughkeepsie, Shenectady, Rochester, Troy, Albany o. s. v. samt Brooklyn, Yonkers, Mount Vernon och andra, hvilka noga taget icke äro annat än delar af statens och hela den amerikanska kontinentens största och i alla afseenden ojämförligt märkligaste stad, New York.

I afseende å naturliga ressurser och hjälpkällor är staten New York synnerligt rikt utrustad. Dess fruktbara jordmån,

gynnad af tillräcklig nederbörd samt af en mängd vattendrag, har förut omnämts, likasom de stora skogsmarker, hvilka under en lång följd af år försett och fortfarande förse dess innevånare med allehanda skogsprodukter, hvaribland en mängd virke för finare snickeriändamål ingalunda intar det minst viktiga rummet. De vidsträckta bärgtrakterna innehålla stenarter af många olika och delvis rätt dyrbara slag, såsom takskiffer, granit i olika färger, ypperlig sandsten, kalksten, svart, röd och hvit marmor, „verdantique", gips, hydraulisk cement o. s. v. Petroleum och naturlig gas förekomma i stora mängder i olika delar af staten, hvilken i närheten af staden Syracusa eger saltkällor, ur hvilka öfver fyrahundra miljoner bushels salt frambrakts.

Fiskerierna afkasta omkring fyra miljoner dollars per år och sysselsätta sjutusen personer samt öfver femhundra fartyg, en fjärdedel af alla nordamerikanska handelsfartyg egas af New York redare och en femtedel af dem byggas på denna stats varf, medan öfver hälften af alla kanalfartyg i Unionen höra hemma i denna stat. Men så eger också New York en af de viktigaste och största kanalanläggningar på jorden, den 364 mil långa Eriekanalen, som förbinder de stora insjöarna i kontinentens hjärta med hafvet. Tiotusental miljoner i spanmål och andra produkter från den aflägsna västern ha fraktats genom denna kanal sedan dess öpnande för trafik år 1825, efter åtta års arbete, och trots den väldiga utvecklingen af järnvägsnätet inom staten är trafiken på Erie-kanalen alt ännu så liflig att under skeppningstiden omkring etthundrafemtio stora kanalbåtar, enhvar bärande mera frakt än ett vanligt järnvägsgodståg, löpa ut på Hudsonfloden och därifrån vidare till New Yorks hamn.

Af järnvägar har staten New York troligen ett större antal än någon annan stat i Unionen och bland dessa den säkert märkligaste järnvägslinje i hela världen. New York Central & Hudson river järnvägen är den enda befintliga, som i hela sin längd är försedd med fyradubla spår, längs hvilka tåg oupphörligen brusa fram, på tvänne spår väster- och på de tvänne andra österut. Lägg härtill att banan på en sträcka af etthundrafyratio mil följer stranden af den måleriskt vackra Hudsonfloden samt därunder genomlöper flera af de från statens tidigare utveklingsskeden historiskt ryktbara städerna så inses lätt hvilken dragningskraft denna linje måste utöfva på den resande publiken. I det närmaste lika väl ekiperade beträffande vagnar och annan materiel äro de till de nordliga, de s. k. Ny England staterna ledande linjerna och likaledes de, hvilka föra passagerare söderut, till

New York från söder.

Philadelphia, Washington och andra orter åt detta håll. Större och mera gedigen lyx i utstyrseln af vagnar, större medelfarhastighet och tätare tågförbindelser än dessa staten New Yorks hufvudlinjer erbjuda inga andra järnvägar på jorden.

Af uppfostrings- och bildningsanstalter eger staten New York ett mycket betydande antal. Endast af utbildningslärovärk för skollärare och lärarinnor — s. k. normal schools — finnas icke mindre än tio, hvilka tillsamman kostat den vackra summan af 1,400,000 dollars samt ega omkring sextusen elever. Andra skolor finnas i staten till ett antal af tolftusen med ett årligt medeltal af 631,000 elever, hvarjämte i ett stort antal privata lärovärk omkring 125,000 elever åtnjuta undervisning och de 280 s. k. akademierna, eller högre läroverken ega ett antal af 37,000 elever. Men oaktadt dessa talrika tillfällen till undervisning finnes ett antal af mera än halft annat hundratusental vuxna New Yorkare, som icke kunna läsa — omkring fyra procent — samt öfver tvåhundratusen, eller fem och en half procent, som ej kunna skrifva. Lagar om obligatorisk skolgång ha visserligen stiftats, men de ha visat sig så svåra att tillämpa att knappast mera än en tredjedel af barn i skolåldern regelbundet besöka de många undervisningsanstalterna. Åtskilliga universitet och „colleges“ af rätt olika vetenskapligt anseende och värde — de viktigaste: universitetet i staden New York, Cornell universitetet i staden Ithaca samt det för kvinnor afsedda Vassar College invid Poughkeepsie — sörja för den högre utbildningen af dem, som absolverat kurser vid de publika eller privata läroanstalterna af högre rang.

Nästan lika väl som med undervisningsanstalter är staten New York försedd med inrättningar såväl för förvarande af brotslingar som för förbätring af sådana, hvilka i unga år blifvit ledda in på brottets bana. De storartade och dyrbara fängelseinrättningarna i Sing Sing, Auburn och Dannemora härbärgera i medeltal bortåt halftannat tusental brotslingar och ännu flera äro inhysta i de s. k. reformanstalterna i Elmira, i Rochester och på Randall-ön nära staden New York. I den förstnämda af dessa har ett modärnt förbätringssystem blifvit utveckladt, fotadt på en indelning af de unga brotslingarna i olika klasser, åtnjutande olika rättigheter och förmåner, samt med öfverflyttning från lägre till högre klass och tvärtom beroende på huru vederbörande uppföra sig. Så lyckligt har resultatet af konsekvent tillämpning af detta system, till hvilket också hör obligatorisk undervisning i allehanda yrken och handtvärk, visat sig att icke mindre än

åttiotvå procent af fångarne kunnat återgifvas åt samhället såsom nyttiga och värksamma medborgare.

Offentliga välgörenhetsanstalter eger staten i så stort antal att icke mindre än sextiofyratusen personer årligen i dem underhållas, för en sammanlagd kostnad af omkring tretton miljoner dollars, och undervisningsanstalter för döfstumma och blinda såväl som vårdanstalter för sinnessvaga finnas i fullt tillräckligt antal samt underhållas med äkta amerikansk liberalitet.

Inom staten New York finnes en af Förenta Staternas mest uppmärksamhet värda undervisningsanstalter, den vida kända, af unionsregeringen underhållna krigsskolan vid West Point. Ingen mindre man än George Washington utsåg platsen för detta lärovärk, hvilket alt sedan sin stiftelse varit en mönsteranstalt i sitt slag, i allo jämförlig med de bästa liknande inrättningar i andra länder. Inom hvarje stat i Unionen eger hvart distrikt, som utser en medlem af Förenta Staternas kongress, sända till krigsskolan vid West Point en elev, hvilken icke allenast måste vara kropsligen felfri, men också ega en grundlig underbygnad i vanliga skolämnen. På Unionsregeringens bekostnad uppfostras sedan dessa elever, men då pröfningarna för framflyttning från en klass till annan äro mycket stränga och ingen misskund visas dem, som icke fylla anspråken, är det endast ett urval af de bästa eleverna, hvilka slutligen befordras till officerare i armén, där deras första tjänstgöring altid blir i gränsmarkerna. Alla de mest berömda härförare Förenta Staterna egt ha vunnit sin utbildning vid West Point hvarför också i dag som är det är en hög utmärkelse att ha genomgått mönsteranstalten där — och att detta lärovärkets stora anseende värkligen eger skäl för sig kan en och hvar intyga, som haft nöjet komma i beröring med amerikanska officerare.

2. Connecticut och Rhode Island.

Connecticut.

Statistik.

Det först bebyggandet af staten ..... år 1633 egde rum på platsen för nuvarande staden Windsor och utfördes af immigranter från staten Massachusetts.

Staten är en af de första tretton, som undertecknade oafhängighetsförklaringen.

Folkmängden utgjorde år 1890 ..... 746,258 hvilket gör ett antal per kvadratmil af 128: 5.

Antalet röstberättigade medborgare . 177,291.

Statens areal i kvadratmil 4,990

hvilka äro fördelade i grefskap till antal af 8

med postkontor till antal af .... 510.

Järnvägarna i staten i mil .... 1,005.

Årligt värde af fabriksalster .... $186,000,000.

D:o af åkerbruksprodukter .... $,18,000,000.

Tidningar utgifvas till ett antal af .... 182.

Antalet representanter i kongressen .... 4.

De förnämsta städerna i staten och deras respektiva innevånarantal äro:

New Haven .... 86,045.
Hartford .... 53,230.
Bridgeport .... 48,866.
Waterbury .... 28,646.

New Yorks närmaste granne åt öster, det lilla Connecticut, är visst en af Unionens till arealen minsta stater, men därför ingalunda en af de minst betydande, tvärtom är Connecticut i

förhållande till sin areal af endast 14,750 kvadratmil och sin befolkning af föga mera än tre fjärdedels miljon menniskor, en af de såväl produktivaste som rikaste af unionsstaterna.

Den första europé, som undersökte denna stat, hvars namn endast är en förvrängning af Algonquin-indianernas benämning för samma landssträcka — Quinnehtuqut — var en holländare vid namn Adriaen Blok, hvilken år 1614 icke allenast seglade längs kusten däraf utan också med sitt fartyg löpte in i Connecticut-floden och seglade upp längs denna ända till den punkt där det nuvarande Hartford är beläget. Holländarne inrättade sedan en handelspost i den af dem upptäckta trakten, men de som egentligen bebygde och odlade staten voro kolonister från Ny England, hvilka af en eller annan anledning voro missnöjda med förhållandena i de strängt religiösa kolonierna där och därför bildade egna nya samhällen i förut obebygda näjder. Senare förlänades hela den landsträcka, som upptas af det nuvarande Connecticut, af Englands regent åt jarlen af Warvick, hvilken i sin tur öfverlät sina förläningar i Amerika på andra engelska adelsmän, de där i almänhet läto kolonin så tämligen sköta sig själf. En följd häraf bland andra var att Connecticut redan år 1639 formulerade och antog en konstitution, den första någon amerikansk koloni egt och trots alla försök från den engelska regeringens sida att kväsa den lilla kolonins frihetsälskande medborgare lyckades dessa i det hela bibehålla sitt oberoende och sina egna lagar tils omsider revolutionskriget en gång för alla gjorde slut på det engelska öfverväldet. Icke mindre än femtiofemtusen man soldater sände Connecticut till nordarmén under secessionskriget och eger därför välgrundade skäl att vara stolt öfver sin roll i de stora krig, hvilka hotat Förenta Staternas tillvara såsom stat.

Till sin topografiska beskaffenhet är staten, hvilken i väster gränsar till New York, i norr till Massachusetts, i öster till Rhode Island samt i söder till Atlanten, en högslätt, som genomrinnes af flera floder och småningom sluttar ned mot hafvet. Dess jordmån är i almänhet fruktbar och klimatet godt, med rätt stränga vintrar och varma somrar samt gynnadt af tillräklig nederbörd. Numera har jordbruket i Connecticut förlorat åtskilligt i betydenhet, men var fordom den viktigaste näringen i denna likasom under deras första utvecklingsperiod i alla de nordamerikanska staterna. I våra dagar stiger afkastningen af jordbruket icke till mera än omkring aderton miljoner dollars per år, medan resultatet af fabriksvärksamheten i värdet för producerade artiklar stiger till

őfver etthundra miljoner. Allehanda fabriker blomstra i Connecticut, hvars läge gör att en mängd af de järnvägslinjer, hvilka förmedla New Yorks samfärdsel med andra orter, också tjäna Connecticuts innebyggare, som sålunda kommit i besitning af ett särdeles väl utvekladt kommunikationsnät.

Bland Connecticuts städer förtjänar Hartford i främsta rummet uppmärksamhet, dels emedan det är statens hufvudstad, dels emedan en mängd framstående personer — såsom t. ex. författarinnan Mrs Stowe, författarne Mark Twain och Dudley Warner — där slagit ned sina bopålar och gjort stadens namn vida kändt, och slutligen på grund däraf att Hartford, i förhållande till sin folkmängd, bevisligen är Förenta Staternas rikaste stad. Näst Hartford — i en mängd amerikanares och isynnerhet amerikanskors ögon till och med före hufvudstaden — kommer New Haven, där det kända och berömda Yale-universitetet är beläget, och den tredje i ordningen torde hamnstaden New-London vara.

Den första tryckprässen.

Beträffande undervisnings- och välgörenhetsanstalter står staten Connecticut i främsta ledet bland unionsstaterna och då det gäller företag af almän vikt och almänt intresse gå Connecticuts borgare städse i spetsen med en del af de rikedomar de samlat på sina betydande industriella affärer. Bland dessa intas ett särdeles framstående rum af tillvärkningen af vapen af olika slag samt af ammunition. Och därnäst viktigast är tillvärkningen af böcker, hvaraf en ofantlig mängd årligen produceras, enkannerligen i Hartford, där de största affärerna i denna branche äro belägna. En högst egendomlig industri påstås en tid ha blomstrat i Connecticut, nämligen tillvärkningen af muskotnötter af trä, hvaraf också ett öknamn, „trämuskot-staten", upprunnit, men torde anekdoten snarare få betraktas såsom ett ironiskt erkännande åt Connecticut-boarnes uppfinningsrikhet och förvärfsgeni än såsom egande värklig grund.

Rhode Island.

Statistik.

Statens förste bebyggande .... år 1636 egde rum på platsen för nuvarande staden Providence och utfördes af .... engelsmän.

Staten är en af de första tretton, som undertecknade oafhängighetsförklaringen.

Folkmängden utgjorde år 1890 .... 345,506 hvilket gör ett antal per kvadratmil af 254: 9.

Antalet i val deltagande medborgare 76,808.

Statens areal i kvadratmil .... 1,250 fördelade i grefskap (County) till antal af 5 med postkontor till antal af .... 142.

Järnvägarna i staten i mil .... 214.

Årligt värde af fabriksalster .... $104,163,621.

D:o af jordbruksprodukter .... $3,670,135.

Tidningar utgifvas till ett antal af .... 64.

Antalet representanter i kongressen .... 2.

De förnämsta städerna i staten och deras respektiva innevånareantal äro:

Providence .... 132,146.
Pawtucket .... 27,633.
Woonsocket .... 20,830.
Newport .... 19,457.

Ännu mindre än Connecticut är dess östra granne, Rhode Island, „little Rhody", som staten skämtsamt benämnes af ameri-

kanarne. Gränsande i väster till Connecticut, i norr till Massachusetts samt i öster och söder till Atlanten, upptar Rhode Island en yta af endast 1,054 kvadratmil, men eger det oaktadt en befolkning af tre och ett halft hundrataltusen själar, eller per kvadratmil flera än någon annan stat i Unionen. Jordmånen i staten, hvilken först — under förra hälften af sextonhundratalet — koloniserades af utvandrare från Massachusetts, är delvis utmärkt, isynnerhet på några af öarna i den djupt i landet inträngande Narragansett-viken, längs hvars stränder många af Nordamerikas vackraste och mest besökta badorter ligga, och klimatet i hela staten är synnerligt jämt och mildt. En viktigare naturlig rikedomskälla än jordbruket, hvarmed endast omkring tre procent af

Utsikt i Providence, Rhode Island.

befolkningen sysselsätta sig, utgöra fiskerierna, särskildt ostron- och musselfiskerierna i Narragansett-viken. Ostronbankarna tillhöra staten, hvilken utarrenderar dem, undantagande endast några få, de där enligt en gammal, ännu gällande lag, stå till folkets fria förfogande. Långt mera än jordbruket och fiskerierna tillsamman inbringa dock fabrikerna, hvaraf Rhode Island eger en mängd af stor betydenhet. Tillvärkningen af bomullsvaror är den viktigaste industrin och jämte denna i staden Providence, statens förnämsta stad, fabrikationen af silfverarbeten och smycken.

Näst Providence torde väl den högfashionabla badorten Newport vara den mest kända staden i Rhode Island, ja, utanför Förenta Staterna ha väl till och med betydligt flera personer

hőrt talas om denna amerikanska miljonärers omtykta sommartillflyktsort än om fabriks- och handelsstaden Providence, ehuru denna faktiskt är en af Förenta Staternas prydligaste och mest blomstrande städer. Sådana gyllene notabiliteter som Vanderbilt, Astor, Belmont, Bennett, Morton o. s. v. ega praktfulla sommarvillor i Newport, där numera endast ett enda hotell existerar så att ytterst få personer, som icke hafva råd att bestå sig med en egen villa i miljonärskolonin, als kunna unna sig nőjet att ens tillbringa ett par dagar där under saison'en. De praktfulla parkanlägningarna, i hvilka de prydliga villorna ligga inbäddade, den härliga utsikten őfver Narragansett-viken och det särdeles behagliga sommarklimatet gőra emellertid Newport väl värdt ett om ock kortvarigt besők, vore det så ock blott főr att se huru den ort ter sig, där Amerikas alra rikaste „miljardőrer" funnit főr godt att tillbringa en del af sin őfverflődiga sommartid.

Af skolor och hőgre bildningsanstalter eger Rhode Island ett betydande antal, men till főljd af den starka invandringen af europée af låg klass, hvilka äro nőjda med att under de fősta åren i Amerika arbeta mot låg aflőning i Rhode Islands fabriker, står medelbildningen i staten lägre än i någon annan af de nordliga staterna så att ända till tio procent af befolkningen icke kunna vare sig läsa eller skrifva. Det mest framstående hőgre lärovärket i Rhode Island är universitetet i Providence, Brown-universitetet kalladt, till minne af dess mest frikostiga gynnare, hvilken skänkt till anstalten summor, som uppgå till många hundratal tusen dollars. En samling ståtliga och dyrbara byggnader, ett sjuttiotusen volymer innehållande bibliotek samt välfősedda museer vitna om Brown-universitetets ypperliga finanser, ehuru tilläggas bőr att också andra, t. ex. en af statens guvernőrer, Ladd vid namn, med rundliga gåfvor bidragit till detta sakernas lyckliga tillstånd.

3. Massachusetts.

Statistik.

Första bebyggandet af staten .... år 1620.
egde rum på platsen för nnvarande
staden Plymouth.
och utfördes af .... engelsmän.
Staten är en af de första tretton, som undertecknade oafhängighetsförklaringen.
Folkmängden utgjorde år 1890 ... 2,238,943
hvilket gör ett antal per kvadratmil af 278: 5.
Antalet i val deltagande medborgare 335,747.
Statens areal i kvadratmil........... 8,040
fördelade i grefskap (County) till antal af 14
med postkontor till antal af .... 859.
Järnvägarna i staten i mil .... 3,869.
Årligt värde af fabriksalster .... 631,000,000.
Tidningar och tidskrifter utgifvas till ett antal af .... 615.
Antalet representanter i kongressen .... 13.

De förnämsta städerna i staten och deras respektiva innevånareantal äro:

Boston	448,477.
Worcester	84,655.
Lowell	77,696.
Fall River	74,390.
Cambridge	70,498.
Lynn	55,727.

Begränsadt i norr af staterna Vermont och New Hampshire, i väster af delar af Rhode Island och New York, i öster af Atlantiska hafvet samt i söder delvis af detta och delvis af Rhode Island, upptar Massachusetts en yta af 7,800 kvadratmil och utgör den troligen af européer tidigast besökta delen af Förenta Staterna. Till Massachusetts kust var det, såvidt det kunnat bestämmas, som de skandinaviska vikingarna under Leif Eriksson omkring år 1000 e. K. kommo och här i „Vinland det goda“ var det de anlade sina nybyggen. Deras upptäckt af Amerika blef dock såsom kändt utan några vidare följder och till och med spåren af deras boningsplatser på amerikansk jord ha så grnndligt utplånats att numera knappast någonting med full visshet kunnat utrönas om deras vistelse i landet. I många hundra år därefter låg den nya världen bortglömd och hvad särskildt Massachusetts beträffar ledde icke häller de seglatser de båda Cabot, Verrazano och andra utförde, till någon kolonisation af landet utan var det först en engelsk sjöfarande, John Smith, som år 1614 undersökte detsamma och genom sina berättelser spridde någon kunskap därom, likasom om andra trakter längs Amerikas ostkust, dem han besökt.

Hans skildringar torde det varit, som förmådde de i England för sin tros skull förföljda puritanerna att besluta sig för en öfverflyttning till Amerika för att där finna ett nytt hemland, där de kunde dyrka sin Gud på sätt de själfva funno för godt, och genom dessa puritaner tillfördes de amerikanska kolonierna ett samhällselement, hvilket i högre mån än troligen något annat bidragit till deras utveckling i frisinnad riktning. Egentligen hade väl de puritanska utvandrarne väl för afsikt att landstiga längre söderut, men motiga vindar, ström och storm drefvo deras skepp, det numera världsberömda fartyget Mayflower, norrut hän och därför landstego de den 21:sta December 1620 på kusten af det nuvarande Massachusetts, på en punkt, som sedermera benämdes Plymouth och där ett ståtligt monument i våra dagar rests öfver klippan, på hvilken den första i land gående utvandraren satte sin fot.

Klippan, där puritanerna först landstego.

I början hade den nya kolonin de största svårigheter att genomkämpa. Den första, ytterligt stränga vintern orsakade

sjukdom och nőd i sådan grad att ungefär hälften af kolonisterna omkommo och under de főljande åren uppstodo ständigt nya stridigheter med rődskinnen, stridigheter, under hvilka många tusental hvita főllo főr vildarnes vapen och som med kortare eller längre afbrott varade ända till midten af sjuttonhundratalet. Nya invandrare strőmmade dock ständigt till från Europa, bildande nya kolonier i närheten af de äldre och småningom sammanslutande sig till ett helt, som snart blef så starkt att endast de mera aflägsna byarna och nybyggena hade något att befara af rődskinnen.

Bland dessa senare anlända kolonister var den viktigaste kontingenten den som år 1628 landade vid Massachusetts-viken och där, under ledning af John Endicott, anlade ett nybygge, hvilket, efter guvernőr John Winthrops tvänne år senare timade ankomst med icke mindre än sjutton skepslaster européer, snart blef det főrnämsta och efter ett par flyttningar omdőptes till Boston. Dessa kolonister egde betydligt stőrre ressurser än puritanerna vid Plymouth, hade inflytelserika vänner i England och kunde därfőr genast főr sig utvärka ett kungligt privilegiebref, enligt hvilket de ordnade koloniernas styrelse och almänna angelägenheter på en grund, hvilken i hufvudsak fortfor att gälla inom Massachusetts tils denna betydande koloni slutligen blef en självständig stat. Ingenstädes mőttes den engelska regeringens alla főrsők att upphäfva koloniernas fri- och rättigheter af en mera bestämd opposition än inom Massachusetts, ingenstädes var man mera villig att om så vore med vapen i hand häfda dessa fri- och rättigheter och därfőr utgick också den főrsta signalen till frihetskampen från de gamla puritanernas ätlingar, därfőr dånade det főrsta kanonskottet inom denna stats gränser och därfőr kämpade inga andra med stőrre tapperhet, seghet och dődsfőrakt än sőnerna af Massachusetts

Den första kartan öfver Massachusetts-kolonierna.

mot de skenbart őfvermäktiga engelska arméerna. Mera än en fjärdedel af de trupper, som på amerikansk sida stredo i revolutionskriget, kommo från Massachusetts, som till frihetsarméen sände mera än dubbelt så många män som någon annan koloni. Och då secessionskriget utbrőt besvarade staten med lika ifver kallelsen till vapen. I det närmaste etthundrasextiotusen Massachusettsmän deltogo i kampen főr Unionens upprätthållande och bland dem, hvilka i fősta hand ledt rőrelsen mot slafveriet intogo några af denna stats medborgare, såsom Garrison, Phillips, Summer och andra de främsta platserna.

Efter inbőrdeskrigets slut har Massachusetts i betydande mån bidragit till utvecklingsarbetet såväl i sődern som i västern, i det en stor del af de kapital som statens affärsmän småningom samlat hjälpt till att főra dels de genom kriget ődelagda näjderna i sődern, dels de nya trakterna i den vidsträckta västern fram till den hőga ståndpunkt i materiell főrkofran dessa nu intaga.

Massachusetts hőr äfvenledes till den grupp af stater i őstern, hvilka småningom nästan helt och hållet hänvändt sig till industrin såsom hufvudfőrvärfskälla. Jordbruket i staten står visserligen betydligt hőgt, hőgre måske än i de flesta andra stater, tack vare den vetenskapliga omsorg, hvarmed modernäringen omhuldas, men i főrhållande till det därpå nedlagda arbetet är utbytet ringa och därfőr är jordbruket stadt i så pass starkt tillbakagående att staten numera icke ens frambringar tillräkligt af fődoämnen főr sin egen befolknings behof. Főrenta Staternas bästa landtbrukslärovärk, det s. k. agricultural college i Amherst, har utőfvat och utőfvar fortfarande ett betydande inflytande på hőjandet af jordbruket såväl i Massachusetts som i andra nordliga stater, men i trots däraf hafva vida trakter småningom őfvergifvits af farmarne och skogen tillåtits att inkräkta på den redan en gång odlade marken. Det är statens sträfva klimat och dess på få undantag när karga jordmån, som orsakat detta och gjort att industrin blifvit altmera omhuldad af Massachusetts innevånare, tils staten blifvit en af de főrnämsta industrihärdarna i hela Unionen. Till icke mindre än sexhundrasjuttiofem miljoner dollars stiger det årliga medelvärdet af de i Massachusetts' fabriker tillvärkade artiklarna, bland hvilka igenfinnas så godt som alla slags industrialster, som äro i bruk. Smith & Wessons kolossala vapenfabriker, där bland annat firmans världsbekanta revolvrar tillvärkas, Thomson-Houstons väldiga fabriker főr alt hvad till elektricitetsväsendet hőr, Wason-fabriken főr järnvägs-

vagnar, den största i Amerika och den hvilken levererat några af de praktfullaste lyxtåg som finnas, Waltham urfabrikerna, också de största i sitt slag på jordklotet, skodonsfabriker, som förse hundrataltusen människor med fotbeklädnad, gjuterier, stålvärk och många flera dem det blefve altför vidlyftigt att här uppräkna, äro i ständig, rastlös värksamhet i alla delar af Massachusetts och hafva gjort staten till en af de rikaste i Unionen, med en befolkning, hvaraf i det närmaste hälften af hela antalet är anstäld vid de många fabrikerna.

Af naturliga förvärfskällor intaga fiskerierna i Massachusetts en framstående plats såsom redan däraf framgår att mera än halfva antalet af alla fiskerifartyg i Förenta Staterna hör hemma i denna stat, därvid dock bör märkas att icke allenast fiskerierna

Utsikt af Boston från sjösidan.

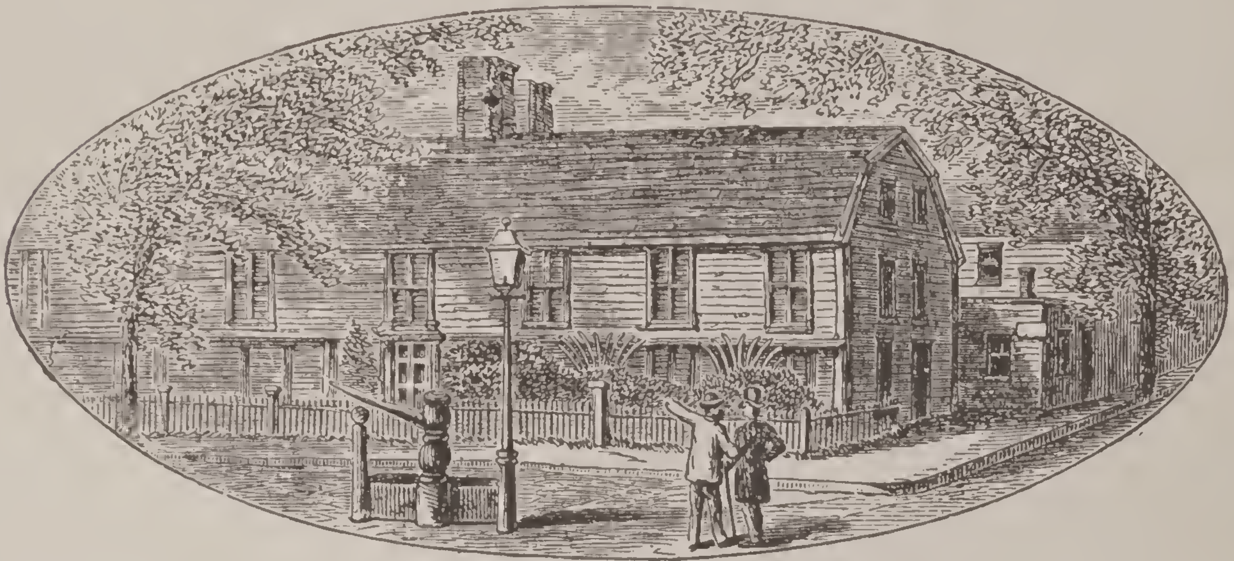
längs dess egna kuster utan också hafsfisket på bankarna utanför New Foundland och Labrador benyttas af Massachusetts' fiskare. Rika stenbrott, därur skiffer, röd sandsten, granit af olika slag samt hvit marmor vinnas — den sistnämda stenarten använd bland annat vid byggandet af Förenta Staternas kapitolium i Washington — utgöra en annan betydande förvärfskälla för innevånarne i Massachusetts och bidraga i sin mån till den almänna välmåga, som utmärker staten.

Stoltare än öfver alt annat är denna dock öfver sina många och högt stående bildningsanstalter. „Amerikas Athen“ kallas med skäl Massachusetts förnämsta stad Boston, där ända sedan stadens grundläggning bildningens sak städse varmt omhuldats.

„På det icke all lärdom må begrafvas på samma gång som våra fäder skall hvarje församling i denna koloni, så snart Herren har låtit den ökas till femtio hushåll, omedelbart utnämna en att undervisa alla barn, som vända sig till honom, i läsning och skrifning“ — så lydde ett Massachusetts' lagstiftarnes dekret af år 1647 och alt sedan dess har skolväsendet utvecklats på samma breda bas. Fem s. k. normalskolor för lärare och lärarinnor, sextusen niohundra aderton offentliga lägre och tvåhundra fyratioen högre skolor, med ett sammanlagdt elevantal af trehundra åttiotre tusen, undervisade af öfver tiotusen åttahundra lärare, samt därtill ett betydligt antal colleges — bland hvilka det vida kända Wellesley college för kvinnor — och hela Nordamerikas stolthet, det berömda gamla Haward-universitetet i Cambridge, nära intill Boston. Detta universitet tog sin blygsamma begynnelse redan år 1638 i den lilla byn Newtowne utanför Boston, dit förlagdt emedan man ville undvika den störande inverkan af affärslifvet i staden på studenterna, men icke flyttadt längre bort emedan man endast i stadens omedelbara närhet kunde känna sig säker för de kringströfvande, plundrande och mördande indianerna! Genom frikostiga gåfvor af enskilda medborgare och genom ändå frikostigare testamentariska dispositioner har Haward universitetet småningom blifvit ofantligt rikt och försatt i tillfälle att uppföra sina många och ståtliga bygnader, hvilka gifva den lilla till Cambridge omdöpta staden, där de äro belägna, en sådan säregen prägel. Boston universitetet, Williams college i Williamstown, Clark universitetet i Worcester samt en mängd andra högre lärovärk af olika slag och för olika specialstudier erbjuda Massachusetts-borna rikliga tillfällen till förvärfvande af bildning, tillfällen, hvilka i almänhet med största begärlighet begagnas.

De förnämsta städerna i Massachusetts äro, utom Boston, som redan nämts och hvarom mera längre fram, samt Cambridge, numera egentligen endast en del af den förra: den för sina väldiga skofabriker kända kuststaden Lynn; läderfabriksstaden Peabody; Gloucester, sätet för stora fiskeriaffärer; Salem, „Massachusetts moderstad“ såsom orten kallas och den plats där de sorgligt ryktbara hex-förföljelserna under de sista åren af sextonhundratalet egde rum och utmynnade i afrättandet af icke mindre än ett tjugutal trollkäringar af mera eller mindre oskyldig art; Newburyport, också en af Förenta Staternas äldsta städer; Lowell, spinneristaden vid Merrimac-floden, hvars vattenkraft tillgodogöres i stadens fabriker; Lawrence, en annan fabriksstad vid

samma flod; Fall river, känd för sina storartade bomullsspinnerier; Worcester; Holyoke, där jordens största pappersfabrikation bedrifves; Springfield, med Smith & Wessons vapenfabriker o. s. v. Inalles eger Massachusetts 28 städer med mera än tiotusen innevånare samt 248 med ett färre antal, däraf 95, som icke ega ettusen innebyggare.

Det hus i Salem, där häxprocesserna egde rum.

4. Maine, New Hampshire och Vermont.

Maine.

Statistik.

Statens fő rsta bebyggande .... år 1630
egde rum vid .... Pemaquid
och utfőrdes af .... engelsmän.
Mottagen såsom stat i Unionen .... år 1820.
Folkmängden utgjorde år 1890 661,086
hvilket gőr ett antal per kvadratmil af 21: 7.
Antalet i val deltagande medborgare 187,323.
Statens areal i kvadratmil 33,040
fördelade i grefskap (County) till antal af 18
med postkontor .... 1,107.
Järnvägarna i staten i mil .... 1,314.
Årligt värde af fabriksalster .... 79,825,393.
D:o af jordbruksprodukter .... 21,945,489.
Tidningar och tidskrifter utgifvas .... 156.
Antalet representanter i kongressen .... 4.

De főrnämsta städerna i staten och deras innevånarantal äro:

Portland .... 36,425.
Lewiston .... 21,701.
Bangor .... 19,103.

Maine är i likhet med Massachusetts en af de sedan längsta tid kända staterna i den nordamerikanska unionen, ty enligt de isländska sagorna besőktes denna del af den nya världen redan år 996 af den nordländske sjőfaranden Biarne och år 1008 af Thorfinn, hvilken till och med torde gjort flera resor till kusten

af det nuvarande Maine. Men också traditionen om deras resor gick förlorad så att då Verrazano, Gomez och andra af de spanska upptäckarne i början af femtonhundratalet seglade längs kusten af denna del af den nya kontinenten de trodde sig hafva funnit ett förut fullkomligt okändt land. Så litet inbjudande föreföll dem emellertid denna del af jordklotet att inga försök till kolonisering däraf gjordes förrän fransmännen år 1526 uppförde ett litet fäste därstädes och togo trakten i besitning för sitt lands räkning. Icke häller de brydde sig dock om annat än om byteshandeln med indianerna, en handel, som bedrefs på samma sätt som i Canada, där fransmännen också fattat fast fot. Engelsmännen hade emellertid också sina blickar fästade på denna del af den amerikanska kontinenten och då konung Henrik IV af Frankrike år 1603 utfärdade ett förläningsbref på så godt som hela den nuvarande staten Maine åt en af sina gunstlingar och James I af England kort därpå följde exemplet till förmån för några af sina vänner, uppstodo stridigheter, hvilka under stor förbitring räkte fullt etthundra år, men slutade därmed att landet slutligen tillerkändes England, hvarefter Maine för en längre tid hörde samman med och lydde under Massachusetts. Maines innevånare hade rikliga tillfällen att öfva sig i krigets värf under de många och långvariga krigen med fransmännen och indianerna, hvarunder kolonin led oerhördt och var utsatt för ständiga härjnings- och plundringståg. Men därför voro också de härdade männen från „furustaten" ögonblickligt redo att gripa till vapen mot England då omsider signalen till den slutliga stora kampen ljöd och taprare än dessa söner af den nordligaste af de amerikanska kolonierna kämpade nog inga af de sega frihetshjältarna under den långvariga striden. Först år 1819 skedde den slutliga lösgörelsen från Massachusetts, hvarefter Maine såsom själfständig stat inträdde i Unionen.

Maine, som i väster och sydväst gränsar till New Hampshire, i öster till Atlanten, i söder likaså och i norr till de canadiska provinserna New Brunswick och Quebeck, upptar en areal af 33,040 kvadratmil eller ungefär så mycket som alla de öfriga s. k. ny-engelska staterna tillsammantagna. Af denna betydande areal är dock knappast mera än en tiondedel odlad, ty dels är den bärgiga staten icke särdeles fruktbar, dels är klimatet icke synnerligt gynsamt för jordbruk. Befolkningssifran står också i förhållande till dessa oförmånliga naturdrag och uppgår icke till mera än något öfver sexhundrafemtiotusen. Den största naturliga rikedomskälla Maine eger utgöres af dess talrika stenbrott,

ur hvilka olika slags granit, skiffer och kalksten brytas i ofantliga mängder samt försändas till andra delar af Förenta Staterna.

De förnämsta städerna i Maine äro: Portland, hvilket flera gånger blifvit i grund förstördt, först af indianer, därpå af fransmän och slutligen af engelsmän, men städse bygts upp igen, ty en bätre hamn och ett gynsammare läge för skeppning af dessa nordliga trakters produkter kan man knappast önska. Därnäst komma Bangor vid Penobscotfloden, en betydande handelsplats för trävaror, samt Augusta, statens hufvudstad, som ligger vid Kennebecfloden. En mängd af de mindre städerna i Maine utgöra omtyckta sommaruppehållsorter för amerikanare från längre söderut belägna trakter, där hettan under den varma årstiden är för stor att vara angenäm.

Gatuvy i Portland, Maine.

New Hampshire.

Statistik.

Statens första bebyggande .... år 1623 egde rum på platsen för nuvarande staden Dover och utfördes af .... engelsmän.

Staten är en af de första tretton, som undertecknade oafhängighetsförklaringen.

Folkmängden utgjorde år 1890 .... 376,530 hvilket gör ett antal per kvadratmil af 38: 5.

Antalet i val deltagande medborgare 105,138.

Statens areal i kvadratmil .... 9,305 fördelade i grefskap (County) till antal af 10 med postkontor .... 537.

Järnvägarna i staten i mil .... 1,102.

Årligt värde af fabriksalster .... 73,978,028.

D:o af jordbruksprodukter .... 13,474,330.

Tidningar och tidskrifter utgifvas .... 126.

Antalet representanter i kongressen .... 2.

De förnämsta städerna i staten och deras innevånarantal äro:

Manchester	44,126.
Nashua	19,311.
Concord	17,004.
Dover	12,790.

Väster om Maine ligger New Hampshire, som med sitt sydöstra hörn når till atlantiska hafvets kust och i norr begränsas af Canada, i väster till Vermont samt i söder till Massachusetts. New Hampshires korta kuststräcka undersöktes först, omkring år 1614, af den engelska sjöfaranden John Smith, men förblef i långa tider framåt ett af europèer så godt som okändt område. Några kolonier anlades visserligen redan år 1623 vid kusten däraf, men det räckte länge innan det inre af landet blef föremål för upp-

märksamhet från europeérs sida och blef detta fallet egentligen först sedan de stora skogar, hvilka upptogo en stor del af New Hampshires område begynte ernå ett större värde. Detta inträffade emellertid så sent att kolonin, hvilken länge såsom förläning innehafts af enskilda personer, då revolutionskriget utbröt ännu icke egde mera än åttiotusen innevånare, något som dock icke förhindrade New Hampshire att sända talrika och väl utrustade trupper till den amerikanska armén. De långvariga krigen mot Canada, hvarunder kolonin var utsatt för ständiga härjningar, gjorde att densamma före frigörelsen från England icke gick lika raskt framåt som de öfriga kolonierna och äfven efter det dessa omsider nått oberoende hölls dess utveckling i någon mån tillbaka af stridigheterna med rödskinnen, hvilka voro i besitning af det inre däraf.

Först efter frihetskrigets slut vidtog en i någon mån raskare utveckling af New Hampshire, men att denna icke hållit jämna steg med densamma i de öfriga nordamerikanska staterna framgår bäst däraf att staten ännu icke nått en högre befolkningssifra än trehundrasjuttiofemtusen, ehuru dess areal af 9,336 kvadratmil är större än granstaten Massachusetts, som räknar flerfaldigt mera innevånare.

Till en stor del upptas denna vidsträckta areal af ofruktbara bärg, hvilka dock erbjuda ett af de praktfullaste landskapscenerier Förenta Staterna öfverhufvudtaget ega, en fjärdedel af hela arealen utgöres af skogsmark och endast en jämförelsevis obetydlig del däraf är odlad. Åkerbruket i New Hampshire afkastar ungefär tretton miljoner dollars om året och fabriksvärksamheten, hvaribland sågindustrin intar ett framstående rum, ungefär fem gånger så mycket. Mineral af olika slag förekomma på många ställen i bärgen, men sällan i betydande mängder, och ypperlig bygnadssten — särskildt granit af särdeles fint slag — brytes i stora mängder.

Några större städer eger New Hampshire icke. De viktigaste bland dem, som finnas, äro Manchester, en fabriksstad vid Merrimack floden, som där bildar ett betydande fall, hvars kraft användes för stora bomullsspinnerier, Concord, likaledes vid Merrimack, och Portsmouth, statens enda hamn, en af de äldsta och bäst bibehållna städerna på atlantiska kusten. Äfven i New Hampshire finnes i bärgtrakterna en mängd smärre städer, hvilka utgöra omtyckta sommarvistelseorter.

The Scandinavian & Finlanders Emigrant Co:s

Kalender

publiceras härnäst hvarje år i November månad.

Kalendern för nästa år (1894) kommer genom gediget innehåll och omsorgsfull redigering att söka sin like i det nya fäderneslandet. Upplagans storlek blir minst 50,000 exemplar.

Circa 15—20 pagina komma att upplåtas åt respektable affärsmäns annonser för det mycket billiga priset af

$ 50 pro hel sida
$ 28 „ half „
$ 15 „ kvart „

Affärsmän, hvilka önska begagna sig af detta utomordentligt gynsamma tillfälle att göra sina resp. firmor kända, torde insända, sina ordres före den 15 Oktober 1893.

Obs!. Upplagans storlek minst 50,000 exemplar.

Obs.! Kalendern skickas åt en hvar, som sänder oss 5 cents i frimärken. Den distribueras fritt på Ellis Island åt alla svenska talande emigranter samt i New York åt alla dem, som besöka vårt kontor.

Adressera alla bref till

The Scandinavian & Finlanders Emigrant Co.

G. A. Grönlund. Manager.

P. O. Box 721. 24 State Street.

NEW YORK.

C. Rasmussen Publ. Co.

Etablerad 1874.

235 Fifth Ave. S., Minneapolis, Minn.

På vårt förlag finnas, bland andra, följande billiga arbeten:

Gustaf II Adolfs sista Jul afton . . . . 20 c.
Karl XII i Stralsund . . . 25 c.
Furstinnans Smycke . . . 10 c.
Skräddaren i Greiffenhagen . 15 c.
Rifjernet . . . . 10 c.
Mjölnarflickan vid Lytzen . 15 c.
Björneborgaren . . . . . 10 c.
En Konungasons Öde . . . 10 c.
Baneer i Säcken. . . . . 25 c.
Snapphanen . . . . . . 10 c.

PEHR THOMASSON:

Postbonden . . . . . . 10 c.
Karl IX och Vermländingen 10 c.
En Fruntimmerskarl . . . 10 c.
Karl XV och Dalkullan . . 10 c.
Braskans Marknadsresa . . 10 c.
Oscar I och Skogsvaktaren . 10 c.
Flickan i Norrström . . . 10 c.
En läserska . . . . . . 10 c.
Ett Rum och ett Hjerta . . 10 c.
Gustaf III o. Smålänningen 10 c.
En Barndomsflamma . . . 10 c.

Drinkarens Son . . . . . 10 c.
Axel, Svea och Nattvardsbarnen, af Tegneer . . . 10 c. st.
Svensk-Engelsk, Ordbok, Otto Chils . . . . $1.

Svensk-Amerikansk Kokbok . $1.
Svensk-Engelsk Bref- och Formulärbok . . . . . $1.
Dödens Engel, Vallin . . . 50 c.
På Jagt efter Lyckan, 128 sid. och 134 illustr. . . 25 c.
James-Bröderna, deras bedrifter som stigmän, tög- och bankröfvare. . . . . . 30 c.
Lasse-Maja . . . . . . 50 c.
Nyaste Drömboken . . . . 20 c.
Kärlek . . 10 c. Joseph . 15 c.
Fribiljetter 10 c., Solglimtar 15 c.
Herr Liwenburg . . . . . 15 c.
Grannar Emellan . . . . 15 c.
Kleopatra . . . . 25 c.
Grumlad Lycka . . . . . 20 c.
Olika Lynnen, Olika Öden . 20 c.
Frieriet på Brauenfels. . . 15 c.
Kapten Besk . . . . . . 15 c.
Från Pantlånekontoret . . 15 c.
Tro, Hopp och Kärlek . . 10 c.
Min Stackars Patient . . . 10 c.
Under Kastanjeträdet . . . 10 c.
Ett Brustet Hjerta . . . . 10 c.
Ur Verkligheten . . . . . 10 c.
Ficktjufvar inför Rätta . . 10 c.
Hvem tog Skönhetens Pris . 10 c.
Förenta Staternas Konstitution . . . . 15 c.

Herrans Bön och Tio Guds Bud. Plansch, tryckt i 20 kulörer och guld . . . . 50 c.
Kristus inför Pilatus . . . . 30 c.
Egyptiska Zigenare-Spåkort, med svensk anvisning . . . . . . 25 c.
Svensk Familj-Journal, 5:te årgången, illustrerad tidskrift för hemmet, utgifves två gånger i månaden. Redigerad af VICT. NILSON. Prenumerationspris en dollar per år. Profnummer fritt.

Obs.! Den, som köper för två dollars böcker på en gång, erhåller SVENSK FAMILJ-JOURNAL fritt för sex månader.

Alla böcker skickas fritt och frimärken mottagas i liqvid. Agenter önskas, äfven för våra stora, illustrerade bibelverk. Stor rabatt. Skrif efter katalog öfver vårt rikhaltiga förlag. Adressera:

C. Rasmussen Publishing Co.

235 Fifth Avenue South, Minneapolis, Minn.

North German Lloyd

S. S. CO.

(Nord-tyska Lloyd.)

Grundadt år 1857,

är för närvarande **världens förnämsta ångbåtsbolag,** med första klass båtar görande reguliära turer mellan **jordens alla större hamnplatser.**

Mellan **New York, Baltimore, Southampton** och **Bremen** uppehålles trafiken af en ojämförlig flotta af **snabbgående postångare, minst tre gånger i veckan,** samt under vintern dessutom mellan **New York** och **Genua,** med anlöpande af **Gibraltar.**

De praktfulla, i alla afseenden första klass ångarne.

SPREE, LAHN, ALLER, TRAVE, SAALE, EMS, HAVEL, FULDA, WERRA, ELBE, H. H. MEIER och KAISER WILHELM II

afgå alternatift minst tvänne gånger i veckan från New York (Hoboken) och befordra passagerare till den europeiska kontinenten på kortare tid än något annat bolag.

Emigranter från Skandinavien komma med denna linie reguliert på tio till tolf dygn till New York, under åtnjutande af de största bekvämligheter samt med rätt till fri transport af bagage, hvarför **Nordtyska Lloyd** för alla resande från norden är den utan jämförelse bästa linjen.

Generalagenter i Nord-Amerika

OELRICHS & Co.

N:o 2 Bowling Green, New York, N. Y.

Underagenter på hvarje ort af någon betydenhet såväl i Amerika som Europa.

AMERIKAS

FÖRENTA STATER

SKILDRADE

AF

KONNI ZILLIACUS.

LIBRARY OF CONGRESS
0 011 446 689 A

